

22

JESEN 2009.
GODINA 6

civilno društvo

ČASOPIS ZA RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Euro TEMA BROJA
-Mediteran

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

MEDITERRANE

illet 2008

Uvodnik

Naslijeđe koje ima budućnost

Naznačili smo imaginarnu kružnicu oko šesnaest sredozemnih zemalja, sa svim bogatstvima prošlosti, različitim kulturama, religijama i tradicijama, koje su iznjedrile "Kolijevku Europe"

Poštovane čitateljice i poštovani čitatelji, asocijacija koja se nameće dok pišem uvodnik i razmišljam kako najaviti i predstaviti temu ovoga broja jest misao na slogan koji već nekoliko godina u svijetu predstavlja turističku ponudu naše zemlje: "Mediteran kakav je nekad bio". Zasižno se svima nama pri tome nameću slike sredozemne arhitekture, mnogobrojnih kulturnih spomenika, suhozida, kamenih kuća, tradicijske baštine, mediteranske biološke raznolikosti i bogate kulturne prošlosti Jadrana... Moglo bi se o tim asocijativnim sljedovima i stvarnim znanjima o sredozemnom naslijeđu još dugo govoriti i raspravljati, međutim, Mediteran osim kao predodžba o tome kakav je nekad bio zasigurno i danas u svima nama postoji kao naslijeđe i konačno stvarna popudbina kulture koju dobivamo rađanjem i življenjem u određenom prostoru.

Upravo stoga željeli smo u ovom časopisu predstaviti Mediteran i naznačiti imaginarnu kružnicu oko šesnaest sredozemnih zemalja sa svim njihovim bogatstvom prošlosti, različitim kulturama, religijama, tradicijama koje su iznjedrile "Kolijevku Europe". Od te lirske slike naših uobrazilja i predodžaba želimo se okrenuti sadašnjosti i budućnosti i upozoriti na što nas sve taj diskurs i to naslijeđe obvezuje, što danas taj diskurs znači i koje mogućnosti otvara za organizacije civilnoga društva. Koje vrijednosti nameće činjenica da živimo u nekom prostoru i želja da kulturno-povijesno bogatstvo koje smo zatekli još bolje sačuvamo i predamo novim naraštajima.

Možda ne tako lirskim jezikom, ali o tome govore i sporazumi i inicijative koje su pokrenute na političkoj, bilateralnoj i multilateralnoj razini, a koje su krenule od Barcelonskoga procesa: Unije za Mediteran, do za civilno društvo najvažnijeg rezultata toga procesa koji je oživotvoren u Euro-mediteranskoj zakladi za dijalog između kultura „Anna Lindh“ sa sjedištem u Aleksandriji.

Uvodnim člankom reći ćemo sve o Uniji za Mediteran kao multilateralnom okviru za suradnju Europske

Unije i sredozemnih zemalja, koji se institucionalno nadovezuje na Euro-mediteransko partnerstvo, poznatije pod nazivom Barcelonski proces. Zatim slijedi članak o Hrvatskoj mreži za suradnju na Euro-Mediterranu te o mogućnostima koje članstvo u toj mreži otvara za organizacije civilnoga društva i njihove projekte promicanja dijaloga među kulturama. Zaklada „Anna Lindh“ svake godine dodjeljuje i brojne nagrade, a u ovom broju predstaviti ćemo vam većinu njih. Neke su već dobili natjecatelji iz Hrvatske, a zasigurno će vam zaokupiti pozornost prvonagrađena palestinsko-izraelska inicijativa razvojačenih vojnika, koja potiče dijalog i mirno rješavanje sukoba u toj regiji. Vrlo često tijekom ovoga broja časopisa pojavljivat će se jedna riječ koju smo objasnili u „Pojmovniku civilnoga društva“, a to je mutikulturalizam.

Uz navedene članke još je niz zanimljivih i poučnih članaka koji će, uvjereni smo, zaokupiti vašu pozornost i dati vam neka nova znanja i informacije.

Stoga se nadamo se da ćete tekstove objavljene u ovom broju sa zanimanjem pročitati te da ćete se odlučiti, ako to do sada još niste, na pretplatu na časopis. Podsjećamo da časopis „Civilno društvo“ izlazi tromjesečno te da ga objavljujemo i u elektroničkom obliku na mrežnim stranicama Nacionalne zaklade <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>.

Sve dosadašnje pretplatnike pozivamo da obnove svoju pretplatu i za 2010. i zahvaljujemo im na do sada iskazanom povjerenju.

Svjesni da ovako važan i sveobuhvatan časopis neće biti moguće uređivati bez povratnih informacija naših pretplatnika i šire zainteresirane javnosti, pozivamo vas da nam u tome pomognete te nam svoje prijedloge i komentare pošaljite telefaksom na broj: 01/23 99 111 ili e-poštom na adresu: info@zaklada.civilnodrustvo.hr.

Ugodno vam čitanje,

Cvjetana Plavša-Matić
glavna i odgovorna urednica

 Mediteran i danas u svima nama postoji kao naslijeđe i konačno stvarna popudbina kulture koju dobivamo rađanjem i življenjem u određenom prostoru.

 Želimo se okrenuti sadašnjosti i budućnosti i upozoriti na što nas sve sredozemno naslijeđe obvezuje i koje mogućnosti otvara za organizacije civilnoga društva.

20 Sjećamo se Anne Lindh,

08 Unija za Mediteran

23 Mediteran, zanemarena kolijevka

27 Mediteran je stvorio zapadnu civilizaciju

33 Bivši neprijatelji zajedno grade mir

40 Ipak se ne može uvoziti opasni otpad

50 Natalija Estemirova, ubijena ruska aktivistica za ljudska prava

56 Otvoren IMPACT u Zadru

BROJ 22, jesen 2009.

CIVILNO DRUŠTVO - Časopis za razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj

Izdavač
Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
10000 Zagreb, Kušlanova 27

Tel. 01/2399-100

Faks 01/2399-111

e-pošta
info@zaklada.civilnodrustvo.hr

Internetska stranica
<http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

Za izdavača
Cvjetana Plavša Matić, dipl. oec.

ISSN 1845-2515;
UDK 316.3

Uredivački odbor
Tihana Ančević
prof. dr. sc. Gojko Bežovan
mr. sc. Jasmina Božić
prof. dr. sc. Ivan Grdešić
Tony Venables
dr. sc. Igor Vidaček

Glavna i odgovorna urednica
Cvjetana Plavša-Matić, dipl. oec.

Izvršna urednica
Ruža Beljan

Lektura
Petar Vuković

Uredivački postav
Kulen vizija

Dizajn
Produkcija 004

Tisak
Tiskara Zelina

Naklada: 2000 primjeraka

01 UVODNIK

U FOKUSU

04 U svijetu je 776 milijuna nepismenih

EURO-MEDITERAN

08 Unija za Mediteran / Nives Malenica

12 INTERVJU: Andreu Claret, izvršni direktor Zaklade "Anna Lindh" /
Ruža Beljan i Tihana Ančević

16 Hrvatska mreža za suradnju na Euro-Mediteranu / Pavle Schramadei

18 Zemlja bez gradnica u Snovogradu

19 Žene na tragu mira

20 Sjećamo se Anne Lindh – bivše švedske ministricе vanjskih poslova / Augustin Palokaj

23 Mediteran, zanemarena kolijevka / Predrag Matvejević

27 Mediteran je stvorio zapadnu civilizaciju / Ozren Žunec i Mašenjka Bačić

30 Egipatska nacionalna mreža / Aly Maher Elsayed

31 Francuska nacionalna mreža / Frederic Jambu

33 Bivši neprijatelji zajedno grade mir / Zorica Branković

38 ANKETA: Vjerujete li u multikulturalno društvo?

ZAKONI I PROPISI I ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

40 Ipak se ne može uvoziti opasni otpad / Tihana Belužić

ZNANJE BEZ GRANICA

45 Europa u akciji: Promjene u životu bez poslovne sposobnosti / Ivana Poslon

48 Djevojčice stres osjećaju u glavi, a dječaci u prsima / Tanja Jurin

PORTRET AKTIVISTICE

50 Natalija Estemirova, ubijena ruska aktivistica za ljudska prava / Martina Topić

POJMOVNIK CIVILNOGA DRUŠTVA

52 Multikulturalizam: Obrazovanjem protiv predrasuda o drugima / Vjeran Katunarić

PITATE? ODGOVARAMO.

55 Pitanje: Što je kategorizacija? / Živana Hedbeli

56 OTVOREN IMPACT U ZADRU

58 NOVOSTI U IZDAVAŠTVU

Kad Grad gradi Grad / Upute za nasilne situacije

59 SA SVIH STRANA

61 CIVILNO DRUŠTVO I EU

63 KALENDAR

KAMPANJA

64 Plastično nije fantastično

U svijetu je 776 milijuna nepismenih

Tribinu „Pismenost i aktivno građanstvo“ organizirali su Agencija za obrazovanje odraslih i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

Na tribini je istaknut utjecaj pismenosti na osnaživanje uloge građana u mijenjaju društva.

– Više ne postoji jedna definicija pismenosti, jer danas ona podrazumijeva širi raspon područja, od kojih je među važnijima informatička pismenost – rekao je Mile Živčić, v.d. ravnatelja Agencije za obrazovanje odraslih.

Bez osnovne

On je objasnio da se podaci o broju nepismenih u Hrvatskoj poistovjećuju sa završetkom osnovne škole, koju, prema popisu stanovništva iz 2001. nije završilo oko 15,7 posto stanovništva.

– Ne može se tvrditi da oni nisu pismeni i da ne funkcioniraju u zajednici, no bez osnovne škole ne mogu se nastaviti školovati, što je preduvjet za njihovu veću zapošljivost – tumači Živčić.

Mihaela Dubravac-Šigir, načelnica Odjela za cjeloživotno učenje i upravljanje fondovima EU-a Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa rekla je kako je prije 50 godina pismenost bila učenje čitanja i pisanja, a danas ona ima puno veću važnost u svakodnevnom životu jer obuhvaća niz različitih kompetencija.

Na tribini se govorilo i o ulozi obrazovanja u stvaranju demokratskoga građanstva te političkom opismenjavanju unutar hrvatskoga obrazovnog sustava.

Nepravda

Međunarodni dan pismenosti UNESCO-ova je inicijativa, a obilježava se od 1966.

– Unatoč velikim naporima pismenost je i dalje neostvaren san za 776 milijuna odraslih u svijetu i ta se nepravda ne smije nastaviti – poruka je Koichira Matsuura, generalnog direktora UN-ove organizacije za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) uz Svjetski dan pismenosti.

– Pismenost je ljudsko pravo, sredstvo za osobni rast, društveni i humani razvoj, a mogućnosti obrazovanja ovise o pismenosti – poručuje Matsuura.

– Diljem svijeta 75 milijuna djece izvan je škole i njihova prava i potrebe ostaju neispunjeni. Pismenost je zapravo zanemaren cilj zacrtan u UN-ovu programu „Obrazovanje za sve“ – poručio je Matsuura i upozorio da u mnogim dijelovima svijeta nema ni političke volje ni novca za obrazovanje mladeži i odraslih. – Gotovo svaka šesta odrasla osoba time dobiva poruku da njezina prava, potrebe i nade nisu važne. Ta se očita nepravda ne smije nastaviti – rekao je Matsuura.

“ Svrha je opismenjavanja i cjeloživotnog učenja da svi, poput djevojčice koja je, napisavši pismo zagrebačkom gradonačelniku, vratila svoju učiteljicu u školu, postanu svjesni snage pismenosti i uloge u mijenjaju društva.

MILE ŽIVČIĆ

AGENCIJA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH

NAGRADA „KONFUCIJE“

Dijele je projekt opismenjavanja u Afganistanu i Program stalnog obrazovanja i cjeloživotnog učenja na Filipinima, koji obuhvaća sve stanovništvo, no naglasak je na najsiromašnijim slojevima.

AFGANISTAN

Unatoč ratu u Afganistanu britanska nevladina udruga SERVE na godinu opismenjuje oko tisuću muškaraca i žena pripadnika manjinskog naroda Pašaja. Oni uče pisati na svojem jeziku, ali i na paštunskome, jednome od dvaju službenih jezika u toj azijskoj državi.

NAGRADA ZA PISMENOST

Svakog dobitnika UNESCO nagrađuje s 20.000 dolara.

- Burkina Faso za „Pomozimo vlasitom razvoju“, inovativni program opismenjavanja
- Indija, Uttar Pradesh, za „Ženski seoski list“, novine koje uređuju i izdaju žene iz niže kaste

Euro TEMA BROJA -Mediteran

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

Infrastruktura partnerstva između Europske Unije i regije

Unija za Mediteran

Partnerstvo kojim su obuhvaćene sve zemlje članice Europske Unije, 16 sredozemnih zemalja (Turska, Alžir, Tunis, Maroko, Egipat, Jordan, Sirija, Izrael, Palestinska samouprava, Libanon, Mauritanija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija, Monako) te Europska komisija i Arapska liga. Unija za Mediteran danas obuhvaća 43 zemlje

Piše:

Nives Malenica

koordinatorica za Uniju za Mediteran
Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija

Unija za Mediteran multilateralni je okvir za suradnju Europske Unije i sredozemnih zemalja koji se institucionalno nadovezuje na Euro-mediteransko partnerstvo, poznatije pod nazivom Barcelonski proces.

Ono je pokrenuto 1995. na Euro-mediteranskoj konferenciji u Barceloni na inicijativu tadašnjih 15 zemalja članica Europske Unije i deset zemalja južnoga Sredozemlja, a cilj mu je jačanje suradnje, dijaloga i regionalne integracije na Mediteranu.

Ozračje suradnje

Barcelonski proces, kao ključni instrument vanjske politike EU-a prema sredozemnoj regiji dopunjen 2004. godine komplementarnom Europskom politikom susjedstva, svojom višegodišnjom institucionalnom poviješću nije uspio transformirati

Aktivnosti partnerstva prati i znatna komponenta suradnje civilnih društava kroz Euro-mediteransku zakladu za dijalog kultura „Anna Lindh“ i civilne forume na margini važnih ministarskih konferencija.

ekonomске i političke trendove u Sredozemlju. No, s druge strane, Barcelonski je proces stvorio konstruktivnu političku i institucionalnu infrastrukturu sveobuhvatnog partnerstva između EU-a i regije, gdje ulaganje diplomatskih napora na Mediteranu projektnim pristupom i sektorskim povezivanjem pomaže u ostvarivanju ozračja suradnje te osigurava jasniji odnos EU-a prema izazovima kojima je u svojem okruženju izložen – Bliski istok, palestinsko pitanje, migracije, razvoj, ulaganja.

ULOGA CIVILNOG SEKTORA

Na sastanku na vrhu za Mediteran, održanome 13. srpnja 2008. u Parizu, reformom i nadogradnjom postojeće euro-mediteranske arhitekture Barcelonskog procesa stvorena je Unija za Mediteran, partnerstvo kojim su obuhvaćene sve zemlje članice Europske Unije, 16 sredozemnih zemalja (Turska, Alžir, Tunis, Maroko, Egipat, Jordan, Sirija, Izrael, Palestinska samouprava, Libanon, Mauritanija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija, Monako) te Europska komisija i Arapska liga. Unija za Mediteran danas ima 43 zemlje.

Hrvatska namjera

Namjeru pristupanja Barcelonskom procesu Republika je Hrvatska izrazila 7. svibnja 2008. Sudjelovanjem na Pariškom sastanku na vrhu za Mediteran Republika je Hrvatska 13. srpnja 2008. postala sudionicom Barcelonskog procesa – Unije za Mediteran te je prihvatila stečevinu Barcelonskog procesa i sadržaj Pariške deklaracije, kojom je stvorena Unija za Mediteran.

Hrvatska je pozdravila kvalitete reformiranoga Barcelonskog procesa – otvaranje prema svim obalnim zemljama Sredozemlja, pa tako i Jadranu, snaženje političke razine odnosa, veće suvlasništvo nad procesom i suradnju na ravnopravnoj osnovi te veću vidljivost u postojećim odnosima sudjelovanjem u krupnim regionalnim i subregionalnim projektima.

Jedna od važnijih novosti Unije za Mediteran jest rotirajuće supredsjedništvo s jednim predsjedateljem iz EU-a i jednim koji predstavlja partnerske zemlje iz Sredozemlja te zajedničko tajništvo sa sjedištem u Barceloni, koje će biti odgovorno za

BARCELONSKA DEKLARACIJA

Kao ključni dokument Euro-mediteranske konferencije iz 1995., Barcelonska se deklaracija zauzima za stvaranje područja mira, stabilnosti, sigurnosti i zajedničkog blagostanja, potpuno poštivanje demokratskih načela, ljudskih prava i temeljnih sloboda te promicanje razumijevanja među kulturama i civilizacijama u euro-mediteranskoj regiji.

identificiranje i promicanje projekata regionalnih, subregionalnih i transnacionalnih vrijednosti u različitim sektorima.

Način financiranja

Projekti će se financirati iz proračuna Europske unije za Mediteran – Euro-mediteranski investicijski partnerski instrument (FEMIP), paket Euro-Med u sklopu ENPI-ja (Europski instrument za susjedske odnose i partnerstvo) i ostale instrumente koji se odnose na države obuhvaćene inicijativom kroz bilateralnu suradnju članica EU-a, sredstvima međunarodnih financijskih institucija, regionalnih banaka i privatnog sektora te doprinosima sredozemnih partnera. Bit će uspostavljena i donatorska koordinacijska mreža.

Hrvatska je u prvoj godini svojeg sudjelovanja stvorila institucionalne preduvjete za političku i sektorsku suradnju te suradnju civilnog društva u Uniji za Mediteran. U Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija imenovan je koordinator za Uniju za Mediteran, koji je ujedno i hr-

vatski predstavnik u glavnome provedbenom tijelu, Odboru visokih dužnosnika Euro-Mediteran, koji se sastaje redovito svaki mjesec u Bruxellesu. U svim mjerodavnim ministarstvima imenovani su koordinatori za Uniju za Mediteran na razini ravnatelja, što je preduvjet učinkovite međuresorne suradnje.

U ožujku 2009. upućena je namjera Hrvatskog sabora za pristupanje Euro-mediterskoj parlamentarnoj skupštini te se očekuje da će Hrvatski sabor dobiti poziv za sudjelovanje u punopravnom statusu na sljedećem plenarnom zasjedanju EMPA-e u ožujku 2010. u Jordanu. Hrvatska je odredila i izaslanstvo za buduću Euro-meditersku skupštinu lokalnih i regionalnih vlasti, koja bi uskoro trebala biti ustrojena. Imenovanje je obavila Udruga općina i Hrvatska zajednica županija.

Civilno i znanstveno

Integriranošću civilnog društva u taj proces i međudjelovanjem s vladama i parlamentima, za što se zauzimaju Deklaracije iz Pariza i Marseillea, pridonijet će se sveobuhvatnim naporima za koje se zalaže to multilateralno partnerstvo.

Predstavnici civilnog društva Hrvatske imali su sudjelovati na dva civilna skupa organizirana uoči sastanaka ministara vanjskih poslova u Marseilleu u studenome 2008. te ministara voda u Jordanu u prosincu 2008., a njihovo je sudjelovanje omogućilo francusko predsjedništvo EU-a.

U aktivnosti Unije za Mediteran integrirana je i šira hrvatska znanstvena zajednica, koja će, preko projekta Francuskog instituta za gospodarska predviđanja na Mediteranu (IPEMED – Institut de Prospective Économique du Monde méditerranéen), sudjelovati u izradi zajedničke strategije za Sredozemlje za 2020. u suradnji sa znanstvenim ustanovama i istraživačkim institutima zemalja članica Unije za Mediteran. Strategija „Mediteran 2020“ bit će predstavljena na sljedećem sastanku predsjednika država i vlada Unije za Mediteran u srpnju 2010. Ta bi suradnja ujedno trebala pripomoći vladama zemalja članica Unije za Mediteran da definiraju svoje dugoročne sektorske strategije u sredozemnoj regiji.

Cjelovit uvid

Suradnja nakon sastanka na vrhu u Parizu krenula je ozbiljnom dinamikom, sa šest ministarskih konferencija, na kojima je Republika Hrvatska sudjelovala samo do kraja 2008.

(ministri financija 7. listopada u Luxembourg, ministri vanjskih poslova u Marseilleu 3. i 4. studenoga, ministri industrije 5. i 6. studenog u Nici, ministri rada i zapošljavanja 9. i 10. studenoga u Marrakechu, ministri zdravstva 16. i 17. u Kairu, ministri za vode 22. prosinca u Ammanu).

Kao nova članica procesa, Hrvatska će sudjelovanjem u prvom krugu sektorskih ministarskih sastanaka steći cjeloviti uvid

u euro-mediterski proces na političkoj i sektorskoj razini te u stečevinu Barcelonskog procesa, nakon čega će biti moguće definirati i konkretne projekte od interesa za RH u široj sredozemnoj regiji.

Redoviti godišnji sastanak ministara vanjskih poslova Unije za Mediteran u Marseilleu u studenome 2008. pripremio je podlogu za provedbu zaključaka Zajedničke deklaracije pariškog sastanka na vrhu, koji se od-

nosi na institucionalizaciju procesa i provedbu šest projekata iz aneksa Deklaracije te na kojemu je prihvaćen plan rada za 2009. Ministri su prihvatili novo ime procesa – Unija za Mediteran, a odlučeno je da sjedište tajništva bude u Barceloni. Glavni tajnik birat će se između kandidata mediteranskih partnerskih zemalja na razdoblje od 3 godine, uz mogućnost

jednog obnavljanja mandata, 5 mjesta za zamjenika glavnog tajnika podijeljeno je između sredozemnih zemalja i EU-a (Izrael, Palestinska samouprava, Malta, Italija, Grčka), a svi euro-mediterski partneri mogu biti birani na te položaje prema načelu rotacije. Naknadno je Turska zatražila 6. mjesto za zamjenika glavnog tajnika. Deklaracija iz Marseillea dala je snažnu potporu parlamentarnoj dimenziji Unije za Mediteran i statusu Euro-mediterske parlamentarne skupštine te konkretnom djelovanju na lokalnoj i regionalnoj razini u obliku ustroja buduće Euro-mediterske skupštine lokalnih i regionalnih vlasti.

Naši prijedlozi

Ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković na sastanku u Marseilleu izložio je naše prijedloge suradnje na konkretnim područjima u projektima pomorske sigurnosti i zaštite na Mediteranu, alternativnim izvorima energije i Mediteranskom solarnom planu, razvoju autocesta mora i spajanja luka, uklanjanju onečišćenja iz Sredozemlja te razvoju maloga i srednjeg poduzetništva i turizma.

prigodu

Cilj ovoga multilateralnog partnerstva jest da kroz osnaženu političku suradnju i izraženu projektnu dimenziju doprinese da Sredozemlje obnovi svoju ulogu regije mira, suradnje, tolerancije i prosperiteta.

MEDITERAN, REGIJA MIRA

Kalendar provedbe Plana aktivnosti za 2009. neznatno je reprogramiran zbog političke blokade procesa koju su početkom 2009. zatražile arapske zemlje zbog posljedica zbivanja u pojasu Gaze. Arapsko-izraelski sukob i zastoj u provedbi mirovnog procesa na Bliskom istoku u povijesti Barcelonskog procesa imao je odraza i na aktivnosti Procesu. Pozitivni politički pomaci u regiji u međuvremenu su otvorili perspektivu odmrzavanja procesa na svim razinama.

Prirodni interes

Pred nama do kraja 2009. stoji provedba zaključaka Deklaracije ministara vanjskih poslova iz Marseillea iz studenoga: donošenje statuta budućeg tajništva u Barceloni i inauguracija tajništva, izbor glavnog tajnika i zamjenika glavnog tajnika te priprema osam sektorskih ministarskih sastanaka (prijevoz, okoliš, visoko obrazovanje i znanost, pravosuđe, energetika, uloga žena u društvu, vanjski poslovi, ljudski razvoj).

Hrvatska zbog svojeg zemljopisnog položaja i povijesno-kulturnog naslijeđa iskazuje prirodni interes za aktivnu suradnju na Mediteranu. Činjenica da na Sredozemlju imamo petnaest rezidentnih veleposlanstava to potvrđuje.

Aktivnim sudjelovanjem u Uniji za Mediteran ulažemo u naše odnose sa zemljama Europske Unije i južnog Sredozemlja. Proces nam nudi mogućnost pozicioniranja hrvatskih političkih i gospodarskih interesa na Mediteranu – more, resurse, okoliš, turizam – te istodobno punu institucionalnu uključenost u sredozemnu politiku EU-a. Ovime dajemo i hrvatski doprinos snaženju zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske Unije.

EUROPSKA POLITIKA SUSJEDSTVA

Nakon posljednjeg proširenja EU-a 1. svibnja 2004. te s ulaskom dviju sredozemnih zemalja (Malta, Cipar) u EU iste je godine pokrenuta Europska politika susjedstva (European Neighbourhood Policy - ENP) kako bi se izbjegle nove crte podjele između proširenoga EU-a i njegovih susjeda. EU ENP-om svojim susjedima nudi povlašten odnos, snažniji politički dijalog i gospodarsku integraciju, a primjenjuje se na neposredne susjede na kopnu i moru: Alžir, Armeniju, Azerbajdžan, Bjelorusiju, Egipat, Izrael, Jordan, Libanon, Libija, Moldaviju, Maroko, Palestinsku samoupravu, Siriju, Tunis i Ukrajinu. Središnji element ENP-a jesu akcijski planovi usuglašeni između EU-a i svakog partnera koji definiraju plan političkih i gospodarskih reforma.

PRIORITETI

1. uklanjanje onečišćenja u Sredozemlju
2. razvoj morskih autocesta i spajanje luka
3. inicijative civilne zaštite u suzbijanju prirodnih katastrofa
4. alternativni izvori energije i Sredozemni solarni plan
5. visokoškolsko obrazovanje i istraživanje
6. suradnja kroz Euro-mediteransko sveučilište i Mediteranska inicijativa za razvoj maloga i srednjeg poduzetništva.

EURO-MEDITERANSKI FORUM

Interes hrvatskoga civilnog društva za suradnju u Sredozemlju iskazan je i u novoutemeljenoj nevladinoj udruzi Euro-mediteranski forum, kojoj je cilj poticati javne rasprave o aktivnostima i nacionalnim interesima u sklopu Unije za Mediteran te promicati Uniju za Mediteran u hrvatskoj javnosti.

ALF – za dijalog kultura

MREŽA NACIONALNIH MREŽA

Euro-mediteranska zaklada za dijalog kultura „Anna Lindh“ (ALF - Anna Lindh Foundation) sa sjedištem u Aleksandriji djeluje kao mreža nacionalnih mreža.

43 ČLANICE

ALF okuplja organizacije civilnog društva, javne ustanove i organizacije iz različitih područja djelatnosti. Članice su ALF-a 43 zemlje članice Unije za Mediteran, među kojima je i Hrvatska mreža za suradnju na Euro-mediteranu.

HRVATSKA MREŽA

Koordinator je Hrvatske mreže „Anna Lindh“ Nacionalna zaklada

za razvoj civilnoga društva. Ona upravlja nacionalnom mrežom, pruža članstvu i širokoj javnosti informacije o aktivnostima i natječajima ALF-a, olakšava pronalaženje projektnih partnera i prijavu projekata, osigurava promidžbu aktivnosti, organizira koordinacijske sastanke za članove Hrvatske mreže i svakodnevno održava komunikaciju s Tajništvom ALF-a u Aleksandriji te pridonosi razvoju godišnjih programa.

NAJBRŽE RASTUĆA

Hrvatska mreža „Anna Lindh“ ocijenjena je kao najbrže rastuća nova nacionalna mreža u ALF-u. Od svojeg osnutka u siječnju 2009. do danas obuhvatila je više od četrdeset organizacija civilnog društva.

Andreu Claret,
izvršni direktor Zaklade „Anna Lindh“

Hrvatska mreža razvija se iznimno brzo

Razumjeti i prihvatiti druge danas je preduvjet za suradnju i dijalog, a poštovanje različitosti jamstvo je za mir, pravdu i stabilnost

Intervju vodile:

Ruža Beljan i Tihana Ančević

NOVE MOGUĆNOSTI ZA HRVATSKO CIVILNO DRUŠTVO

Što za organizacije civilnoga društva iz Hrvatske znači djelovanje Zaklade „Anna Lindh“? Koje su im mogućnosti otvorene?

- Mi se nadamo da će rad Hrvatske mreže otvoriti nove mogućnosti za hrvatsko civilno društvo, ali i za ostale mreže euro-mediteranske regije. Organizacije civilnoga društva iz južne i srednjoistočne Europe, kao i ostalih dijelova Europe, imaju velik interes za suradnju s novim članovima Zaklade „Anna Lindh“ i siguran sam da će imati velike koristi od partnerstva s udrugama na području Balkana. Tijekom 2009. odobrena su četiri hrvatska projekta. U okviru književnog natjecanja „Sea

of Words“, održanoga ove godine, odabran je mladi hrvatski pisac, a nekoliko organizacija civilnoga društva sudjelovalo je ili sudjeluje na našim obukama i seminarima o jačanju kapaciteta ili na tematskim sastancima, poput sastanka na temu međureligijske koegzistencije, koji će se održati u listopadu u Tirani. I naposljetku, u okviru dodjele nagrada Euromed 2009., za koju glasuju sve mreže članice, posebno je istaknuta skupina mladih povjesničara iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine, koji rade na zajedničkom projektu vezanom za taj dio Balkana i koji je od iznimne važnosti za Zakladu „Anna Lindh“. Suradnja s hrvatskim civilnim društvom zasigurno je otvorila nove mogućnosti za zajedničke projekte između mreža članica zaklade.

 Kad sam slušao

govor Baracka Obame na Sveučilištu u Kairu, njegove riječi i odlučnost podsjetili su me na riječi Anne Lindh dok je opetovano tražila novo partnerstvo u borbi protiv terorizma i izgradnji mira.

Andreu Claret kaže kako su se s globalizacijom, s padom Berlinskog zida i s posljedicama napada 11. rujna 2001. upravo kulture našle u žarištu intelektualnih debata te na vrhu međunarodnih prioriteta.

- Na osobnoj nas razini znanje i poštovanje prema drugim kulturama, vrijednostima i religijama čini slobodnijima, otvorenijima, kritičnijima, pri čemu obogaćujemo i vlastiti kulturni identitet trajnim procesom nadopunjavanja tog znanja upoznavajući iskustva i uvjerenja drugih.

Mediteranski Balkan

■ **Koja su vaša očekivanja doprinosa Hrvatske mreže za suradnju na Euro-Mediteranu, međukulturalnom dijalogu i samom Barcelonskom procesu Uniji za Mediteran?**

- Sudjelovanje Hrvatske u Uniji za Mediteran od iznimne je važnosti. Time se stvara doprinos u rješavanju jedne od slabih točaka Barcelonskog procesa, koji je isključio europske zemlje s bogatom i vrlo raznolikom poviješću, mediteranskom obalom i dugom poviješću utjecaja u regiji.

U tom kontekstu izgradnja dinamične mreže na mediteranskom Balkanu predstavljat će mobilizirajući čimbenik za promicanje euro-mediteranskog dijaloga u toj regiji. Posebnu važnost dajemo vodećoj ulozi koju hrvatska mreža može imati u civilnom društvu jugoistočne Europe i od te mreže očekujemo nove i svježije ideje za rad Zaklade.

■ **Hrvatska mreža osnovana je nedavno, u siječnju 2009. Pratite li njezin razvoj?**

- Hrvatska se mreža razvija nevjerojatnom brzinom, s više od 40 priključenih organizacija u manje od godinu dana rada i s kvalificiranim i aktivnim članovima iz raznih područja vezanih za kulturni dijalog, od umjetničkog izričaja do akcije za zaštitu okoliša, od društvenog istraživanja do razvoja lokalne zajednice, od rada na promicanju ravnopravnosti spolova do promicanja demokracije.

Drago mi je što se hrvatska mreža odazvala našem pozivu na zajedničku akciju u sklopu sheme strateškog razvoja mreže i surađivala s ostalim nacionalnim mrežama u radu na izložbi fotografija o različitostima među ljudima u okviru kulturne tradicije i vjerskih običaja, doprinoseći tako postavljanju temelja za poštovanje i prihvaćanje ljudske različitosti.

Zajednička budućnost

■ **Zaklada kojoj ste na čelu nazvana je po pokojnoj švedskoj ministrici vanjskih poslova Anni Lindh, koja je ubijena 2003., a tijekom života postala je poznata po promicanju suradnje u**

Sredozemlju, promicanju jednakih mogućnosti i međusobnog razumijevanja u mediteranskoj regiji. Smatrate li da takvu političku i aktivističku borbu čekaju rezultati u budućnosti?

- Vremena su se promijenila, no smatram da je u Sredozemlju i dalje potrebna jednaka razina političke obveze da bi se obrnuli negativni trendovi zastupljeni posljednjih desetak godina te otvorila nova faza koja bi se zasnivala na dijalogu, suradnji i potrazi za zajedničkom budućnosti. Ministrica Anna Lindh vjerojatno je bila jedinstvena političarka, no njezin aktivizam i snaga nešto su što i dalje trebamo.

Osnivanje Zaklade „Anna Lindh“ i sama zaklada odražavaju duh švedske ministricice i njezinu smionost te smo ponosni što imamo njezino ime u svojem logu.

■ **Euro-mediteransko partnerstvo, nekad poznato kao Barcelonski proces, ponovno je pokrenuto 2008. u Parizu kao Barcelonski proces: Unija za Mediteran. Mnogi skeptici ne vjeruju u budućnost još jedne unije. Kako na to gledate?**

- Zasiurno postoje razlozi za intelektualni skepticizam jer je regresija posljednjih godina produbila jaz u Sredozemlju. Međutim, Unija je pokrenuta u Parizu kako bi otvorila put za novu dinamiku partnerstva, na temelju svojeg pristupa usmjerenoga na projekte i suvlasništva olakšanog postojanjem dvaju supredsjedništava. Bitno je Uniji za Mediteran dati perspektivu, dušu te ljudsku i društvenu dimenziju. To je krajnji cilj Zaklade „Anna Lindh“.

Povjerenje i mostovi

■ **Zakladu u jednakim dijelovima financiraju države članice i Europska komisija. Što to u f nancijskim pokazateljima znači? O kojem je iznosu riječ? Koliko se ulaže u projekte i programe koje provode članice nacionalnih mreža?**

- Odbor upravitelja Zaklade u 2008. odobrio je proračun od 14 milijuna eura za trogodišnji program 2009.-2011., koji su resursima poduprla Europska komisija i 43 države članice.

Dvije trećine tog proračuna upotrijebljene su za provedbu programa, u aktivnostima koje su organizirane u suradnji s tajništvom i nacionalnim mrežama i koje su odobrene kroz poziv na dostavu prijedloga nacionalnim mrežama i za trajnu podršku voditeljima mreža. Otprilike jedna trećina proračuna koristi se za pokrivanje troškova ljudskih resursa, putovanja i administrativne troškove kadra sa sjedištem u Aleksandriji (Egipat).

■ **Koji su glavni programi koje provodi ALF?**

- Zaklada je poduprla 150 odobrenih projekata u

“ Bitno je Uniji za Mediteran dati perspektivu, dušu te ljudsku i društvenu dimenziju. To je krajnji cilj Zaklade „Anna Lindh“.

“ Nedavno sam bio u Palestini i Tel Avivu s nekoliko naših mreža i mogu reći da inicijativu Zaklade „Anna Lindh“ cijene svi koji su za dijalog u toj regiji.

“ Ideja dijaloga treba doprijeti do srca i umova običnih ljudi, a to nije jednostavno. Neke od naših aktivnosti ne ruše zid koji često postoji između organizacija civilnog društva i ulice, ali na tome radimo.

GLAVNI PROJEKTI ZA 2010.

1. Okupljanje više od 500 organizacija nacionalnih mreža u ožujku u Barceloni (Anna Lindh Forum) kako bi se pozabavili izazovima međukulturalnog dijaloga
2. Pokretanje prvog izdanja „Izvešća Zaklade 'Anna Lindh'“ o međukulturalnim trendovima kao budućeg nužnog alata rada cijele zaklade

2009. i pokrenula važne zajedničke inicijative, poput „Povratimo povjerenje i izgradimo mostove“, u bliskoj suradnji s nacionalnim mrežama.

Trenutačno pripremamo sljedeći godišnji plan rada, u čemu sudjeluju i voditelji mreža. U nacrtu koji je predložilo tajništvo aktivnosti za 2010. usmjerene su na konsolidaciju našeg rada na području kulture, obrazovanja i medija te na pokretanje dviju važnih inicijativa kojima bi se obuhvatio izazov migracije i raznolikosti te promicanje kulture suživota i mira.

Množitelji učinka

■ U razdoblju nakon rata u Gazi ALF i Savez civilizacija pripremili su zajedničke inicijative za vraćanje povjerenja i ponovnu izgradnju mostova između ljudi diljem Sredozemlja. Može li se već sada govoriti o naznakama rezultata te inicijative? Kakva su vaša očekivanja?

- Napravili smo prvu procjenu inicijative pokrenute nakon rata u Gazi te održali veliki sastanak u Stockholmu, za vrijeme švedskog predsjedanja Europskom Unijom. Na tom je sastanku predsjednik zaklade Andre Azoulay naglasio uključenost većine naših mreža u aktivnosti kojima je cilj bio vraćanje povjerenja u dijalog i izgradnju mostova srušenih ratom, mržnjom i nasiljem.

Istodobna organizacija više od 60 lokalnih i regionalnih aktivnosti u 32 zemlje te dva društvena i kulturna događaja u Izraelu i Palestini (i na Zapadnoj obali i u Gazi), izvedena u bliskoj suradnji s voditeljima mreža, jest polazište pozitivne procjene koju smo dali. Nedavno sam bio u Palestini i Tel Avivu s nekoliko naših mreža, i mogu reći da inicijativu Zaklade „Anna Lindh“ cijene svi koji su za dijalog u toj regiji.

Kao što sam vam i rekao, razmatramo pokretanje druge faze inicijative „Povratimo povjerenje“ u sklopu akcija koje je međunarodna zajednica poduzela da bi otvorila novi i pozitivniji proces u toj regiji.

■ Koji biste konkretan primjer ili više njih izdvojili kao pokazatelj pozitivnog pomaka u djelovanju ALF-a u nekoj lokalnoj zajednici, među običnim ljudima?

- Vaše pitanje je bitno zato što je krajnji cilj Zaklade „Anna Lindh“ da ideja dijaloga dopre do srca i umova običnih ljudi. To nije jednostavno, i neke od naših aktivnosti ne ruše zid koji često postoji između organizacija civilnog društva i ulice. Dobra komunikacijska politika vjerojatno je jedan od načina za postizanje toga i mi na tome i radimo. Drugi način za postizanje većeg učinka jest imati u vidu rad s tzv. množiteljima učinka, tako da osobe uključene u aktivnosti znaju kako primijeniti ono

što su čuli i naučili u vlastitom društvenom kontekstu.

Dobar primjer toga jest organizacija nekoliko radionica na temu Poučavanje i učenje o vjerskoj raznolikosti, u koju smo uključili više od 400 učitelja. Oni sad taj isti rad ponavljaju u školama u svojim zemljama. Još jedan takav program, koji je financirala Švedska agencija za suradnju, a vodila ga je zaklada, jest Arapska dječja literatura, koji je dopro do tisuće dječaka i djevojčica, mnogobrojnih izdavača i javnih knjižnica u pet arapskih zemalja Bliskog istoka.

Organizacija megadogađaja, poput foruma koji će se održati 2010., nužna je da bi se postigao učinak množitelja i da bi se došlo do običnih ljudi odgovarajućom komunikacijskom strategijom. U svakom slučaju, mjerenje učinka našeg rada na društvo u većoj mjeri mora biti jedan od izazova našeg plana za praćenje i evaluaciju.

Imamo učinkovite ljude

■ **ALF Forum koji spominjete održat će se u Barceloni. Kako teku pripreme?**

- Forum je više od pukog megadogađaja. Ako uspijemo u tome, promijenit ćemo obuhvat rada Zaklade i osnažiti nacionalne mreže s još širom ulogom. Okupiti više od 500 predstavnika civilnoga društva euro-mediteranske regije bit će samo po sebi važan doprinos zadatku davanja Euro-mediteranskom partnerstvu ljudske i kulturne dimenzije. Priprema foruma kroz regionalne sastanke odražava ideju našeg cilja: uspostaviti trajne grupacije naših članova radi rasprave i rada na određenim temama vezanima za međukulturalni dijalog: obrazovanju i mladima, kulturnoj proizvodnji, ulozi medija u oblikovanju percepcija, vjerskoj raznolikosti, mobilnosti, migracijama i raznolikosti, kulturi mira i suživota itd. To će biti nov pristup za naše mreže, nov izvor ideja za izradu našeg programa te

FINANCIJE

Dvije trećine proračuna upotrijebljene su za provedbu programa, a otprilike jedna trećina koristi se za pokrivanje troškova ljudskih resursa, putovanja i administrativnih troškova osoblja.

MOJE SAMOPOUZDANJE

Zahvaljujući iskustvu shvatio sam da biti na čelu tako kompleksne institucije poput Zaklade „Anna Lindh“ u osnovi znači imati dosljednu strategiju i pouzdan kadar te izbjegavati improvizaciju u programu i nestabilnost u timskom radu. Zato imam samopouzdanja.

najbolji način da se objasni i iščita rad Zaklade.

■ **Udruga europskih novinara Katalonije dodijelila vam je nagradu za dugogodišnji novinarski rad i doprinos promociji europskih vrijednosti. Vaš cjelokupan profesionalni život posvećen je promicanju razumijevanja među kulturama. Pomaže li vam to u vođenju ALF-a?**

- Prvi izvršni direktor zaklade bio je znanstvenik. Drugi diplomat. Ja sam većinu svojeg života bio novinar, dugo vremena uključen u euro-mediteranske aktivnosti kao direktor Europskog instituta za Mediteran u Barceloni (IEMed). Naša različita iskustva vjerojatno su dovela do nijansiranih pristupa. Kao novinar sam radio u vrlo različitim kulturnim i političkim okružjima, što mi je vjerojatno pomoglo da upravljam institucijom koja okuplja 43 zemlje i posvećena je međukulturalnom dijalogu.

Trenutačno imamo projekt, trogodišnji program koji će se provoditi kroz tri godišnja plana rada, i imamo ljude koji su iznimno predani onomu što radimo, imaju potrebno iskustvo i učinkoviti su. Imamo i 43 mreže na terenu. Iz tog razloga možemo učiniti i više nego što se očekuje s dostupnim resursima.

Hrvatska mreža za suradnju na Euro-Mediteranu: nov način dijaloga među kulturama

Promotor plemenite ideje razumijevanja

U nepunih devet mjeseci od osnutka Hrvatska mreža za suradnju na Euro-Mediteranu okupila je 44 organizacije članice i time postala najbrže rastućom novom nacionalnom mrežom Euro-mediteranske zaklade za dijalog između kultura „Anna Lindh“ (ALF).

Piše:

Pavle Schramadei

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, na osnivačkom sastanku u siječnju 2009. izabrana je za nacionalnog koordinatora Hrvatske mreže za suradnju na Euro-Mediteranu, čime je postala službeni predstavnik ALF-a u Hrvatskoj.

U ulozi koordinatora hrvatske mreže, Nacionalna zaklada upravlja nacionalnom mrežom, pruža članstvu i široj javnosti informacije o aktivnostima i natječajima Zaklade „Anna Lindh“, olakšava pronalaženje projektnih partnera i prijavu projekata, osigurava promidžbu aktivnosti, organizira koordinacijske sastanke za članove hrvatske mreže, svakodnevno održava komunikaciju s tajništvom Zaklade „Anna Lindh“, pridonosi razvoju godišnjih i trogodišnjih programa Zaklade „Anna Lindh“ i dr.

Skupina nije neobična

Među članovima Hrvatske mreže našle su se raznovrsne organizacije iz raznih dijelova Republike Hrvatske, neke potpuno, a neke naizgled tek vrlo rubno povezane s tematikom Euro-Mediterana: od Euromediteranskog foruma iz Splita, preko pojedinih organizacija civilnoga društva ponajprije kulturnog profila, poput „Restarta“ ili „Reza“ iz Zagreba, pa sve do onih čije djelovanje uključuje istraživačke interese (npr. zagrebački Institut „Ivo Pilar“) ili toliko specifičnih kao što su Hrvatsko-austrijski trening centar za neurolingvističku psihoterapiju ili Društvo fitoaromaterapeuta Istre.

No s obzirom na misiju hrvatske mreže to i nije tako neobična ili eklektična skupina - naime, promicanje dijaloga, znanja i različitosti među kulturama euro-mediteranske regije razvijanjem snošljivosti i otvorenosti prema novim spoznajama, religijama, kulturama i vrijednostima upravo je misija Hrvatske mreže za suradnju na Euro-Me-

diteranu. Drugim riječima, hrvatska mreža u svojem članstvu odražava raznolikost civilnoga društva koje okuplja, i to u sljedećim područjima djelovanja: međunarodni i kulturni odnosi u euro-mediteranskoj regiji, baština, religija, sveučilište i istraživački instituti, ljudska prava, demokracija i razvoj zajednice, umjetnost, mladi, obrazovanje, rod, okoliš i održivi razvoj te mediji.

Širenje plemenite ideje

Tako širok raspon interesa i aktivnosti odraz je tematskih cjelina kako ih u svojem trogodišnjem planu aktivnosti definira ALF, s osnovnim ciljem razvoja društvene, ljudske i kulturne dimenzije euro-mediteranskog partnerstva te promicanja dijaloga među kulturama euro-mediteranske regije. Kao nacionalna sastavnica Zaklade „Anna Lindh“, Hrvatska mreža za suradnju na Euro-Mediteranu u proteklom je razdoblju napravila velike korake prema stvaranju preduvjeta za daljnje širenje te plemenite ideje, djelujući istodobno i kao promotor vrijednosti i kvaliteta koje organizacije članice unose u proces međukulturnog dijaloga.

Hrvatska je mreža, naime, otvorena za sve institucije, organizacije i druge partnere koji se pridržavaju načela i misije hrvatske mreže te ALF-a. Hrvatska mreža djeluje na načelu demokratskih, pluralističkih i multilateralnih vrijednosti, a u prvom redu predstavlja dionike civilnoga društva, kao što su individualni članovi, organizacije civilnoga društva, javne ustanove, jedinice lokalne i regionalne samouprave, javne i privatne zaklade te drugi profitni partneri koji promiču politiku društveno odgovornog poslovanja. Članstvo nema financijske obveze.

„Lica Mediterana“

Primjerice, projekt pod nazivom "Lica Mediterana" („Faces of the Mediterranean“) provodit će se s partnerima iz Grčke, Cipra i Crne Gore, uz moguće uključivanje i onih iz Libanona i Egipta, te će tako postati praktičan primjer euro-mediteranske suradnje i razvoja međukulturnog dijaloga. Kao glavna aktivnost tog projekta predviđeno je održavanje izložbe fotografija s tematikom mediteranskih zemalja, odnosno ljudi, radi jačanja senzibilizacije mladih za prepoznavanje sličnosti s ostalim sredozemnim zemljama u kontekstu identifikacije zajedničkih vrijednosti i kulturnih obilježja te oslobađanja od predrasuda i stereotipa.

Osim toga, aktivnosti bi u sljedećoj godini obuhvatile i organiziranje Euro-mediteranskoga mjeseca, svojevrsnog festivala kulturnih događaja, uz predstavljanje drugih mediteranskih zemalja u područjima filma, glazbe, plesa, kulinarstva, jezika i sličnih tradicionalnih kulturnih vrijednosti, organizaciju izložaba, učenje grčkoga, arapskoga i hebrejskoga i slično. Ti je dokumente prihvatilo i poduprlo i tajništva ALF-a.

HRVATSKA
MREŽA
ZA SURADNJU NA EURO-MEDITERANU

Promicanje dijaloga, znanja i različitosti među kulturama euro-mediteranske regije razvijanjem snošljivosti i otvorenosti prema novim spoznajama, religijama, kulturama i vrijednostima.

MISIJA HRVATSKE MREŽE

Uza sve navedeno, Nacionalna zaklada kao koordinator provodit će postupke vezane uz vidljivost djelovanja i članova hrvatske mreže (povezivanjem s medijima), integraciju novih članova, povezivanje s drugim mrežama te jačanje sposobnosti članova mreže u području razvoja projekata.

Povećanje vidljivosti

U sklopu aktivnosti za povećanje vidljivosti hrvatske mreže, Nacionalna je zaklada dosad predstavila relevantne informacije organizacijama civilnoga društva u Zadru, Splitu, Zagrebu, Rijeci i Osijeku. Sudionici su upoznati s radom ALF-a, hrvatske mreže, misijom i vizijom, članstvom, natječajima, proračunom, zemljama članicama, trenutačnim i planiranim aktivnostima te s trogodišnjim programom ALF-a.

Također, na internetskoj stranici Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva redovito se objavljuju informacije o aktivnostima ALF-a i hrvatske mreže. Nedavno je pokrenuta i posebna tematska cjelina internetske stranice Nacionalne zaklade posvećena isključivo informacijama iz područja djelovanja ALF-a i hrvatske mreže, koja objedinjuje sve dosadašnje vijesti iz tog područja te nudi mnoge druge korisne sadržaje, a kontinuirano će se ažurirati i uređivati.

Može se očekivati da će Hrvatska mreža za suradnju na Euro-Mediteranu i u sljedećem razdoblju biti u mogućnosti dalje razvijati i unapređivati međusobno razumijevanje euro-mediteranskih kultura, što kao dio ukupnih napora za smanjivanje stereotipa i predrasuda ima i širu važnost za uspješan nastavak demokratizacije civilnoga društva i njegovih institucija, a time i cjelokupne društvene klime u Republici Hrvatskoj.

POSTANI ČLAN

Članom hrvatske mreže možete postati ispunjavajući online-prijavnicu na internetskoj stranici Zaklade „Anna Lindh“: <http://www.euromedalex.org/networks/join>.

Jedini je uvjet prihvaćanje misije i vizije Hrvatske mreže!

Sufinanciranje

JOŠ 20 POSTO

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva ove je godine počela Program sufinanciranja odobrenih projekata iz programa „Suradnja na Euro-Mediteranu“. Kratkoročnim i dugoročnim projektima i programima koji su izabrani na natječaju ALF-a Nacionalna je zaklada otvorila mogućnost dodjele potpora u iznosu od 20% ukupne vrijednosti odobrene projektu. Tim oblikom potpore podržavaju se kvalitetni projekti kojima je već odobrena financijska potpora iz međunarodnih izvora, ali im nedostaje obvezatni dvadesetpostotni udio sufinanciranja cjelokupne vrijednosti projekta.

 Euro-mediteranski mjesec bit će svojevrsan festival kulture uz predstavljanje drugih mediteranskih zemalja filmovima, glazbom, plesovima, kulinarstvom i drugim tradicionalnim vrijednostima, izložbama te učenjem jezika.

AKTIVNOSTI U SLJEDEĆOJ GODINI

Članice Hrvatske mreže
za suradnju na Euro-Mediteranu

Njih 44

1. Autonomni centar – ACT
2. British Council Croatia
3. Centar mladih „Ribnjak“
4. Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek
5. Centar za neformalnu edukaciju mladih „Kreatori, ne konzumatori“
6. Centar za sinergiju digitalnih i vizualnih umjetnosti (CSDVU)
7. CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
8. DEŠA – Dubrovnik
9. „Documenta“ – Centar za suočavanje s prošlošću
10. „Domine“ – feministička organizacija za promicanje ženskih prava i razvoj civilnog društva
11. Društvo fitoaromaterapeuta Istre
12. Društvo za promicanje kulture i umjetnosti „Rez“
13. Eko Liburnia – udruga za razvitak eko-turizma, ekološke poljoprivrede i zaštite okoliša
14. Ekumenska ženska inicijativa
15. Euromediteranski forum (EMEF)
16. Europski dom Slavonski Brod
17. Gradska radionica
18. HATC NLPt – Hrvatsko-austrijski trening-centar za neurolingvističku psihoterapiju
19. Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“
20. Institut za međunarodne odnose
21. Koalicija za promociju i zaštitu ljudskih prava
22. Mreža mladih Hrvatske
23. Mreža zelenih telefona Hrvatske
24. Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
25. OKO – Olimpijada kulture Osijek
26. Organizacija za građanske inicijative (OGI)
27. Otvorena medijska grupacija (OMG)
28. Pokret „Focolara“ Hrvatske
29. Predstavnik bošnjačke nacionalne manjine u općini Raša
30. Press-centar za okoliš
31. Pučko otvoreno učilište „Korak po korak!“
32. Regionalna zaklada za lokalni razvoj „Zamah“
33. „Restart“
34. Savez udruga „Klubtura“
35. Studio „Kubus“
36. „Što, kako i za koga“ (WHW)
37. Udruga MI
38. Udruga za nezavisnu medijsku kulturu
39. Udruga za rad s mladima BREZA
40. Zaklada „Kajo Dadić“
41. Zaklada „Slagalica“
42. Zaklada za poticanje partnerstva i razvoja civilnog društva
43. ZaMirNET
44. „Ženska soba“ – Centar za seksualna prava

„Zemlja bez granica“ udruge za rad s mladima „Breza“

Snovi su stvarni u Snovogradu

Osječki su mališani punih tjedan dana živjeli u Snovogradu u Tvrdi. Od 31. kolovoza do 5. rujna ondje su sanjali o vilama, anđelima, čarobnim napicima, jeli su vilinske kruščiće, plesali i pjevali, hodali i žonglirali. Zapravo, cijeli je Osijek tih dana bio grad Snovograd – mjesto na kojemu se okupilo više od 2.000 djece i mladih.

Od 2004. osječka Udruga za rad s mladima „Breza“ potkraj kolovoza organizira manifestaciju „Zemlja bez granica“, gdje kroz edukativne i zabavne radionice prođe nekoliko tisuća djece i voditelja. Ovogodišnja „Zemlja bez granica“ nosila je naziv „Sanjam“.

Naravno, Snovograd je prvo trebalo i izgraditi, a kada su se male ruke složile i dogovorile, uspjeh je bio zajamčen.

- Djeca su pokazala kako se može stići u zemlju snova, pa su izradila zemaljsku kuglu. Sve zemlje svijeta našle su se na njoj i tako je izgrađen Snovograd, koji je i ovoga puta izbrisao sve granice – istaknula je Ivana Šibalić, koordinatorka projekta „Zemlja bez granica“, i dodala da će Snovograd uz malo truda i mašte još dugo živjeti u dvorištima, kućama, stanovima, sobama i vrtićima svih sudionika ovogodišnje iznimno uspješne „Zemlje bez granica“. (Z. B.)

GRADSKI SADRŽAJI

U staroj osječkoj gradskoj jezgri nastala je prodavaonica snova, restoran „Mljac mljac“, učilionica, kino veselih misli, reciklirana vozila prometala, neobične kuće „Zeleni san“, gdje je sve od bilja, i slatka kućica koja se može jesti... U Snovogradu su oživjeli i anđeoski svijet i zubičvilinski grad.

POTPORA ALF-A

Udruga „Breza“ za organizaciju lokalnog događanja „Zemlja bez granica“ dobila je financijsku potporu Zaklade „Anna Lindh“. Zaklada je objavila poziv za organizacije civilnoga društva pod nazivom „Inicijativa za ponovnu izgradnju mostova i povjerenja“ za aktivnosti koje su se održavale od 1. srpnja do 21. rujna ove godine.

Ekumenska inicijativa žena u Omišu

Žene na tragu mira

Međuvjerski susret Ekumenske inicijative žena u Mostaru (Carolyn Boyd Tomasović, izvršna direktorica EIŽ-a, na fotografiji je treća s lijeva)

Trodnevna konferencija (18.-21. studenoga 2009.) okupit će bivše i sadašnje partnerice Ekumenske inicijative, žene aktivistice iz regije te mirovne aktivistice iz Palestine i Izraela, koje će razmijeniti iskustva o mirovnom radu

- Riječ je o trodnevnom forumu za mirovne aktivistice iz regije i multireligijske zajednice u regiji koje će raspravljati o situacijama nakon konflikta. Kako su istočna Europa i Bliski istok vrlo blizu, važan nam je taj spoj znanja i iskustva na promicanju mira i pomirenja – ističe Carolyn Boyd Tomasović, izvršna direktorica Ekumenske inicijative žena (EIŽ) iz Omiša.

Omiška udruga prekograničnom suradnjom promiče mir, pomirenje i međuvjerski dijalog, a kao takva bila je i dio svjetskog vijeća crkava.

- Konferencijom želimo pridonijeti poboljšanju javnoga mišljenja o suživotu u različitim religijskim zajednicama okupljanjem mirovnih aktivistica koje nadilaze predrasude i nepovjerenje – dodaje Boyd Tomasović.

Prvog će dana na pretkonferenciji sudjelovati 10 teologinja te 20 predstavnica deset partnerskih organizacija, dok će u sljedeća dva dana konferenciji nazočiti 41 aktivistica iz regije te dvije Palestinke i jedna Izraelka, koje će svoj boravak na našim prostorima produžiti za još desetak dana.

- Običi ćemo istočnu Slavoniju i susjednu Bosnu i Hercegovinu, mjesta na kojima su se vodili krvavi sukobi, da bi aktivistice vidjele kako se na ovim prostorima provodi mirovni rad – kaže Boyd Tomasović. (Z. B.)

ŽENE U AKCIJI

Na konferenciji „Žene na tragu mira“ raspravljat će se o ključnim izazovima aktivistica u patrijarhalnim religijskim sredinama, prioritetima i rješenjima koje su u mirovne procese donijele žene te lokalnoj, odnosno nacionalnoj percepciji i važnosti prekogranične suradnje.

ALF-OVA POTPORA ZA DIJALOG

Ekumenska inicijativa žena za projekt Konferencije „Žene na tragu mira“ dobila je potporu Zaklade „Anna Lindht“ za dijalog među kulturama u iznosu od 16.010 eura.

Sjećamo se Anne Lindh – bivše švedske ministricе vanjskih poslova

Švedski glas za ujedinjenu Europu i pravedniji svijet

Još kao mlada političarka Anna Lindh se zauzimala za usmjeravanje Švedske prema članstvu u EU-u. Doživjela je biti na čelu Vijeća ministara vanjskih poslova EU-a za vrijeme švedskog predsjedanja, a u trenutku ubojstva vodila je kampanju za prihvaćanje eura kao valute i u Švedskoj

Piše:

Augustin Palokaj

dopisnik „Jutarnjeg lista“ iz Bruxellesa

U rujnu 2003., dok se razmišljalo o žrtvama terorističkog napada u New Yorku i Washingtonu 11. rujna, svijet je šokirala vijest iz Stockholma, gdje je ubijena ministrica vanjskih poslova Švedske Anna Lindh.

Okončan je tada nasilno, ubodom noža u prsa i trbuh, život jedne od najpoznatijih švedskih političarki, čiji je glas postajao sve važniji i izvan Kraljevine Švedske u EU-u i diljem svijeta.

Iz njezinih nastupa u EU-u sjećamo se kako je govorila da je dužnost Europe da, nakon svih strahota koje su narodi bivše Jugoslavije doživjeli tijekom krvavih ratova, tu regiju stabilizira, pomogne u gospodarskom oporavku i priključi Europskoj Uniji

VIZIJA.

Tragedija

Dogodilo se to 10. rujna 2003. poslijepodne, dok je bila u kupnji u jednoj robnoj kući u Stockholmu. Preminula je dan poslije, upravo 11. rujna, ujutro. Ubijena je u danima kada je bila glavno lice u kampanji za uvođenje eura. Nažalost, njezina se slika, umjesto u nastavku kampanje europskoga monetarnog ujedinjenja, na naslovnicama novina i u glavnim televizijskim vijestima tada pojavljivala uz vijest o tragičnom ubojstvu.

Bilo je to drugo ubojstvo aktivnog političara u Švedskoj, jednoj od najsigurnijih i najuređenijih država na svijetu. Na sličan način, gotovo na istome mjestu, ubijen je i premijer Olof Palme. Oba su ubojstva potresla Švedsku, ali i danas u toj državi političari uglavnom izlaze u javnost bez posebne zaštite jer je nasilje na ulicama švedskih gradova rijetka pojava. Šveđani jednostavno nisu htjeli dopustiti da nasilna ubojstva političara promijene njihov način života.

S obzirom na to da se ubijena ministrica zauzimala za dijalog među kulturama na području Sredozemlja, današnja Zaklada „Ana Lindh“ promiče taj dijalog. Osim toga, njezino ime nose i dvorana za sastanke u zgradi Vijeća EU-a u Bruxellesu te jedna dvorana u Europskom parlamentu.

Zaštita okoliša

Još kao mlada političarka Anna Lindh se zauzimala za usmjeravanje svoje države prema članstvu u EU-u, što je ostvareno sredinom devedesetih, tijekom četvrtog kruga proširenja EU-a. Doživjela je biti na čelu Vijeća ministara vanjskih poslova EU-a za vrijeme švedskog predsjedanja, a u trenutku ubojstva vodila je kampanju za prihvaćanje eura kao valute i u Švedskoj.

Osim što je ostvarila parlamentarnu karijeru, uspjela je biti i zamjenica gradonačelnika Stockholma. Anna Lindh je prvi put postala ministricom 1994., i to za okoliš. Švedska je već tada, dok je ona vodila to ministarstvo, prednjačila u zaštiti okoliša. Stockholm će sljedeće godine biti „Prvi zeleni glavni grad svijeta“, a poznat je i po tome što ima cijela naselja bez smeća. Ministar za okoliš u Švedskoj je jedna od najvažnijih funkcija. Upravo u vrijeme dok je Anna Lindh vodila ministarstvo okoliša Švedska je postala članicom Europske Unije.

Anna Lindh se unutar EU-a, zajedno s ministricom okoliša drugih država članica, zauzimala za novu europsku regulativu o opasnim kemijskim tvarima. Već je tada znala da je zaštita okoliša zajednička briga svih u Europi i svijetu i da neće biti dovoljno za buduće naraštaje ako se to pitanje regulira samo u nekim državama članicama.

Zagovornica proširenja

Ipak mnogi Annu Lindh više pamte po njezinoj posljednjoj ministarskoj funkciji. Nakon još jedne pobjede socijaldemokrata u Švedskoj premijer Jöran Persson imenovao ju je 1998. ministricom vanjskih poslova. Bile su to važne godine za Europsku Uniju, a tada mlada članica Švedska dobro se uklopila. Anna Lindh je bila velika zagovornica procesa proširenja Europske Unije. Sudjelovala je na najvažnijim sastancima na kojima se unutar EU-a odlučivalo, a i sama je sudjelovala u pregovorima s državama kandidatkinjama.

Sudjelovala je u završetku pregovora s mnogim istočnoeuropskim državama, ali nije doživjela velik povijesni dan njihova punopravnog članstva 1. svibnja 2004. Tada se Europska Unija proširila za deset novih država članica, među kojima prvi put i osam iz prijašnjega komunističkog bloka.

Za nju, kao i za cijelu švedsku vladu, tim proširenjem, koje se zove i „veliki prasak“, nije bilo završeno proširenje Europske Unije. Zauzimala se i za brzu integraciju zapadnog Balkana u EU. Kad je Švedska preuzela predsjedanje Europskom Unijom, Anna Lindh je bila ključna u oblikovanju stava o nužnom nastavku proširenja EU-a prema zapadnom Balkanu i primjeni politike stabilizacije i pridruživanja. Iz njezinih nastupa u EU-u sjećamo se kako je govorila da je, nakon svih strahota koje su narodi iz bivše Jugoslavije doživjeli tijekom krvavih ratova, dužnost Europe da tu regiju stabilizira i da joj pomogne u gospodarskom oporavku i priključenju Europskoj Uniji.

Dolazila u regiju

Za približavanje zapadnog Balkana EU-u nije se zauzimala samo u nastupima u Bruxellesu i Luxembourgu nego je posjećivala i regiju. Boravila je ne samo u tada mirnom Zagrebu i politički stabilnoj Hrvatskoj nego je posjećivala i Makedo-

“ Bila je velika zagovornica procesa proširenja Europske Unije te je i osobno sudjelovala u pregovorima s državama kandidatkinjama. **AKCIJA**

“ Kad je Švedska preuzela predsjedanje Europskom Unijom, Anna Lindh je bila ključna u oblikovanju stava o nužnom nastavku proširenja EU-a na zapadni Balkan i primjeni politike stabilizacije i pridruživanja. **KLJUČNA OSOBA**

“ Osim što je bila članica parlamenta, ministrica okoliša i ministrica vanjskih poslova, uspjela je biti i zamjenica gradonačelnika Stockholma. Taj će grad će sljedeće godine biti „Prvi zeleni glavni grad svijeta“. **PREDANA**

niju za vrijeme etničkih sukoba u toj državi, išla je na Kosovo, gdje ratne rane još nisu bile izliječene. Čudna je sudbina i to što se u ožujku 2003. trebala sastati s tadašnjim predsjednikom Vlade Srbije Zoranom Đinđićem, koji je prije samoga toga sastanka ubijen u Beogradu. Srbija je tada krenula u pravcu demokratizacije i približavanja EU-u, a Đinđić je bio glavni promotor takve politike. Iako se zauzimala za prava kosovskih Albanaca, Anna Lindh je Srbiju smatrala ključnom državom u regiji, čije je približavanje EU-u nužno za dugoročnu stabilnost Balkana i za uspješnu politiku EU-a u toj regiji.

Švedska je i sada predsjedateljica EU-a, a politika te države prema proširenju nije se promijenila iako su se promijenile okolnosti u EU-u. Proširenje EU-a sve je manje popularno u mnogim članicama EU-a, ali ne i u Švedskoj. Švedska vlada, iako je sada ne vode socijaldemokrati, vodi proaktivnu politiku prema proširenju.

Glas razuma i pravde

Pri ulasku u dvoranu „Anna Lindh“ u Europskom parlamentu zastupnici se sjećaju njezina zauzimanja za proširenje EU-a. Švedska još nije uvela euro, ali je financijska kriza koja je zahvatila i tu državu znatno promijenila raspoloženje građana. Sredozemna regija, za koju se tako strastveno zauzimala Anna Lindh, dobila je i institucionalni okvir za dijalog u Uniju za Mediteran – Barcelonski proces. U toj su Uniji sve sredozemne države, uključujući i Hrvatsku, Crnu Goru i Albaniju, te sve članice Europske Unije. Kriza na Bliskom istoku nastavlja se, ali je prvi put postignuta suglasnost da će rješenje biti uspostava palestinske države, koja će moći živjeti u miru s Izraelom kao susjednom državom. Hrvatska je na pragu članstva u EU-u. Druge države zapadnog Balkana napreduju na tom putu, Makedonija ima status kandidata, a Albanija i Crna Gora zatražile su i formalno članstvo. Uskoro će to učiniti i Srbija i Bosna i Hercegovina. Sva pitanja u regiji nisu riješena, ali je ona znatno stabilnija nego prije.

Da život Anne Lindh nije tako tragično završen, ona bi, kao glas razuma i pravde, vjerojatno i danas pridonosila u rješavanju svih tih pitanjima. A Europska Unija također ne zaboravlja na nju i njezino zauzimanje. Bila je svakako važan švedski glas u Europi i važan europski glas u svijetu.

Anna Lindh je rođena u lipnju 1957. U njezinu bogatom životopisu stoji da se politikom počela baviti još kad je imala 12 godina, a postala je prva žena na čelu Švedske socijaldemokratske stranke. Diplomirala je pravo 1982. na sveučilištu u Uppsali te je iste godine postala zastupnicom u parlamentu. Već je tada njezin politički angažman prelazio švedske granice. Zauzimala se za rješavanje situacije u Nikaragvi i Vijetnamu, za završetak „apartheida“ u Južnoj Africi. Tražila je rješenje palestinske krize i vodila kampanju protiv utrke u naoružavanje.

U ZNAK SJEĆANJA

Sjećanje na ubijenog premijera Olofa Palmea i ministricu Annu Lindh švedani su usmjerili na vrijednosti za koje su se oni zauzimali tijekom svojih života i uspješnih političkih karijera. U slučaju Anne Lindh to su nastavak ujedinjenja Europe proširenjem Europske Unije te zauzimanje za veću jednakost u svijetu, posebno za dijalog među kulturama u Sredozemlju.

Mediteran na pragu novoga milenija

Zanemarena kolijevka

Po navadi kojoj nije lako odoljeti, na naše se more gleda kao na prošlost i svodi ga se na nju: divljenje njegovoj «slavnoj prošlosti» nije mu uvijek koristilo. Mediteranu je potrebna sadašnjost i budućnost.

Piše:

Predrag Matvejević

Slika Mediterana na početku novoga milenija nije idilična. Sjeverna obala zaostaje za kontinentalnom Europom, južna za sjevernom. Cjelina našega mora suočava se s teškoćama na sjeveru i na jugu.

Može li se uopće smatrati cjelinom prostor koji razdiru sporovi i dijele nesporazumi: Izrael i Palestina u sukobu, Turska i Grčka u zavadi, dva dijela Cipra u neprijateljstvu, Balkan do jučer u ratovima, neprilike u Libanonu, nesklad u Alžiru i na mnogim drugim mjestima.

Očekivanja obale

Europska Unija nije se brinula za Mediteran. Europa je zanemarila «kolijevku Europe». Objašnjenja koja su nudili njezini predstavnici nisu mogla uvjeriti one kojima su upućena. U njih ne vjeruju ni oni koji ih iznose. Težnje kontinenta ne podudaraju se s očekivanjima obale. Primorje često trpi od zaleđa. Odluke sudbonosne za naše more donose se izvan njega ili bez njega. Stvaraju se nove granice i produbljuju stare. To rađa nepovjerenje i potiče nezadovoljstvo.

Pred prizorima mora ushiti su sve više prigodni. Sutoni su se na raznim stranama nadvili nad obzorom, „krepuskolarizmi“ su ovladali pjesništvom. Nespokojsvo se uvuklo u povijest – u samo shvaćanje povijesti. Dijagonala Sjever-Jug postala je problematičnom u politici. Mediteran izostaje u izvješćima koja bilježe pothvate epohe i svijeta. Prisutan je u kronikama terorizma i nasilja. Zaostao je na raznim stranama, na nekima i dalje – sve više – zaostaje.

Unatoč svemu tome misao Juga budi se povremeno u zaljevima, buni u lukama. Svjedoci smo nastojanja da se stanje promijeni, raznih prijedloga koji su upisani u povelje i uvršteni u programe: atenska, marsejska i denovska konvencija, Plan akcije za Mediteran (PAM) i napose Plavi plan (Plan bleu), donesen u Sofiji Antipolisu kraj Nice, s naznakama razvoja do „horizonta 2025.“, poticajni sporazumi potpisani u Napulju, na Malti, u Tunisu, Splitu, Palma de Mallorci. Posebno je značenje imala Konferencija održana u Barceloni 1995., dugo pripremana i očekivana. Predviđala je, uza sve ostalo, stvaranje „slobodne zone razmjene do godine 2010.“ Nije uspjela, kao ni prethodni projekti.

Brodovi oružja i nafte

Nakon dogovora u Oslu 1992. izgledalo je da se stanje na Bliskom istoku bliži pozitivnom rješenju, napose odnos Izrael-Palestina, rana cijeloga Mediterana. Vjerovalo se da će ti dogovori ublažiti napetost na prostoru širem od mediteranskih obala. Očekivanja se, kao što vidimo, nisu obistinila. Postali smo ponovo – u još većoj mjeri – svjedocima ratnih, političkih i vjerskih sukoba, starih i novih oblika terorizma, rasizma, antisemitizma, negiranja prava Izraelu na opstanak i Palestincima na povratak. Zavodljive najave „suradnje“, „partnerstva“, „susjedstva“, „razmjene“, „solidarnosti“ itd. nisu dale ploda. Prigodom obilježavanja desetogodišnjice Barcelonskoga procesa nijedan čelnik arapskoga svijeta nije se pojavio. Smatrali su se izigranima.

Razmjena Europske Unije s mediteranskim bazenom osjetno je smanjena nakon rušenja Berlinskoga zida: tržišta u srednjoj i istočnoj Europi izgledaju, unatoč svemu, zanimljivija ulagačima, unosnija financijerima. Države na afričkoj obali dobivaju s vremena na vrijeme simboličnu pomoć kao „zemlje u razvoju“. Neke ne prihvaćaju „mediteranstvo“ koje se nudi – drže da se iza njega kriju ambicije neokolonijalizma. I same predrasude katkad ne dopuštaju da se ostaci prošlosti, njezina lošijega dijela, prevladaju. Mediteran je stekao veću važnost na mapama koje razastiru stratezi nego u planovima razvoja. Staro se more mjestimice pretvorilo u bojno polje. U tjesnac kojim plove brodovi natovareni oružjem i naftom.

Savez i sukob

U ovom času na djelu je nova „globalizacija“. Ne dolazi više samo sa Zapada, preko Atlantika. Kreće s Istoka, slijedi nekadašnji „put svile“, ide usporredno s njim, morskom stranom, prolazi kroz Suez, izbija na Mediteran. U kakvu su stanju naše luke da dočekaju ne samo goleme količine robe nego i samu razmjenu, izazove koje ona u sebi nosi? Iza te nove globalizacije stoje zemlje čije se stanovništvo broji u milijardama: Indija i posebno Kina, obje spremne i odlučne. Dugo su bile podčinjene, ne žele više ovisiti. Povijesna se karta svijeta mijenja pred našim očima. Mnogi od nas ne nalaze svoje mjesto na njoj.

Dvije ideje, suprotstavljene jedna drugoj, susreću se i, reklo bi se, natječu jedna s drugom: „savez civilizacija“, kakav predlaže španjolski predsjednik i njegovi suradnici, i „sukob civilizacija“, o kojem pišu publicisti i vojni savjetnici. „Savez“ na trenutke izgleda utopijom, ali postoje i djelatne, produktivne utopije. „Sukob“ pak nije – ne mora biti – neizbježan. Ne sukobljavaju se zapravo istinske kulture, nego ideologije koje nastupaju pod njihovim imenom ili u njihovu ruhu.

U takvu je okružju iznesen prijedlog francuskoga predsjednika da se osnuje Mediteranska unija. Kontinentalna Europa, napose Njemačka i njezina kancelarka, dočekali su ga sa stanovitim rezervom: zar treba, uz postojeću Europsku Uniju, stvarati još jednu, dijelom s istim članstvom? Nije li bolje nastaviti Barcelonski proces unatoč svim njegovim nedostacima? Korigiran je i sam naziv: Mediteranska je unija prekrštena u Uniju za Mediteran (Union pour la Méditerranée). Neki su u ideji francuskoga predsjednika vidjeli izliku da se Turska (s otvorenim vratima prema Kurdima, Armeniji, Siriji, Iraku – zonama rata) ne primi u Europsku Uniju, za koju se kandidirala. Drugi su u tome prijedlogu prepoznali želju da Francuska zauzme glavno mjesto u mediteranskoj politici Europe. Italija i Španjolska, vjerojatno i Grčka, nisu time oduševljene.

Prijedlog je unatoč svemu ustalasio ne samo službene krugove. O njemu se raspravlja na različitim razinama, u mediteranskome krugu i izvan njega. Očito je da neće biti lako ostvariti zajedničke pristupe i mjerila zemalja s demokratskim tradicijama i onih koje se nisu oslobodile totalitarnih stega, pogotovo kad je riječ o ljudskim pravima i slobodama. Za početak se predlažu jednostavniji pothvati, kao što je „depolucija mora“ i zaštita okoliša, pitanja energije i vode, kontrola imigracije i emigracije i sl. Još ne znamo hoće li šefovi arapskih zemalja pristati sjesti za isti stol s predstavnicima Izraela. U svakom slučaju, „načelo suradnje“ nameće se prije „načela integracije“ – za najosnovnije oblike integracije potrebno je vremena i razumijevanja, sredstava i dobre volje.

Uz mnogobrojna aktualna pitanja pojavljuju se ona koja je prošlost ostavila za sobom, na koja svaki naraštaj traži ponovno odgovore. Mediteran je kasnio za modernitetom. Nije prihvaćao nove uvjete, zahtjeve i mjerila.

Domovina mita radala je mitologije. Baštinica historije prepustala se historicizmu. Postojbina tragedije teško je odolijevala tragičnim kušnjama s kojima se suočila. Kolijevka mudrosti nije imala povjerenja u vlastite mudrace, koje je nerijetko odbacivala ili ponižavala. Staro središte svijeta gajilo je nepovjerenje prema Novomu svijetu.

Predstavljanje stvarnosti zamjenjuje katkad samu stvarnost ne uviđajući razliku među njima. „Identitet bića“, dugotrajan i dubok na ovim prostorima, teško se uspijeva združiti s „identitetom činjenja“. „Biti“ i „činiti“ ne daju se uskladiti jedno s drugim. Na obnove treba čekati – one su uvijek kadre iznevjeriti očekivanja. Po navadi kojoj nije lako odoljeti na naše se more gleda kao na prošlost i svodi ga se na nju: divljenje njegovoj „slavnoj prošlosti“ nije mu uvijek koristilo. Mediteranu je po-

“ Ne postoji samo jedna mediteranska kultura. Ima ih više u okrilju jedinoga Mediterana. Razvijale su se jedna uz drugu, manje ili više povezane ili razdvojene. Često su srodne, ali nisu istovjetne.

“ U jednoj od svojih manje poznatih bilježnica Leonardo da Vinci je zapisao: „Od Istoka prema Zapadu u svakoj točki je dioba“. Trebalo se dogoditi sve što se dogodilo na Balkanu da shvatimo težinu toga suda.

“ Mediteran izostaje u izvješćima koja bilježe pothvate epohe i svijeta. Prisutan je u kronikama terorizma i nasilja. Zaostao je na raznim stranama, na nekima i dalje – sve više – zaostaje.

trebna sadašnjost i budućnost.

Ne postoji samo jedna mediteranska kultura. Ima ih više u okrilju jedino-ga Mediterana. Razvijale su se jedna uz drugu, manje ili više povezane ili razdvojene. Često su srodne, ali nisu istovjetne. Po nekim su osobinama slične, po drugima različite. Sličnosti duguju zajedničkom moru i susretu na njegovim obalama naroda, oblika i nadahnuća. Razlike su im uvjetovane podrijetlom, vjerom, poviješću. Ni sličnosti ni razlike nisu jednako raspoređene i podijeljene – ovdje prevladavaju jedne, ondje druge. Ideje Mediterana i sam Mediteran rijetko su se uspijevali uskladiti. Mediteranska nadahnuća prati misao izгона.

Uzaludno je ponavljati nevolje od kojih trpi naše more, zvano Unutarnjim. Ne koristi ih ni prešućivati: onečišćeno priobalje, naružen okoliš, nedostatak reda, slabost organizacije, divlja gradnja, potkupljivost u prenesenom i doslovnom značenju, pomaci i selidbe iz zaleđa na obalu, s obale što dalje od zaleđa. Najbolje predaje – one što su nastojale združiti umjetnost stvaranja s umijećem života – suprotstavljaju se takvoj sudbini. Mediteran je dočekuje kao kaznu. Sizif je dobio posebno mjesto u suvremenoj mediteranskoj misli.

U golemom amfiteatru predugo se izvodio isti repertoar – riječi i geste na pozornici postaju najprije poznate, zatim banalne. Obrasci retorike, dijalektike, politike nastali na Mediteranu dugo su služili i potrošili se. Odnosi središta i periferije, blisko-

“Mediteran je stekao veću važnost na mapama koje razastiru stratezi nego u planovima razvoja. Staro se more mjestimice pretvorilo u bojno polje.

“Neće biti lako ostvariti zajedničke pristupe i mjerila zemalja s demokratskim tradicijama i onih koje se nisu oslobodile totalitarnih stega, pogotovo kad je riječ o ljudskim pravima i slobodama.

“Kolijevka mudrosti nije imala povjerenja u vlastite mudrace, koje je nerijetko odbacivala ili ponižavala. Staro središte svijeta gajilo je nepovjerenje prema Novome svijetu.

sti i daljine, simetrije i asimetrije poprimali su katkad protuslovna značenja. Euklidska geometrija odavno nije dovoljna. Uoči svake nove plovidbe nužno je provjeriti ne samo spremnost posade nego i valjanost opreme. Mediteran očekuje odgovore na pitanja koja se sam ne usuđuje postaviti.

Sudionici u predstavi šapuću iza kulis: Postoji li Mediteran izvan naše uobrazilje? On nije isti u stvarnosti i u uobrazilji – to može ponekad biti prednost, ali je najčešće nedostatak.

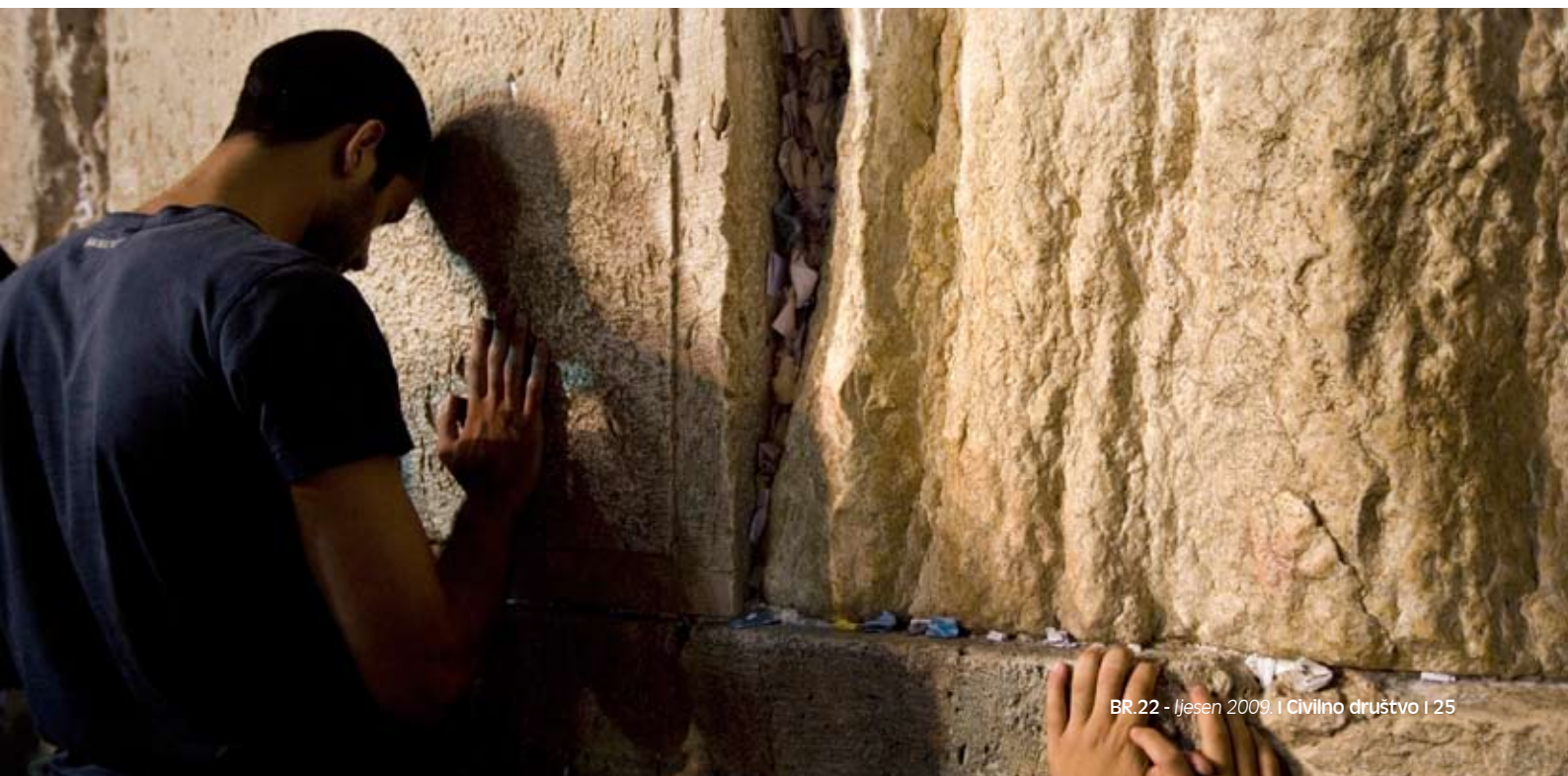
„Zasnovati alternativnu intermediteransku kulturu“ – i taj se prijedlog čuo više puta na sceni, napose u Europskoj komisiji. Neće se to ostvariti ni lako ni brzo. Previše mu se prepreka našlo na putu.

„Uzeti u obzir stvarne razlike u našim gledanjima na Mediteran“, vidjeti koje su od njih teže, a koje lakše savladive. Od toga bi se moglo početi. Ni to neće ići samo od sebe. Prividi

stvarnosti često su privlačniji od stvarnosti same.

U jednoj od svojih manje poznatih bilježnica Leonardo da Vinci je zapisao: „Od Istoka prema Zapadu u svakoj je točki dioba“. Trebalo se dogoditi sve što se dogodilo na Balkanu da shvatimo težinu toga suda: tolike „diobe“, u kratku razmaku, na tijesnu prostoru! Na Balkanskom poluotoku rođena je antička tragedija. Na Bliskom istoku nastale su zavjetne knjige triju vjera u jednoga Boga. Rat koji plamti već desetljećima u Svetoj zemlji ne može se ugasiti sam od sebe. Pokazalo se još jednom da Mediteran nije u stanju, bez suradnje s drugima, osigurati vlastito postojanje.

Ni tu pouku povijesti ne bi trebalo smetnuti s uma.

Francuski predsjednik Nicolas Sarkozy predložio je 2008. godine osnivanje Mediteranske unije. U prvi mah prijedlog nije dočekan s oduševljenjem u Europskoj Uniji, a ni u kontinentalnoj Europi uopće. Mijenjao mu se i sam naslov: Mediteranska Unija, Barcelonski proces – Unija za Mediteran te napokon Unija za Mediteran. I te promjene imena odaju ne samo odgovarajuće razlike u pogledima nego i stanovit otpor. Projekt koji je u biti pozitivan i prihvatljiv doista dolazi u nezgodnu čas: između fijaska i krize – fijaska Barcelonske konferencije i krize u koju je upao suvremeni svijet. Tko je mogao predvidjeti da će „financijski kapitalizam“ nanijeti tako teške udarce samu kapitalizmu? Da će „neoliberalizam“ ugroziti razne oblike „liberalnosti“ u ekonomskim, socijalnim i političkim odnosima? Da će „bankarski sustav“ postati tako okrutan prema samim bankama? Da će iz „pokopanoga marksizma“ izbiti ponovno na površinu Marxova teorija o cikličkoj krizi? Gotovo nitko nije pomišljao na to, a to se dogodilo.

Odlučnost i hrabrost

U takvoj konjunkturi Unija za Mediteran ne može računati na veće i skuplje projekte, morat će se zadovoljiti skromnijim i jeftinijim. To neće usrećiti partnere s južne mediteranske obale. Stanoviti oblici „suradnje“ izgledaju mogući, dok procesi „integracije“ nemaju izgleda. Nikakav pokušaj da se šerijatsko pravo podredi europskim pravnim tradicijama neće biti dobro dočekan. Kritika stanovitih totalitarnih režima, npr. u Libiji, smatrat će se i dalje nedopustivim miješanjem u tuđa posla. Politika „susjedstva“ (neighbourhood, vosinage, vicinato) ili pak „partnerstva“ (partnership) morala bi postati funkcionalnija i operativnija nego što je bila ili pokušavala biti.

Valjalo bi obaviti prije svega odgovarajuće predradnje i ustanoviti hijerarhije djelovanja i prisutnosti. Odavno vape za pomoći stanoviti pokušaji ili zahtjevi: pitanja ambijenta, okoliša i ekologije, onečišćenja i depolucije; nastojanja da se neki prostori opskrbe vodom ili spase od dezertifikacije; uz to se postavljaju i norme u vezi s ribarstvom i njegovim ograničenjima; ne smiju se odgađati u nedogled dogovori o imigraciji/emigraciji u sklopu suradnje između mediteranskoga sjevera i juga. Mogla bi se također, bez većih troškova, uspostaviti stanovita kulturna razmjena (ne samo na razini sveučilišta i prigodnih simpozija). Dobro bi došla i zajednička mediteranska televizijska mreža ili barem emisija, kakva je već postojala u nekim zemljama, ali nije bila zajednička.

Iskustva iz novije povijesti opominju da ne idemo predaleko da ne bismo posrnuli na putu, da se ne upuštamo u plovidbe kojima prijete havarije. Ali stanovita odlučnost, ako ne i hrabrost, potrebna je i na putu i u plovidbi o kojoj je riječ.

“Mediteran očekuje odgovore na pitanja koja se sam ne usuđuje postaviti.

“Mediteran nije u stanju, bez suradnje s drugima, osigurati vlastito postojanje.

“Iskustva iz novije povijesti opominju da ne idemo predaleko da ne bismo posrnuli na putu.

“Politika „susjedstva“ ili pak „partnerstva“ morala bi postati funkcionalnija i operativnija nego što je bila ili pokušavala biti.

Povijesni krug mediteranske kulture

Mediteran je stvorio zapadnu civilizaciju

Na Mediteranu je izmišljen novac, nastali su univerzalni jezici i fonetska pisma, tu je u srednjem vijeku smišljen kredit, koji je stvorio kapitalizam, tu je pronađeno vrijeme koje se može mjeriti

Piše:

Ozren Žunec i Mašenjka Bačić

U promišljanju ishodišta mediteranske kulture hipotetički ćemo je odrediti kao jedinstvenu društvenu pojavu nastalu na određenom geografskom prostoru i transformiranu kroz povijest.

Sazdana na sjecištu velikih civilizacijskih krugova – grčkoga, rimskoga, židovskoga, kršćanskoga i islamskoga – ona danas predstavlja moguće zajedničko polazište za razvoj multikulturnog dijaloga među narodima i obalama Mediterana, s temeljnim biljegom umjerenosti multipolariteta, još iz antičkog doba – od Solonova „ništa previše“ preko Aristotelove vrline kao sredine između ekstremnih strasti do muzike kao umjetnosti metra u vremenu i harmoniji.

Umjerenost u raznolikosti

Učiti od povijesti na mediteranskoj multikulturalnosti značilo bi uočiti međusobna iskorištavanja koja su nesnošljivosti različitosti zanemarila radi napretka na zajedničkoj osnovi. Umjerenost u raznolikosti i međusobno toleriranje omogućili su stvaranje mediteranske kulture kao jedinstvenog pojma u svijetu okupljenom oko „mare nostrum“ i prekinutom izlaskom Cristofa Columba kroz Gibraltarska vrata, što će staroj Europi otkriti Nove

O mediteranskoj kulturi može se govoriti kao o susretu i spou, podnošenju različitosti, koje je dovelo do mijesanja izvrsnosti različitih civilizacija.

Indije, iz kojih će najprije Španjolska i Portugal, a poslije nove europske sile crpsti bogatstva i s pomoću njih akumulirati kapital te pritom uništavati drevne civilizacije i pokrštavati one koje nisu na različite načine likvidirali.

Seoba naroda između 2. i 6. stoljeća n.e. dovela je do sveopćega društvenog nazadovanja koje je zaustavljeno usponom karolinške države i njezinim okretanjem Katoličkoj crkvi. Karolinzi će svoju vlast uspostaviti na kopnu, a Karlo Veliki za svoju će prijestolnicu izabrati Aachen, koji će odjenuti u antičko ruho. Raskol iz 1054. odvojit će balkansku Europu od rimskoga kršćanstva, no ono će se uspostavljati kroz španjolsku rekonkvistu i križarske ratove. A upravo će ti doticaji, nastali u kontekstu stalne borbe za prevlast, dovesti do kulturnog prožimanja i modela suživota koji se danas čine teško ostvarivim.

Muslimansko jezero

Arapaska osvajanja na Pirenejskom poluotoku, a poslije i na Siciliji, stvorit će od zapadnog Mediterana „muslimansko jezero“, kako ga naziva Braudel. Zaustavljanje muslimanskog prodora na Zapad 732. pobjedom kod Poitiersa često preuveličava važnost te bitke, za koju Karen Armstrong misli da Arapima i nije previše značila, jer im sama Europa nije bila toliko privlačna. No razdoblje rekonkviste,

 Današnji Mediteran percipira se kao turistička razglednica izmišljene tradicije koja se temelji na mediteranskom trojstvu – vinu, maslini i tjestenini.

čije je i samo ime osporavano, koje će trajati sve do 15. stoljeća na tlu današnje Španjolske, a završit će progonom Sefarda i muslimana, omogućit će susret svjetova, različitih, a opet sposobnih da žive jedni pokraj drugih i da jedni od drugih preuzimaju i razmjenjuju kulturna i materijalnih dobra. Upravo tu i tad o mediteranskoj se kulturi može govoriti kao o susretu i spoju, podnošenju različitosti koje je dovelo do miješanja izvrsnosti različitih civilizacija. Na područjima pod muslimanskom vlašću održat će se kršćanske zajednice, kao što će i muslimani živjeti na područjima pod vlašću kršćanskih kraljeva. A na istom tlu živjet će i Židovi, pod muslimanima vjerojatno najmanje uznemiravani u cijeloj svojoj dijaspori. Dovoljno je prisjetiti se normanskoga Kraljevstva Dviju Sicilija, čiji su službeni jezici bili latinski, grčki i arapski, i njegova kršćanskog vladarskog dvora, na kojem je u 12. stoljeću cvala univerzalna znakost. Odatle potječu Al-Idrizijev globus svijeta i peripl cijelog Mediterana, u kojem je jedan od najranijih opisa primorske Hrvatske. Spoj romaničko-gotičke s bizantskom i muslimanskom tradicijom danas se ogleda u crkvama Palerma i Monreala itd.

Prevodilačka škola

Produktivnost interkulturalnih prožimanja vjerojatno se najbolje otkriva u centrima poput prevodilačke škole Toleda, prvoga grada koji će muslimani osvojiti. Vraćajući Toledo pod svoju vlast, kršćani su zatekli velike biblioteke bogate grčkom i perzijskom baštinom, koju su muslimani prikupili osvajajući Bizantsko Carstvo i sa sobom donijeli na Iberski poluotok. Grupe židovskih, muslimanskih i kršćanskih učenjaka na temelju te bogate baštine stvorit će i obogatiti latinsku kulturu novim tekstovima, koje će izvesti u cijelu srednjovjekovnu Evropu. Kršćani će tako upoznati Aristotela, čiji su djelomični prijevodi počeli kružiti Europom već od 9. stoljeća, uz komentare arapskih filozofa, poput Avicene i Alfarabija te hispanškog Židova Ibn Gabirola, kao i prijevod Kur'ana.

Prevođenje s arapskog, prvo grčkih i rimskih filozofskih i religijskih tekstova, koje je pokrenuo biskup don Raimondo, a poslije i medicinskih, atronomskih, astroloških, aritmetičkih i drugih za vrijeme Alfonsa X. Mudroga na romanski – kastiljski, dovest će i do standardizacije španjolskoga jezika te njegova obogaćivanja arapskim izrazima, koji su zastupljeni i u današnjem jeziku.

Osim latinskog jezika, koji je bio „lingua franca“ učenih slojeva, razvoj vulgarnog latiniteta, iz kojega će poslije nastati romanski jezici, označava i postojanje jedne druge kulture, koja se razvija izvan službenoga kršćanstva. Riječ je o narodnoj kulturi, koja će otkriti povezanost kršćanskog svijeta s njezinom poganskom tradicijom.

Bazen ratovanja

Osim što je prostor uspostavljanja kršćanstva, ponovnog otkrivanja antičke kulture, razvoja romanskih jezika i uspostavljanja premultikulturalnih zajednica, mediteranski je bazen od 11. stoljeća pa do otkrića Novih Indija i prostor ratovanja. To zlatno doba vrijeme je križarskih ratova (do 13. st.), koje „kršćanski barbari“, kako ih zove Amin Maalouf, vode na područjima Svete zemlje, koju haraju i pustoše.

Upravo su templari oni koji će pokrenuti razvoj bankarstva, povezanoga s trgovačkim aktivnostima. Razvoj pomorskog prometa i poboljšanje kopnenog transporta omogućit će gradovima državama poput Venecije i Firence intenzivnu trgovačku razmjenu. Manufakturna proizvodnja i prekomorska trgovina, osim gomilanja kapitala,

omogućit će preduvjete za razvoj intelektualne sfere. Te će duhovne snage svoje zanimanje okrenuti prema čovjeku i uz pomoć mecena i kulturnih centara proizvesti će dostignuća na području likovnih umjetnosti i književnosti koja i danas smatramo vrhuncima zapadne kreativnosti, a označavamo ih imenom renesanse. Nastala u Italiji, ta će kulturna kretanja biti izvezena u Evropu potkraj 15. i početkom 16. stoljeća, kada njeni razdvojeni i često sukobljeni gradovi države već doživljavaju svoju dekadenciju u geopolitičkom i društvenom smislu. Otkriće Novih Indija označit će prebacivanje trgovine na preokooceansku rutu i početak blijeđenja sjaja mediteranske prevlasti na geopolitičkoj karti Europe.

Mediteran danas

Nakon spomenutog premještanja tokova svjetske trgovina na atlantske putove današnji se Mediteran percipira kao turistička razglednica izmišljene tradicije, koja se temelji na mediteranskom trojstvu – vinu, maslini i tjestenini – te stoga ne začuđuje što se na pojam Mediterana danas često gleda kao na kolonizatorsku izmišljotinu onih koji imaju moć.

No ne smije se smetnuti s uma da je Mediteran praktički stvorio zapadnu civilizaciju, koja je na kraju postala globalnom. Na Mediteranu je izmišljen novac, nastali su univerzalni jezici i fonetska pisma, tu je u srednjem vijeku smišljen kredit, koji je stvorio kapitalizam, tu je pronađeno vrijeme koje se može mjeriti. Trgovački gradovi Mediterana, obogaćeni pomorskom i kopnenom trgovinom, koja je prodirala sve do najdalje Azije, ipak nisu nikad zanemarili pouku antičke umjerenosti. Ostajali su uvijek lokalne sile, nisu stvarali svjetska carstva, uvažavali su rivale kao vlastitu granicu i nisu žudjeli za bezmjerjem, koje je u naravi svake želje. Više iz znatiželje nego iz pohlepe, odvažili su se i na izlazak na Ocean, ali je ondje nastalo nešto neusporedivo veće i ambicioznije, što nije htjelo znati za granicu i što je svoj planetarni nazor odlučilo nametnuti cijelom svijetu, čak i silom oružja koje može, sukladno bezmjernosti politike što ga drži, uništiti cijeli svijet.

Sloboda trgovine i kretanja

Sve prisutnija potreba za povratkom Mediteranu ogleda se u političkim projektima Unije za Mediteran i humanističkim pozivima kao što je onaj za mediteranizacijom misli kod Edgara Morina.

Što Unija za Mediteran može ponuditi samim mediteranskim zemljama, a što ona donosi EU-u u cjelini, pokazat će vrijeme, no savez temeljen na ekonomskoj ili političkoj osnovi ne može rezultirati uspjehom ukoliko sloboda trgovine ne označi i slobodu kretanja ljudi. Prevlast prve može samo dovesti do tenzija i stvaranja identifikacijskih obrana u obliku manifestacija vlastitih civilizacijsko-religijskih obilježja, koja su samo simptom dublje krize nekad supostojećih svjetova. Povratak temeljnim obilježjima mediteranske kulture – umjerenosti i razumu – moguć je samo ako se objema stranama dopuste barem približno jednake startne pozicije, kako u izgradnji vlastitih identiteta tako i u oblikovanju geostrateških ciljeva. A to će biti moguće samo prepoznavanjem i poznavanjem zajedničkih ishodišta i geneze današnjih pozicija. I političkom voljom.

Povratak temeljnim obilježjima mediteranske kulture – umjerenosti i razumu – moguć je samo ako se objema stranama dopuste barem približno jednake startne pozicije.

PERIFERIJA

Prestavši biti centrom i postavši interesnom sferom kolonijalnih pretenzija, koja se ogleda u britanskoj šapi na obalama i otocima te u današnjoj prisutnosti i britanske i američke sile na naftom bogatim područjima, Mediteran postaje prvo prečac do britanske Indije, a zatim resursno područje za koje se vode bitke. Ne razvijajući proizvodnu djelatnost u novije vrijeme i izgubivši prvenstvo nad trgovačkim putovima, postao je tek periferijom.

PRAVI ČAS ZA NOVI SKLAD

Ironičnim obratom, problem goriva doveo je globalne sukobe na same obale Mediterana i tako ga učinio poprištem sila čije su mu značajke strane. Zato je možda čas da se upravo iz supstancije Mediterana, one koja je svijet i ljude oblikovala kao mjeru i sklad, izvede ideja jednog novog načina života.

ALF: Egipatska nacionalna mreža

Otvaramo put prema uzajamnom poštovanju

Promoviraju akcije i programe temeljene na razmjenama između drugih nacionalnih mreža u području obrazovanja, umjetnosti, glazbe, zaštite okoliša i ljudskih prava

Piše:
Aly Maher Elsayed
koordinator Egipatske mreže

Nedostatak komunikacije i razumijevanja između različitih ljudi i kultura jedan je od najozbiljnijih izazova našega vremena.

Posljedica tog nedostatka mogu biti sukobi, nerazumijevanje, krize, čak i ratovi, a svi ljudi plaćaju njihovu cijenu.

Simbol

Zato je Zaklada „Anna Lindh“ nužna kako bi pomogla izgraditi mostove i otvoriti putove za prevladavanje nepovjerenja prema onomu što je različito i za prihvaćanje kulturne raznolikosti. U nekoliko je godina Zaklada „Anna Lindh“ (ALF) za euro-mediteranski dijalog među kulturama postala simbol uzajamnog poštovanja, prihvaćanja drugih i boljeg razumijevanja.

Njezina je misija ključna za promicanje mira i stabilnosti u svijetu, a njezina strategija kao zajedničke institucije u sklopu euro-mediteranskog partnerstva jest oslanjati se na razne organizacije civilnoga društva u svakoj od zemalja Euro-Mediterrana. To

Neke od organizacija

još su na nesigurnim nogama i tek osnovane, pa im članstvo u mreži pomaže da ojačaju.

182 organizacija je okuplja Egipatska nacionalna mreža, i to nakon samo nekoliko godina postojanja

je razlog zbog kojega je uspostavljena mreža koja okuplja stotine udruga, zaklada, nevladinih organizacija, sveučilišta, institucija, kako bi surađivala s ALF-om u okupljanju ljudi.

Ključ budućnosti

Egipatska nacionalna mreža razvila se iznimnom brzinom budući da nakon samo nekoliko godina postojanja sada okuplja 182 organizacije koje su aktivne u području umjetnosti, socijalnog rada, obrazovanja, promicanja demokracije i ljudskih prava.

Suradnja između naše mreže i ALF-a bila je od ključne važnosti u promicanju sudjelovanja javnosti u oblikovanju naših života i naše budućnosti, ali isto tako u razmišljanju izvan naših granica, izvan naših vjerskih ili ideoloških uvjerenja za suradnju s drugima. Na taj ih način upoznajemo, razumijemo i otvaramo s njima put prema plodnom odnosu izgrađenom na uzajamnom poštovanju. Sudjelovanje članova egipatske mreže u projektu ALF-a te aktivnosti s ALF-om bile su korisne ne samo Zakladi nego i tim organizacijama civilnoga društva. Neke od tih organizacija još su na nesigurnim nogama i tek su osnovane, pa im njihovo članstvo u našoj mreži pomaže da ojačaju.

„Alexandrina“

Egipatsku mrežu koordinira „Bibliotheca Alexandrina“ i marljivo radimo da bismo osigurali aktivnu koordinaciju sa svojim članovima te ih poučavamo kako djelotvorno sudjelovati u pozivima ALF-a na dostavu projektnih prijedloga.

U tu svrhu želimo organizirati sastanke s članovima da bismo raspravili o njihovim prijedlozima za dugoročne i kratkoročne projekte. Jednako tako ulažemo napore u promicanje akcija i programa koji se temelje na razmjenama između drugih nacionalnih mreža u području obrazovanja, umjetnosti, glazbe, zaštite okoliša i ljudskih prava. Uz to planiramo i izdavati časopis o našoj mreži i raznim aktivnostima njezinih članova. Naravno, potpora je ALF-a svim našim aktivnostima nužna.

BOGATA RAZNOLIKOST

Egipat je stoljećima uživao bogatu raznolikost i u njemu su različite grupe živjele zajedno u slozi i miru, a naš rad u ALF-u ne samo što će ojačati naše nacionalno jedinstvo nego će nam pomoći i u suradnji s euro-mediteranskim zemljama.

NOĆ DIJALOGA

Organizirali smo veliku glazbenu večer 2008. da bismo proslavili noć euro-mediteranskog dijaloga, s više od dvije tisuće sudionika te s egipatskim i euro-mediteranskim umjetnicima, koji pomažu mobilizirati opću javnost i povećati svijest o našim ciljevima i misijama.

ALF: Francuska nacionalna mreža

Nadilazimo podjele u našim društvima

Od samoga osnutka Zaklade „Anna Lindh“ 2005. francuska je mreža pristala uz ideju međukulturnog dijaloga i razmjene u Sredozemlju.

Danas, s više od 275 članica rasprostranjenih po gotovo cijeloj Francuskoj, ta se mreža sastoji poglavito od struktura proizišlih iz civilnoga društva

Piše:

Frédéric Jambu

koordinator Francuske mreže

Nedostatak komunikacije i razumijevanja između različitih ljudi i kultura jedan je od najozbiljnijih izazova našega vremena.

Posljedica tog nedostatka mogu biti sukobi, nerazumijevanje, krize, čak i ratovi, a svi ljudi plaćaju njihovu cijenu.

Otvorena duha

Interno se funkcioniranje francuske mreže nastoji u najvećoj mogućoj mjeri učiniti otvorenim i demokratskim. Čelnu organizaciju izabiru članice mreže. Tako je, na primjer, tijekom ljeta 2008. ADCEI (Udruga za europski i međunarodni kulturni razvoj), aktualna čelna organizacija, izabrana velikom većinom glasova struktura nacionalne mreže. U istom duhu osnovan je i upravni odbor, kojemu je zadaća pružati potporu i asistirati čelnoj organizaciji, a sastoji se od struktura članica mreže. Sve su članice pozvane, barem jednom na godinu, na zajedničko okupljanje kako bi se upoznale, razmijenile iskustva i izrazile svoje mišljenje o glavnim temama od zajedničkog interesa koje su vezane uz djelovanje Zaklade „Anna Lindh“.

Iako je nemoguće dati savršenu i iscrpnu predodžbu aktivnosti koje vode članice francuske mreže, nekoliko se primjera, ilustracije radi, može ovdje kratko prikazati.

PRIJEDLOZI I PROSVJEDI

Francuska mreža ne želi biti samo skup operativaca. Ona također aktivno upućuje prijedloge, a katkada i prosvjede Zakladi „Anna Lindh“, ali i francuskoj vladi, i to prije svega preko njezina Ministarstva vanjskih i europskih poslova.

BOLJE RAZUMIJEVANJE

Na cijelom se nacionalnom teritoriju vode projekti s ciljem boljeg razumijevanja drugih kultura i njihova vrednovanja. Organiziraju se festivali, stručni skupovi, susreti, predstavljanja, rasprave na teme koje omogućuju otkrivanje kulturnog bogatstva drugih sredozemnih zemalja.

275 organizacija članica francuske mreže rasprostranjeno je po gotovo cijeloj zemlji

Sajam glazbe

Takav je slučaj „Babelmed Musica“, „worl music“-sajma i festivala, koji svake godine vrlo širokoj publici otkriva nove talente s Mediterana i pruža mogućnost praćenja bogatih rasprava o temama od zajedničkog interesa. U nešto drukčijoj mjeri, „Horizons Méditerranée“, u želji za stvaranjem mira i blagostanja u sredozemnoj regiji, redovitim okupljanjem poznatih osoba omogućuje prihvaćanje dokumenata kojima se želi privući pozornost donositelja političkih odluka, institucionalnih ili privatnih, na prevladavajuće trendove koji se očekuju u svakom od područja u kojemu su prisutni gorući problemi, predložiti smjernice za svladavanje izazova te promicati stabilnost i pridonositi uspostavi mira.

Oslanjaju se na snažnu volju za poticanjem dijaloga među kulturama promicanjem vrijednosti poštovanja drugih.

Udruge za dijalog

Još jedan primjer koji možemo istaknuti jest Udruga za međukulturni i međureligijski dijalog, čiji je cilj poticati dijalog između osoba iz različitih kultura i religija kako bi se bolje upoznale i u svrhu uspostavljanja pravednog društva. Da bi to postigla, ona organizira konferencije, koncerte, filmske projekcije...

Tu još i Centar za međukulturnu izobrazbu i informiranje „Susret“ (CEFIR), kojemu je cilj pridonijeti kulturnoj, profesionalnoj i društvenoj promociji osoba čijim potrebama može odgovoriti na specifičan i prilagođen način.

Članice francuske mreže razvijaju svoje euro-mediteranske projekte oslanjajući se na snažnu volju za poticanjem dijaloga među kulturama, promicanjem vrijednosti poštovanja drugih te vrednovanjem svake inicijative koja nastoji nadići podjele, koje i suviše često obilježavaju naša društva. Zadržavajući istodobno potpunu autonomiju riječi i misli, članice francuske mreže pristaju uz temeljne vrijednosti Zaklade „Anna Lindh“.

1. NAGRADA

"Ratnici za mir", zajednički pokret izraelskih i palestinskih vojnika

Bivši neprijatelji zajedno grade mir

Mirovni projekt ratnika koji su se donedavno gledali preko nišana, međusobno zarobljavali i trunuli u zatvorima pobjednik je Natječaja za euro-mediteransku nagradu za dijalog među kulturama Zaklade „Ana Lindh“ u 2009.

Piše:

Zorica Branković

– Sumnja i strah ispunili su naš prvi susret. Mi Palestinci mislili smo da su Izraelci pripadnici obavještajne službe, dok su oni bili uvjereni kako mi pripadamo militaristima koji ih kane oteti – sjeća se Palestinac Sulaiman Khatib.

– U strogoj tajnosti doveli smo ih na palestinsko područje i u domu jednoga od nas sjeli i započeli razgovor. Iako se nelagoda u zraku mogla rezati nožem, shvatili smo da smo tu zbog istih stvari: nenasilja i dijaloga – sjeća se prvog susreta Izraelaca i Palestinaca. Sulaiman je danas član Odjela za međunarodne odnose pokreta „Ratnici za mir“ s palestinske strane.

Preko nišana

Iako su se do prvog susreta gledali preko nišana, ovi su hrabri 'ratnici' odlučili uzeti stvar u svoje ruke – osnovati pokret koji će se boriti za mir i slobodu zaraćenih naroda koji kroče Svetom zemljom. Susret na tajnom mjestu u Betlehemu organizirali su 2005. jedan od osnivača pokreta iz grada mira te tri Izraelca, koji su u kontakt stupili preko jedne mirovne organizacije. Još je nekoliko susreta, poput prvog, prošlo u strogoj tajnosti i razgovorima o strahotama koje je i jedna i druga strana u dugogodišnjem izraelsko-palestinskom ratu doživjela, no ideje o daljnjim susretima i međusobnoj suradnji rađale su

Kao 14-godišnji pripadnik pokreta „Fatah“ bio sam uključen u ranjavanje dvojice izraelskih vojnika. Uhićen sam i sljedećih 10 godina proveo sam u izraelskom zatvoru. Imao sam dovoljno vremena da počnem shvaćati kako sve to skupa i nema baš nekog smisla.

SULAIMAN KHATIB
PALESTINAC, "RATNICI ZA MIR"

se jedna za drugom. Unatoč svježim ranama, 'ratnici' su imali dovoljno volje i hrabrosti izgraditi mostove povjerenja i razumijevanja između sebe, ali i ostalih Palestinaca i Izraelaca.

Danas, četiri godine poslije, pokret „Ratnici za mir“ ima pet grupa s po 25 do 30 članova s objiju strana te upravni odbor koji ima 30 članova, dok u Izraelu i Palestini, ali i u inozemstvu postoji još nekoliko stotina podupirućih članova.

Da je njihov rad na promociji mira i suživota prepoznat kao kvalitetan, dovoljno govori i nedavno osvojena nagrada za dijalog. Naime, pokret „Ratnici za mir“ proglašen je pobjednikom na natječaju za euro-mediteransku nagradu za dijalog među kulturama Zaklade „Anna Lindh“ u 2009.

Ratnici i zatvorenici

– Većina osnivača i vođe grupa bivši su ratnici i zatvorenici s objiju strana. No naš je pokret otvoren za sve osobe koje žele

sudjelovati u borbi protiv okupacije nenasilnim putem – ističe Idan Meir, član Odjela pokreta za međunarodne odnose s izraelske strane, dodajući kako je raspon godina „ratnika za mir“ uglavnom od 25 do 40, ali da imaju i nekoliko starijih članova.

Upravo takvo iskustvo ratovanja i robovanja ima i Sulaiman Khatib, koji je čak deset godina proveo u izraelskom zatvoru.

– Velika većina članova s palestinske strane u borbu je ušla u razdoblju od 1987. do 1993. godine, i to kroz demonstracije na kojima su se uglavnom bacali Molotovljevi kokteli i kamenje. Kao 14-godišnjak, inače pripadnik pokreta „Fatah“ (najstarija i najveća politička organizacija palestinskih Arapa), bio sam uključen u ranjavanje dvojice izraelskih vojnika, nakon čega završavam u zatvoru. Tada sam počeo shvaćati kako to sve skupa i nema baš nekog smisla te kako se situacija između Izraelaca i Palestinaca mora mijenjati – priča Sulaiman, ističući kako palestinska strana pokreta ima odlične kontakte sa svojim političkim vodstvom, no kako ipak svoj rad žele prilagoditi 'običnim' ljudima, a ne politici.

– Respektiraju nas zbog naše prošlosti i doista cijene ono što radimo – hvali se Sulaiman, dok Idan Meir dodaje kako, osim rijetkih situacija, izraelski dio pokreta gotovo i nema nikakvu komunikaciju sa svojim političkim liderima.

Mislim da civilno društvo u Europi, ali i izvan njenih granica, treba prestati ignorirati što se zbiva u Izraelu i Palestini te odigrati povijesnu ulogu u spašavanju čovječanstva od ubijanja, pobijediti nepravdu i izboriti konačan mir, slobodu, pravdu i sigurnost za sve ljude koji žive na tom području.

SULAIMAN KHATIB

no većina je Izraelaca ne želi čitati. I ne samo nju, nego bilo kakve dokumente sličnog sadržaja – tvrdi Meir i ističe kako se ipak nada da će se ta situacija promijeniti te da će i samo političko vodstvo shvatiti da se projekti poput njihova te projekta organizacije „Breaking the silence“ trebaju institucionalizirati i financirati iz proračuna.

– Želim da taj dan dođe i nadam se da će doći. Smatram da će se to, ako doista želimo, i dogoditi, no kao i za sve ostalo, potrebno je vrijeme – dodaje Idan.

No Sulaiman kaže da je palestinska strana već odlučila kako je najbolje ne čekati političare i vođe da okončaju okupaciju i uvedu mir u Svetu zemlju:

– Osjećamo odgovornost da sami napravimo promjene koje bismo željeli vidjeti, a to je rješenje koje obuhvaća dvije države za dva naroda.

Nagrada motivira

Važnost međusobne suradnje i dijaloga te aktivnosti pokreta „Ratnici za mir“ prije političara i onih koji još misle da se sukobi najbolje rješavaju oružjem prepoznala je Zaklada „Anna Lindh“.

– Ponosni smo zbog nagrade, no naša se motivacija u mnogočemu razlikuje, s obzirom na složenost situacije. Ipak, sretni smo zbog međunarodnog priznanja – skromno izjavljuje Idan,

Sami mijenjaju svijet

Za razliku od politike, Idan kaže kako izvrsno surađuju sa sličnim organizacijama i pokretima, poput organizacije „Breaking the silence“, za koju je prestanak financiranja od strane Europske Unije osobno zatražio izraelski premijer Benjamin Netanyahu. Ta organizacija, koja okuplja izraelske ratne veterane, objavila je studiju o navodnim povredama ratnih konvencija što su ih izraelski vojnici počinili u pojasu Gaze u siječnju ove godine. Na 113 stranica naveli su iskaze izraelskih vojnika koji tvrde kako su se izraelske snage koristile oružjem znatne vatrene moći u gusto naseljenim područjima i namjerno uništavale imovinu Palestinaca ne obazirući se na žrtve. Tijekom tih napada poginulo je oko 1.400 Palestinaca.

– Ta je studija vrlo kvalitetna ponajprije zbog podizanja razine svijesti na našem području,

dok Sulaiman smatra kako im nagrada daje dodatnu motivaciju kako bi se osjećali još snažnijima i privukli nove članove u pokret te činili pozitivne promjene korak po korak.

– Mislim da civilno društvo u Europi, ali i izvan njenih granica, treba prestati ignorirati što se zbiva u Izraelu i Palestini te odigrati povijesnu ulogu u spašavanju čovječanstva od ubijanja, pobijediti nepravdu i izboriti konačan mir, slobodu, pravdu i sigurnost za sve ljude koji žive na tom području i na taj način, nadam se, riješiti jedno od ključnih pitanja uspostave mira u cijelom svijetu – odgovara glasnogovornik pokreta s palestinske strane.

Preporuke za Balkan

Kako su i u Hrvatskoj još svježija sjećanja na rat, a ratni veterani u Hrvatskoj te susjednoj Bosni i Hercegovini i Srbiji kroz svoje udruge snažno utječu na političke odluke u svojim zemljama, ali ni izdaleka ne pokazuju mogućnost međusobne suradnje, od izraelsko-palestinskog pokreta „Ratnici za mir“ dojučerašnji neprijatelji trebali bi preuzeti pristup, uspostaviti dijalog i zajedničkim snagama napraviti čvrste temelje za komunikaciju iz koje nijedan sukob neće prerasti u rat.

Sulaiman Khatib kaže da mu je dobro poznata situacija na našim prostorima jer je vrlo često boravio u Bosni, gdje ima dosta prijatelja koji rade na dijalogu i borbi za mir.

– Znam koliko je teško čak i pričati o ratu na Balkanu, jer su tamošnji sukobi vrlo slični, ali i različiti od naših. Pristup kojim se mi koristimo mogao bi se primijeniti i u vašem slučaju, jer mi smo doista primjer kako se zajedničkim snagama mogu zaustaviti sukobi nenasilnim putem. Mnoge su izraelsko-palestinske grupe našeg pokreta učile kroz usporedbe sukoba na Bliskom istoku i Balkanu – naglašava Sulaiman, dok Idan Meir kaže kako za međusobnu suradnju jedinstvenog recepta nema:

– Neprijatelji moraju odagnati strah jedni od drugih u miru. Ako prepoznaju čovjeka jedni u drugima, tada se moraju sresti licem u lice i raditi zajedno na svojoj i budućnosti svoje djece. Tek će se tada upoznati i prihvatiti činjenicu da je tragedija obostrana te biti dovoljno suosjećajni da postanu pravi prijatelji.

Većina osnivača i vođe grupa bivši su ratnici i zatvorenici s objiju strana. No naš je pokret otvoren za sve osobe koje žele sudjelovati u borbi protiv okupacije nenasilnim putem.

IDAN MEIR
IZRAELAC, "RATNICI ZA MIR"

150 redovitih članova „Ratnici za mir“ imaju danas te još nekoliko stotina podupirućih članova u Izraelu, Palestini, ali i inozemstvu

SASLUŠATI NEPRIJATELJA

Pokret „Ratnici za mir“ osnovala je 2005. skupina Izraelaca i Palestinaca koji su odlučili odbaciti oružje te se međusobnim razumijevanjem i dijalogom boriti protiv nasilja. Bivši su ratnici sjeli jedni nasuprot drugima i tek nakon što su poslušali kakvo su zlo učinili drugima, shvatili su zašto je jednako takvo zlo učinjeno njima. Tek tada su mogli početi djelovati mirotvorno.

2. NAGRADA

Projektini tim „Povijest u akciji“

Udžbenik zajedničke povijesti

Drugo mjesto u izboru za euro-mediteransku nagradu Zaklade „Ana Lindh“ za dijalog u 2009. osvojio je Projektini tim „Povijest u akciji“ iz Bosne i Hercegovine.

Prevladali podjele

Tim je okupio skupinu od 55 međunacionalnih timova povjesničara i profesora povijesti iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije, koji su uspješno prevladali etničke, vjerske i jezične podjele koje su obradili u udžbeniku povijesti za ovu regiju.

Ova je skupina povjesničara na ideju o zajedničkom projektu došla preko Europske udruge nastavnika povijesti – EUROCLIO, koja je pokrenula osnivanje udruge nastavnika povijesti u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini te ih povezala s već postojećom udrugom u Srbiji.

Nagrađeni trud

Cilj projekta bio je potpora razvoju poučavanja povijesti i civilnog društva u spomenutim zemljama kroz zajedničku suradnju, kritičku svijest, uzajamno razumijevanje, promociju mira, stabilnosti i demokracije u regiji.

– Osobno mi je iznimno drago što je važnost našeg projekta prepoznata u inozemstvu i što je trud povjesničara iz ove tri zemlje na neki način nagrađen. Nagrada uvijek predstavlja poticaj za daljnji rad i već postoje neke inicijative za nastavak projekta – istaknula je Bojana Dujković Blagojević, jedna od koordinatorica projektnog tima „Povijest u akciji“. Dodala je kako bi bilo idealno kada bi se u projekt uključili i povjesničari iz drugih zemalja regije.

Zajednička prošlost

– Smatram da bismo na taj način, otvorenim dijalogom o zajedničkoj prošlosti, pridonijeli procesu pomirenja i nastavili razvijati suradnju među povjesničarima iz regije. Nadam se da će naš primjer biti poticaj nekim drugim udrugama i pojedincima da se suoče s bolnim temama i otvore putove suradnje – dodala je Bojana Dujković-Blagojević.

Povjesničari sa seminara u Sarajevu

NAGRADA „Novinar Sredozemlja“

Kulturna raznolikost

Nagrada „Novinar Sredozemlja“ Zaklade „Anna Lindh“ vodeća je regionalna nagrada za novinare koji izvješćuju o pitanjima kulture i kulturne raznolikosti. O pobjednicima za 2009. odlučio je žiri kojim je predsjedao libanonski pisac Amin Maalouf. Nagrade su uručene na svečanosti u Monaku 5. studenoga.

Dobitnici su:

1. Ethar El Katatney (tiskani mediji) za rad „Križa identiteta“ („Egipat danas“, Egipat)
2. Martin Traxi (TV) za „Balkan Express“ (ÖRF, Austrija)
3. Chine Labbe (radio) za „Practiciranje i stvaranja prava palestinske teritorije: kontinuirana borba“ („Francuska kultura“, Francuska)
4. Ennio Remondino (TV) za „Narod Ark“ (RAI, Italija)
5. Alberto Arce (izvješćivanje o sukobu) za seriju reportaža iz Gaze („El Mundo“, Španjolska)
6. Lisa Goldman (pozadina sukoba) za „Što bi Izraelci željeli znati o ratu u Gazi“ („Columbia Review“, USA).

Dobitnici nagrade Novinar Sredozemlja s Princom Albertom II od Monaka

NAGRADA „More riječi“

Nino Kovačić: „Savršen dan za dunavske školjke“

Priča koja je tri godine čekala svoju priliku

Priča Nine Kovačića stajala je na lageru. Isplatilo se jer je uvrštena među 30 najboljih.

- Priča „Savršen dan za dunavske školjke“ nastala je još prije tri godine. Nije bila ciljano tematski pisana jer ni inače tako ne radim. Mogu reći da je stajala na lageru i čekala svoju priliku, što mi se čini poštenije od forsiranja, jer to često ispada preočito – govori Nino Kovačić, 27-godišnji diplomirani komparatist književnosti i profesor povijesti, čija je priča „Savršen dan za dunavske školjke“ na natječaju za kratku priču „More riječi“ Zaklade „Anna Lindh“ i španjolske mreže IEMed uvrštena među 30 najboljih.

Petodnevno iskustvo u Barceloni i Toledu, gdje je boravio na dodjeli nagrada, Nino ocjenjuje iznimnim. Ističe kako su na dodjeli bili mladi ljudi od 18 do 30 godina, većinom iz zemalja sredozemnoga kruga – Alžira, Bosne i Hercegovine, Cipra, Egipta, Francuske, Grčke, Italije, Jordana, Malte, Španjolske, Sirije i Turske, ali i izvan njega – iz Danske, Češke, Latvije, Luksemburga, Mauritanije, Poljske i Rumunjske.

- Cilj udruge IEMed i Zaklade „Anna Lindh“ u tih je pet dana bio promicati međukulturni dijalog među mladim piscima, od službenog foruma s naglaskom na identitetu i pisanju do neformalnih večernjih druženja. Prema mojem sudu, uspjeli su u tome – ističe Nino i dodaje kako je kratke priče i poeziju počeo objavljivati u raznim časopisima još za vrijeme studija.

Nagrađena priča „Savršen dan za dunavske školjke“ nije autoreferencijska, nego je, objašnjava, nastala kao reakcija na jednu od emisija „Latinice“, zbog nevjerice koliko administrativna neosjetljivost i praktična glupost mogu ljudske živote dovesti u neposrednu opasnost.

- Znamo što se dogodilo u Vukovaru za vrijeme okupacije i nakon nje. Ako se dobro sjećam, većina tih ljudi koji su vraćeni bili su djeca. Dijalogom dvojice braće želio sam intimizirati događaj. Usto, priča je svojevrsni hommage J. D. Salingeru („Savršen dan za banana ribe“), budući da je on jedan od rijetkih pisaca koji djecu tretira kao sebi ravne, bez literarnog povlađivanja ili samorazumljivog patroniziranja – ističe nagrađeni pisac Nino Kovačić. (Z.B.)

NININI ANGAŽMANI

Nino Kovačić u Toledu uz Cervantesov kip s kolegicom Mirette iz Egipta

Rođeni Čakovčanin, trenutačno sa zagrebačkom adresom, Nino Kovačić izravniji je društveni angažman počeo prije nekoliko godina, kad je završio Sveučilišni kurikulum za ljudska prava i demokratsko građanstvo, koji organizira Istraživačko-obrazovni centra za ljudska prava i demokratsko građanstvo Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Ove je godine bio angažiran i u radu s djetetom s ADHD-om, sudjelovao je u aktivističkom festivalu „Art attack“ i blokadi Filozofskog fakulteta.

Vjerujete li u multikulturno društvo?

ANTE BUBREG

Filozofski fakultet, Osijek

"To je dobro,,

- Vjerujem u multikulturno društvo i vjerujem da je ono dobro za čovječanstvo. Svaki bi čovjek trebao znati da su svi ljudi jednaki, ali da istodobno nismo svi isti. Najveći je ljudski problem strah od nepoznatoga. Zato bi nas multikulturalnost trebala naučiti prihvaćati drugačije i različite ljude. Također bi nas trebala naučiti da volimo i cijenimo svoju kulturu, ali i da poštujemo tuđu.

MARIJA PETRIČUŠIĆ

Ekonomski fakultet, Osijek

"Ne znam je li moguće,,

- Osobno smatram da u Hrvatskoj multikulturno društvo još ne postoji. Imamo različite kulture i grupe ljudi koji su se borili za jednakost tih kultura kako bi svaki čovjek zaslužio svoje mjesto u društvu. Međutim, u okruženju u kojem mi danas živimo, gdje se još uvijek ljudi dijele na "one normalne" i "one drugačije", ne znam koliko je izgradnja multikulturalnog društva za sada moguća.

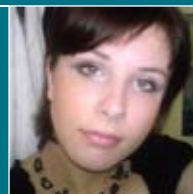

RAHELA ŠIMIĆ

Poljoprivredni fakultet, Osijek

"Mi smo Balkanci,,

- Ne vjerujem u multikulturno društvo u Hrvatskoj, jer smo mi, htjeli to priznati ili ne, još uvijek Balkanci, i ponašanjem i razmišljanjem. Kod nas teško prolazi sve što je različito i ne uklapa se u stereotipe na koje smo navikli. Mislim da mi imamo i jedan veliki problem s poznavanjem vlastite kulture, tako da bi možda više pažnje trebalo posvetiti tom pitanju.

DAMIR UGLIK

Ekonomski fakultet, Osijek

"To je normalno,,

- Multikulturna društva normalna su stvar u svijetu i osobno vjerujem da je moguće suživot različitih kultura. S druge strane, uvijek postoji dominantna kultura koja kroji pravila. U Hrvatskoj još ne postoji takvo društvo, jer mi smo ipak Balkanci, za koje je loše sve što je različito. Ipak, mislim da se u vezi s time stvari znatno mijenjaju i u našoj zemlji te da će multikulturno društvo postati uobičajena stvar.

turno

MARTINA TOKIĆ
Filozofski fakultet, Osijek

"To nije moguće,,

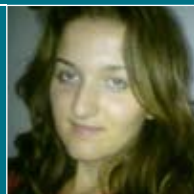
- Ne vjerujem u multikulturno društvo. Smatram da to društvo ne može funkcionirati zbog različitosti vezanih uz kulturu, običaje i vjeru. Posebno smatram da to nije moguće u Hrvatskoj, jer smo još u mnogim stvarima daleko od suvremenih zemalja. S ulaskom u Europsku Uniju taj bi se problem trebao riješiti, jer će onda i Hrvatska postati zemljom doseljenika, pa će promjene biti nužne.

BILJANA MARIĆ
Poljoprivredni fakultet, Osijek

"Postoje šanse,,

- Vjerujem u multikulturalna društva, ali mislim da ona postoje u nekim razvijenijim zemljama. Kod nas multikulturalno društvo nije razvijeno, ali mislim da se radi na tome. Sve više se razvija, jer se organiziraju razne manifestacije i radionice za upoznavanje drugih kultura. Stoga vjerujem da postoje šanse da se ono vrlo dobro razvije i u Hrvatskoj, no pitanje je koliko će to potrajati.

ADA REIĆ
apsolventica sociologije,
Sveučilište u Splitu

"Zakinuti smo za progres,,

- Iskreno, nadam se realizaciji multikulturnog društva, ali s obzirom na povijesni, politički i društveni kontekst ovih naših prostora, ne vjerujem da je njegovo ostvarenje moguće. Barem ne dok su tolerancija, liberalnost i demokracija i dalje, čini se, ostvarive samo na papiru. Naše je društvo zakinuto za ikakav progres u tom smislu, dok se hrani ostacima prošlosti. Suživot različitih kultura zahtijeva veliku dozu poštivanja, političkoga jedinstva i razumijevanja.

VLADIMIR HALGOTA
Filozofski fakultet, Zagreb

"Prva žrtva preživljavanja,,

- Bojim se da inzistiranje na različitostima zapravo pomaže produbljivanju jaza između "nas" i "njih". Štoviše, čini mi se da multikulturalnost, ili bolje - tolerancija - ima najbolje šanse uspjeti upravo u zajednicama u kojima za tu riječ (multikulturalnost) nikada nisu čuli. U perspektivi borbe za preživljavanje, za komad zemlje, za posao i sigurnost, smatram da je tolerancija prema tuđoj vjeri ili narodnosti jedna od prvih žrtava, a ne vidim kako bi se to u skoroj budućnosti moglo promijeniti.

NIKOLA BEBAN
Filozofski fakultet, Zagreb

"Tapšanje po ramenu,,

- Iz mojega skromnog iskustva izgleda mi da multikulturalnost postoji, ako bih multikulturalnost shvatio kao suživot ljudi različitih generacija, rasa, religioznih uvjerenja, podrijetla, orijentacija i inih „drugosti“. Međutim, mi smo multikulturalni u ustima onih koji to najčešće proklamiraju, a multikulturalnost želi biti još nešto: htjela bi da to znači i skladan suživot, bogatstvo i relativiziranje porijekla. Pa se pitam nije li izjava „Mi smo multikulturalno društvo“ zapravo zahtjev „Potapšajte nas po ramenu jer gledajte što sve trpimo!“.

DORIAN VAHTAR
Filozofski fakultet, Zagreb

"Vjerujem u tu ideju,,

- Kao najvažniji faktor u uspostavljanju multikulturalnog društva vidim resor obrazovanja. Ideja je sljedeća: stvaranje političkog programa te njegova implementacija u odgojno-obrazovne institucije. Time vršimo jednu evoluciju ljudske svijesti i svjetonazora, a to nije proces koji je brz i prolazi bez opiranja. Primjerice, u nižim razredima osnovne škole kroz predmet Priroda i društvo na djeci razumljiv i prihvatljiv način moglo bi se učiti o manjinama (etničkim, vjerskim...) u njihovom zavičaju. Važno je tijekom cijelog obrazovanja poticati senzibilitet prema Drugom i drugačijem. To je šansa za stvaranje multikulturalnog društva.

Kako je pod pritiskom civilnog sektora poboljšan nacrt predloženih izmjena Zakona o otpadu

Ipak se ne može uvoziti opasni otpad

Dodana je odredba kojom se zabranjuje uvoz otpada za energetske svrhe, odnosno spaljivanje. Dakle, čini se da nema mjesta strahu da bi Hrvatska mogla postati top-destinacija za uvoz otpada

Piše:
Tihana Belužić

Postaje li Hrvatska top-destinacija za odlaganje opasnog otpada? Zapitale su se to Zelena akcija i Zelena Istra nakon što je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva u svibnju predložilo izmjene Zakona o otpadu.

Te su nevladine organizacije tvrdile da se novim nacrtom prvi put ukida zabrana uvoza opasnog otpada te se dopušta uvoz svih vrsta otpada, za sve postupke uporabe te za korištenje u energetske svrhe.

Dvije trećine

Pri tome, upozorava Milena Radošević iz Zelene Istre, posebno zabrinjava činjenica koju potvrđuju i izvješća mjerodavnih institucija da se u Hrvatskoj nedovoljno kontrolira tok opasnog otpada. Naime, prema procjenama, u Hrvatskoj na godinu nastane oko 213 000 tona opasnog otpada, no, kako se može zaključiti iz Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj, za dvije trećine opasnog otpada ne zna se gdje zapravo završi, iako je riječ o nemaloj količini, oko 150 000 tona.

Po svoj prilici svoje zadnje počivalište taj je otpad našao u nekoj šumi, potoku, rijeci ili moru. Nažalost, takvo neodgovorno ponašanje ima dalekosežne posljedice. Opasni otpad nemarno odbačen u prirodu trajno onečišćuje okoliš, prijeti zdravlju ljudi te biljnomu i životinjskom svijetu. Stoga, kada ne možemo kontrolirati ni vlastiti otpad, zašto dopustiti uvoz tuđega, zapitali su se aktivisti.

Državni tajnik za zaštitu okoliša prof. dr. sc. Nikola Ružinski kaže da je povod za izmjenu Zakona

213.000

tona opasnog otpada na godinu nastane u Hrvatskoj

150.000

tona opasnog otpada na godinu u Hrvatskoj nestane, a da nitko ne zna gdje

1,4

milijarde kuna stajat će spalionica otpada u Zagebu

Kad ne možemo kontrolirati ni vlastiti otpad, zašto dopustiti uvoz tuđega?

o otpadu bilo usklađivanje sa Zakonom o koncesijama.

- Kao što je poznato, pri primarnoj selekciji otpada cijeli se sustav provodi kroz ovlaštene tvrtke za skupljanje i obradu otpada, odnosno reciklažu, koje na temelju natječaja dobivaju koncesiju te je zbog toga bilo potrebno izmijeniti pojedine odredbe Zakona o otpadu – kaže Ružinski.

Definirana pravila

Što se tiče odredbe kojom se omogućuje uvoz otpada, a koja je potaknula reakciju nevladinih organizacija, Ružinski naglašava da su pri tome točno definirana pravila kad se i u kojim situacijama može dopustiti uvoz otpada te da je cijeli postupak podvrgnut velikoj kontroli. Jednako tako, propisano je da se u Hrvatsku može uvesti samo otpad koji se može reciklirati, odnosno čijom se obradom može dobiti nov proizvod ili sirovina. Stoga nije dopušten uvoz otpada koji bi se koristio u termičke svrhe, kao gorivo, niti onaj otpad koji bi se odlagao i opterećivao ionako prekrkana odlagališta.

Dopuštanjem pak uvoza pojedinih vrsta otpada za reciklažu pomaže se domaćoj industriji da dođe do jeftinije sirovine. Usto, kroz sustav odvojenog prikupljanja pojedinih vrsta otpada, kao što je PET, ambalažni otpad, gume, elektronički otpad i dr., osnovan je niz pogona koji na najsuvremeniji način, poštujući sve uvjete zaštite okoliša, obrađuju taj otpad te se proizvodnjom novih materijala i proizvoda otvara mogućnost gospodarskog razvoja.

Uvođenjem sustava odvojenog prikupljanja otpada, uz prateći razvoj kapaciteta za njegovu preradu, otvaraju se i nova radna mjesta, a do danas ih je ➔

(Nastavak na str 42)

Prekršajna prijava protiv Grada Zagreba i „istoće“

Reciklažno dvorište koje to nije

Zagrebački je apsurd razotkrila Zelena akcija. Marijan Galović kaže da je sve počelo nakon što su u nekoliko zagrebačkih reciklažnih dvorišta bezuspješno pokušali zbrinuti otpadne boje i lakove.

Pred Ministarstvom

Nakon toga su pred Ministarstvom zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva aktivisti te nevladine organizacije održali preformans kako bi upozorili na to da savjesni građani koji ne žele takav otpad baciti u kontejner s ostalim komunalnim otpadom nemaju uvjete za njegovo adekvatno zbrinjavanje. Rezultat je te akcije prekršajna prijava protiv Grada Zagreba i „Čistoće“, podružnice Zagrebačkoga holdinga, koju je podnijela inspekcija Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva nakon što je inspeksijskim nadzorom utvrdila da Zagreb nije osigurao uvjete za prikupljanje pojedinih vrsta opasnog otpada u reciklažnim dvorištima.

Nalaz inspekcije

Riječ je o otpadnim bojama i lakovima, otpadnim uljima, kemikalijama i sredstvima koja sadržavaju organska otapala te ambalaži koja je te tvari sadržavala. Inspekcija je utvrdila da reciklažna dvorišta tu vrstu otpada nisu primala zato što nisu u potpunosti osigurala tehničko-tehnološke uvjete propisane Pravilnikom o gospodarenju otpadom u vezi s uređajima, opremom i sredstvima za gašenje i sprečavanje širenja požara te drugu sigurnosnu opremu.

Dužnost grada

Prema Zakonu o otpadu, Grad Zagreb i drugi gradovi i općine na svojem su području obvezni osigurati uvjete i provedbu propisanih mjera za gospodarenje komunalnim otpadom te postaviti odgovarajuće spremnike, a ujedno i osigurati gradnju reciklažnog dvorišta za odvojeno prikupljanje otpada u sklopu gospodarenja komunalnim otpadom. Također, sve županije i Grad Zagreb do kraja 2007. bili su dužni izraditi planove gospodarenja otpadom na svojem području, međutim, budući da to nisu bili u stanju, rok je produžen.

Agenda 21

Budući da Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba, čiji je javni uvid završio sredinom rujna, kao jedino rješenje nudi spalionicu koja će građane stajati 1,4 milijardu kuna, razvidno je da gradska vlast ne računa na neki ozbiljniji postotak reciklaže zagrebačkog smeća. Spaljivanje pak smeća teško da se može smatrati održivim rješenjem, u skladu s Agendom 21, programom koji bi trebao osigurati održivi razvoj, koji se definira kao pristup korištenju raspoloživih resursa koji će zadovoljiti potrebe današnje generacije, a da se ne ugrozi mogućnost zadovoljenja potreba budućih naraštaja.

OPASNE TVARI

Akumulatori i baterije sadržavaju opasne tvari poput nikla, kadmija, žive, olova, cinka, kiselih i alkalnih elektrolita, koje izravno onečišćuju okoliš te ugrožavaju zdravlje ljudi. Elektronički uređaji kao što su televizori, monitori, računala, mobiteli i sl. u svojim komponentama sadržavaju teške metale, koji također opterećuju okoliš i mogu naštetiti ljudskom zdravlju. Stoga se opasni otpad mora prikupljati odvojeno i na adekvatan način zbrinuti.

OPASNI OTPAD

Riječ je o tvarima ili stvarima koje mogu biti sastavni dio našeg doma, ureda ili ljubimca na četiri kotača, a opasne postaju tek kad se ne zbrinu na primjeren način. To su: istrošeni akumulatori, ostaci kemikalija, pesticidi, herbicidi, boje i lakovi, ulja, sredstva za čišćenje, otapala, ljepila i njihova ambalaža, fluorescentne cijevi i rasvjetna tijela, živini toplomjeri, baterije, sprej-doze, motorna ulja, uljni filtri, ostaci lijekova i kozmetičkih preparata te elektronički uređaji poput računala, mobitela, TV-a te svi drugi predmeti koji sadržavaju štetne sastojke.

Performans ispred zgrade Ministarstva zaštite okoliša

Epilog preformansa

– prekršajna prijava protiv „Zelene akcije“

Ministarstvo okoliša protiv zaštitara okoliša

Epilog preformansa koji je „Zelena akcija“ održala pred zgradom Ministarstva zaštite okoliša prekršajna je prijava zbog koje bi ta nevladina organizacija mogla platiti novčanu kaznu u visini od 350.000 do 800.000 kuna.

Apsurdno

Ministarstvo je, kako navodi „Zelena akcija“, u optužnom prijedlogu preformans okvalificiralo kao odlaganje opasnog otpada u okoliš, što smatraju apsurdnim budući da su upravo tim postupkom potaknuli mjerodavna tijela da reagiraju na neprovođenje Zakona o otpadu. Naime, nakon održanog preformansa inspekcija je utvrdila da reciklažna dvorišta u Zagrebu ne provode odredbe Zakona o otpadu i od građana ne prihvaćaju ambalažu koja može sadržavati otpadna ulja i lakove. Ministarstvo, s druge pak strane, tvrdi da ono nije bilo prava adresa za performans, nego je to bio Grad Zagreb te da su aktivisti ostavili limenke i kante s opasnim otpadom bez nadzora i otišli, a da su po njih došli tek kad su dobili rješenje inspekcije da moraju ukloniti i zbrinuti otpad na zakonit način.

Presedan

Budući da je „Zelena akcija“ neprofitna udruga koja sredstva od donacija može rabiti isključivo za projekte zaštite okoliša, odredi li joj Prekršajni sud plaćanje takve kazne, najvećoj nevladinoj organizaciji za zaštitu okoliša prijeti zatvaranje. Stoga pozivaju Ministarstvo da odustane od tužbe i sankcionira prave onečišćivače, jer takvih u Hrvatskoj ne nedostaje. Potporu „Zelenoj akciji“ dala je i „Zelena Istra“, koja smatra da tim postupkom nije iskazana namjera da se sankcionira onečišćivač, nego da se ugasi jedna respektabilna nevladina organizacija, što smatraju činom bez presedana u Hrvatskoj.

Zloupotrijebili moć

Naime, izlaganje hrpice limenaka s ostacima boje i lakova na nekoliko sati teško da može izazvati onečišćenje okoliša, posebice jer za to nije postojala ni namjera, no ovakvim se postupkom može onemogućiti rad i ugasi važna nevladina organizacija te, kako smatra „Zelena Istra“, zloupotrijebiti moć demonstrirajući odlučnost koje rijetko ima kada su pravi onečišćivači u pitanju.

➤ otvoreno između 3,5 i 4 tisuće. Pri tome je prioritet oporaba otpada koji nastane u Hrvatskoj. Što se pak tiče zbrinjavanja opasnog otpada, nažalost, ono za pojedine vrste tog otpada u Hrvatskoj nije do kraja riješeno te se dobar dio izvozi u druge zemlje koje takav otpad mogu obraditi.

Ostale vrste ambalaže

- Na državnoj je razini sustavom primarne reciklaže riješena glavina problema prikupljanja i obrade korisnog otpada. Jedan se dio skuplja uz pomoć trgovačkih lanaca, a dio preko mreže ovlaštenih sakupljača. Dio brige za otpad moraju preuzeti i gradska komunalna poduzeća, koja moraju organizirati odvojeno prikupljanje svih vrsta otpada. Dakle, nešto što može biti opasan otpad, npr. dio kozmetičkih preparata, moraju riješiti komunalne tvrtke, a reciklažna dvorišta, koja su gradovi obvezni uspostaviti, moraju biti primjereno opremljena - upozorava Ružinski.

U planu je i uspostavljanje mreže zbrinjavanja ostalih vrsta ambalaže, kao što su boce od šampona, ulja i dr., a sustav prikupljanja organizirat će komunalna poduzeća.

- Moramo se naviknuti na to da ćemo kao savjesni građani morati posjećivati reciklažna dvorišta. Ali ona moraju biti sagrađena u skladu sa zakonom te prema broju stanovnika. Ne može se dogoditi da u Zagrebu ima samo nekoliko reciklažnih dvorišta pa da se mora proći pola grada da bi se u njih nešto odložilo. Treba činiti jači pritisak prema gradovima da se organizira odvojeno skupljanje pojedinih vrsta otpada - zaključuje Ružinski.

Trenutačno se u uličnim kontejnerima odvojeno prikuplja svega 2,3% ukupne količine otpada u Zagrebu, za razliku od Čakovca, koji odvojeno prikuplja i do 50% otpada.

Kontrola je nužna

Milena Radošević iz Zelene Istre kaže da je, nakon što su reagirali, Ministarstvo izmijenilo prvotni prijedlog te da je konačni tekst koji je u srpnju prihvaćen poboljšana time što je bolje definirano što se od otpada i zbog čega može uvoziti. Zadovoljni su što je dodana odredba kojom se zabranjuje uvoz otpada za energetske svrhe, odnosno spaljivanje. Dakle, čini se da nema mjesta strahu da bi Hrvatska mogla postati top-destinacija za uvoz otpada, npr. napuljskog smeća, koje muči Italiju. No, da je nužna kontrola, pokazuje i primjer Istarske županije, gdje se prikupljaju podaci o tokovima otpada, ali mjerodavni priznaju da se za mnogo toga ne zna gdje na kraju završi. Stoga je, smatra Radošević, potrebno pojačati kontrolu, ali i educirati one koji proizvode otpad kako ga prijavljivati i prikladno zbrinuti.

- Iako Zakon o otpadu nalaže da gradovi i općine na svojem području moraju organizirati odvojeno sakupljanje otpada, to se u većini slučajeva ne događa - kaže Radošević. - Istarska je županija donijela svoj plan gospodarenja otpadom još ujesen 2008. a konkretne smjernice koje sadržava trebale bi potaknuti gradove da ozbiljno shvate svoju zakonsku obvezu, ali i moralnu dužnost prema budućim generacijama da se štede prirodni resursi i maksimalno reciklira ono što se može - objasnila je Radošević.

Važno je imati: PRETPLATU

Budite informirani - postanite pretplatnik!

Civilno društvo - jedini je stručno-popularni časopis o civilnome društvu u Republici Hrvatskoj, u izdanju Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. U tematski koncipiranim brojevima stručnim i novinarskim radovima zaokružuje teme i područja koja su važna za razvoj civilnoga društva te koja na sustavan i informativan način daju uvid u aktivnosti i postignuća organizacija civilnoga društva. Pozivamo vas da pretplatom na časopis osigurate pravovremenu i kontinuiranu informiranost o civilnome društvu u Republici Hrvatskoj i na međunarodnoj razini.

Pretplata i/ili kupnja prethodnih brojeva

Godišnja pretplata na časopis za uplate u Hrvatskoj iznosi 200 kuna, a za pretplate iz inozemstva iznosi 30 eura. Nacionalna zaklada odobrava popust od 20% na godišnju pretplatu organizacijama civilnoga društva i obrazovnim institucijama. Cijena pojedinačnog broja iz prethodnih godina izlazenja iznosi 20 kuna. Informacije o dostupnosti prethodnih brojeva nalaze se na <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>

Podaci za uplatu općom uplatnicom / Internetskim bankarstvom:

Primatelj: Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva

Svrha doznake: pretplata na časopis *Civilno društvo*

Poziv na broj: 001

Broj računa: 2390001-1100314259 (HPB)

Za dostavu predračuna molimo nazovite na 01/2399-100

Kako postati pretplatnik?

Uz ispunjeni kupon za godišnju pretplatu molimo da dostavite i **DOKAZ O UPLATI PRETPLATE** općom uplatnicom ili Internetskim bankarstvom na telefaks 01/2399-111, poštanskim putem ili e-poštom.

Pretplatom do dara

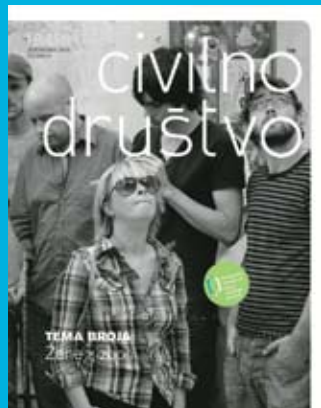
Nacionalna zaklada svima koji se pretplate na časopis *Civilno društvo* poklanja priručnik *Odnosi s javnošću za organizacije civilnoga društva* u izdanju Hrvatske udruge za odnose s javnošću. Ovaj priručnik djelatnicima, članovima ili volonterima nevladinih, neprofitnih organizacija daje uvid u praksu i alate odnosa s javnošću, što će im koristiti u organizaciji, komunikaciji i provedbi njihovih projekata.

Prethodni brojevi

Časopis broj **15**

Časopis broj **18/19**

Časopis broj **20**

Časopis broj **21**

Kupon za godišnju pretplatu

Naziv organizacije/ustanove/pretplatnika

Ime i prezime (za pravne subjekte ime i prezime odgovorne osobe)

Ulica i broj

Poštanski broj i mjesto

Broj telefona / telefaksa

Matični broj

E-pošta

Potpis (i pečat za pravne subjekte)

A - godišnju pretplatu

B - pojedinačni broj _____

Potvrđujem da se pretplaćujem (zaokruži)

Mjesto i datum

Konferencija: Europa u akciji 2009. - Puno sudjelovanje i jednakost

Promjene u životu bez poslovne sposobnosti

Redovita godišnja konferencija udruge „Inclusion Europe“, krovne europske neprofitne organizacije koja potiče poštivanje ljudskih prava i interesa osoba s intelektualnim teškoćama i njihovih obitelji te zagovara uključivanje u zajednicu i borbu protiv diskriminacije

Piše:

Ivana Poslon

Udruga za samozastupanje

Na konferenciji u finskom gradu Tampere (od 24. do 27. lipnja 2009.) sudjelovalo je 300 sudionika: osoba s intelektualnim teškoćama, članova njihovih obitelji te predstavnika pružatelja usluga i asistencija iz više od 20 europskih zemalja.

Ovogodišnji rad bio je usmjeren upravo na temu neovisnog življenja i uključenosti osoba s intelektualnim teškoćama u zajednicu, uz posebno isticanje UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

Samozastupnici

U četiri dana trajanja konferencije sudionici su imali prilike čuti nekoliko desetaka govornika, sudjelovati u 10-ak radionica i diskusijskih grupa, razmjenjivati znanja i iskustva. Neke od tema koje su predstavile osobe s intelektualnim teškoćama, njihovi roditelji ili pružatelji usluga bile su: dostupno stanovanje, edukacija, cjeloživotno obrazovanje odraslih osoba s intelektualnim teškoćama, puno sudjelovanje na tržištu rada, potpora osobama s većim intelektualnim teškoćama te važnost poslovne sposobnosti i prava na potporu.

Senada Halilčević iz hrvatske Udruge za samozastupanje bila je pozvana održati prezentaciju na temu poslovne sposobnosti osoba s intelektualnim teškoćama u Hrvatskoj. Izlaganje je predstavljeno na Generalnoj skupštini Europske platforme samozastupnika (EPSA).

EPSA-u je utemeljio „Inclusion Europe“ i predstavlja središnji europski panel samozastupnika kojemu je cilj osigurati položaj ravnopravnog partnera u donošenju odluka o sebi i svojem životu.

Kao i većina ljudi s intelektualnim poteškoćama, i ja sam gotovo osam godina živjela u instituciji. Sad već godinu dana živim sama.

SENADA HALILČEVIĆ

Senadina priča

Generalna skupština EPSA-e ove je godine bila posebno usmjerena na važnost te teme za osobe s intelektualnim teškoćama, trenutačnu situaciju u pogledu poslovne sposobnosti diljem Europe, način implementiranja izmjene postojećih zakonskih rješenja te na konkretnu akciju kojoj je cilj poboljšati položaj osoba s intelektualnim teškoćama u društvu. Tom prigodom EPSA je izradila preporuke vezane uz članak 12. Jednakost pred zakonom iz Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, koje jasno izražavaju potrebu vraćanja poslovne sposobnosti svim osobama s invaliditetom i osiguranja prava na potporu u procesu donošenja nekih važnijih životnih odluka.

- Meni je, kao i većini osoba s intelektualnim teškoćama, oduzeta poslovna sposobnost, što znači da su nam oduzeta sva prava samostalnoga odlučivanja, uključujući i pravo zapošljavanja. Prema našim zakonima ljudi koji nemaju poslovnu sposobnost nemaju se pravo udruživati, stupiti u bračnu zajednicu, odlučivati o bilo čemu što se tiče njihova života. Sve te odluke donosi skrbnik. Time se krše naša ljudska prava i prava koja propisuje ove godine ratificirana Konvencija o pravima osoba s invaliditetom. O svemu tome sam izlagala na skupu u Finskoj, a u okviru udruge podupirem izmjene istih ograničavajućih zakona, kaže Senada Halilčević. - Inače, gotovo 8 godina, kao i većina ljudi s intelektualnim poteškoćama, živjela sam u instituciji. Zahvaljujući Udruzi za samozastupanje i Udruzi za promicanje inkluzije, već godinu dana živim sama u jednom malom stančiću u zagrebačkom naselju Gajnice, koji mi je dan na raspolaganje u sklopu projekta inkluzije, i zadovoljna sam. Moj mali stančić meni je postao velik dom, kojemu se svaki dan iznova radujem.

Primjeri dobre prakse

Konferencija je ponudila i niz primjera dobre prakse samostalnoga života uz podršku u zajednici, osnaživanje i dostupnost informacija za osobe s intelektualnim teškoćama. Kao posebno uspješan primjer dobre prakse predstavnice Portugala opisale su program cjeloživotnog obrazovanja za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama, koji se u njihovoj zemlji uspješno provodi. Jedna od glavnih prepreka odraslim osobama s intelektualnim teškoćama u pristupu tim programima jest nedostatak obuke, dostupnih materijala (knjiga i udžbenika) u lako razumljivom obliku. Portugal je u suradnji s organizacijom „Inclusion Europe“ izradio smjernice za nastavnike i profesore koji poučavaju odrasle osobe s intelektualnim teškoćama u kojima im predlažu način rada i pripremu nastavnog materijala. Izrađene su smjernice za izradu lako razumljivog materijala te smjernice za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama u kojima je objašnjena mogućnost cjeloživotnog obrazovanja.

Vidimo se u Berlinu

Zadnji dan Konferencije završio je donošenjem zaključaka koji se odnose na potrebu zajedničkog djelovanja svih članica „Inclusion Europe“ na društvo kako bi se utjecalo na promjenu stava prema osobama s intelektualnim teškoćama, koji često predstavlja ključnu prepreku u omogućavanju osobama s intelektualnim teškoćama da u potpunosti sudjeluju u svim aspektima preuzimanja kontrole nad svojim životima, korištenja resursa, informacija ili izražavanja mišljenja. Jednako tako, predstavljen je program i pozvani su svi sudionici da sudjeluju na sljedećoj svjetskoj konferenciji, koja će se 2010. održati u Berlinu.

Konferencija u Finskoj bila je organizirana na izrazito pristupačan način za osobe s intelektualnim teškoćama. Govornici su se koristili običnim jezikom, kako bi se osiguralo da njihovi prijedlozi i prezentacije budu razumljivi za sve sudionike. S pomoću zelene, žute ili crvene kartice sudionici su mogli komunicirati s govornicima te ih zamoliti da malo uspre ili objasne svoje prezentacije.

Senada Haličević (u sredini) izlaže na konferenciji

Ivana Poflon (lijevo) uz Senadu Haličević na konferenciji u Finskoj

Hrvatsko iskustvo s konvencijom Ujedinjenih naroda

Potpisali smo, ali se ne pridržavamo

Iako je Republika Hrvatska među prvima u svijetu potpisala i ratificirala UN-ovu Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom, činjenica je da se prava osoba s invaliditetom i dalje krše.

Svrha i kršenje

Svrha je Konvencije promicanje, zaštita i osiguravanje punoga i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s invaliditetom i promicanje poštivanja njihova urođenog dostojanstva. Nasuprot tomu, u Hrvatskoj osobe s invaliditetom i dalje tretiraju na način suprotan Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom.

Poslovna sposobnost

I dalje je široko rasprostranjeno korištenje mjere lišavanja poslovne sposobnosti osoba s intelektualnim teškoćama, iako se tomu izravno protivni članak 12. Konvencije (Jednakost pred zakonom). Osobe lišene poslovne sposobnosti stavljene su pod skrbništvo i ne mogu same odlučivati o sebi i svojem životu. Sve odluke o njihovom životu donose njihovi skrbnici.

Zakonsko oduzimanje

U praksi to znači da mjerodavni centar za socijalnu skrb po službenoj dužnosti, na prijedlog roditelja, rođaka ili bilo koje druge osobe koja smatra da se iz nekog razloga osoba nije sposobna sama brinuti za svoja prava i interese, pokreće postupak lišavanja poslovne sposobnosti na sudu. Rješenjem suda osoba se može djelomično ili potpuno lišiti poslovne sposobnosti. Tim rješenjem osoba gubi sva građanska i ljudska prava, kao što su pravo sudjelovanja na izborima, raspolaganja novcem, potpisivanja ugovora, upravljanja svojom imovinom, sklapanja braka i dr.

PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI

Osobe s intelektualnim teškoćama dugi niz godina bile su institucionalizirane i marginalizirane u društvu. S razvojem svijesti društva o vrijednosti pojedinca javlja se inkluzija kao pokret u sklopu socijalnog modela. Inkluzija sama po sebi ne podrazumijeva izjednačavanje svih ljudi, nego poštovanje različitosti svakog pojedinca, kojemu pruža mogućnost odlučivanja o vlastitu životu i preuzimanja odgovornosti.

UDRUGA ZA SAMOZASTUPANJE

Udruga za samozastupanje nevladina je neprofitna udruga, osnovana u listopadu 2003. Zagrebu. To je prva i jedina udruga u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe koju su utemeljile i koju vode osobe s intelektualnim teškoćama. Cilj joj je borba za poboljšanje položaja osoba s intelektualnim teškoćama u Republici Hrvatskoj.

Portugalke su predstavile program cjeloživotnog obrazovanja za odrasle osobe s intelektualnim teškoćama koji se u njih uspješno provodi.

UDRUGA ZA PROMICANJE INKLUZIJE (UPI)

Nevladina organizacija osnovana 1997. u Zagrebu. Njihov cilj je pružiti potporu osobama s intelektualnim teškoćama da u društvu sudjeluju kao jednakopravni građani. Ostvarenje toga cilja temelji se na načelima inkluzije, prema kojima svi ljudi imaju pravo na život u zajednici te jednaka građanska i ljudska prava kao i drugi članovi zajednice.

Udruga pruža usluge stanovanja u zajednici uz potporu, radne aktivnosti ili zapošljavanje uz potporu u redovnoj radnoj sredini, potporu obiteljima, prevenciju institucionalizacije te usluge savjetovališta za osobe s invaliditetom. U programe Udruge uključeno je više od 170 odraslih osoba s intelektualnim teškoćama u 6 gradova Hrvatske (Zagreb, Osijek, Slavonski Brod, Bjelovar, Crubišno Polje, Šibenik).

30. konferencija Društva za istraživanje stresa, traume i anksioznosti (STAR)

Djevojčice stres osjećaju u glavi, a dječaci u prsima

Po jakosti su stresovi podijeljeni na svakodnevne male stresove, velike životne i traumatske životne stresove. Kada se osoba nađe u bilo kojoj od navedenih situacija, nekako iz nje mora izaći.

Ana Jurin na konferenciji u Budimpešti

DEFINICIJA STRESA

Danas postoje mnogobrojne definicije stresa oko kojih znanstvena zajednica još uvijek ne nalazi konsenzus. Jedan od najpoznatijih autora Richard Lazarus dao je svoju definiciju, koja glasi: „Stres je stanje poremećene psihofizičke ravnoteže pojedinca nastalo bilo zbog fizičke bilo zbog psihičke ili socijalne ugroženosti pojedinca ili njemu bliske osobe“.

IZVORI STRESA:

- fizički (buka, hladnoća, glad, bol...)
- psihički (međuljudski sukobi, neuspjesi, frustracije...)
- socijalni (ekonomska kriza, rat...)

REAKCIJE NA STRES:

- fiziološke (pojačan rad srca, krvnog tlaka, šećera u krvi,...)
- psihičke (emotivne: strah, tjeskoba, ljutnja; i kognitivne: promjena pozornosti, koncentracije...)
- promjene u ponašanju (borba s uzrokom stresa ili bijeg od njega)

Piše:

Tanja Jurin

Centar za kliničku psihologiju

Radi produblivanja znanja i promicanja interdisciplinarnosti, ovaj skup u Budimpešti ugostio je tristotinjak izlagača iz raznih zemalja diljem svijeta.

Sudionici skupa bili su stručnjaci u području mentalnog zdravlja djece, mladih i odraslih osoba. Među njima bilo je uglednih profesora, psihologa, neurologa, liječnika i znanstvenika. Sudionici skupa mogli su birati između 200 izlaganja, 40 postera, 5 prestižnih izlaganja pozvanih predavača.

Akutni i kronični

Glavne teme ovogodišnjeg skupa bile su vezane za primijene aspekte anksioznosti i suočavanja općenito. Posebna pozornost povećana je kognitivnim i psihofiziološkim procesima u razumijevanju stresa i anksioznosti te stilovima suočavanja.

Istraživanjem stresa postalo je jasno da nisu samo veliki akutni stresni događaji (u obliku trauma) oni koji ugrožavaju naše psihofizičko funkcioniranje, i manji svakodnevni stresovi koji traju dugo (tzv. kronični stresovi) također će pridonijeti stresnoj reakciji organizma. Stoga su po jakosti stresovi podijeljeni na svakodnevne male stresove, velike životne i traumatske životne stresove. Kada se osoba nađe u bilo kojoj od navedenih situacija, nekako iz nje mora izaći, tj. na emocionalnom, kognitivnom i ponašajnom planu svladati, podnijeti ili smanjiti vanjske i unutarnje zahtjeve. Suočavanje je zasigurno proces koji ovisi o kontekstu, a ovisi o zajedničkom djelovanju osobnih i situacijskih čimbenika.

Suočavanje

Dugo vremena nije se govorilo o dobrom i lošem suočavanju, ali danas se jasno zna jedno, a to je da je suočavanje određeno osobinama pojedinca i na njega se gleda kao na dispozicijsku osobinu koja je stabilna. Drugim riječima, ljudi se u pravilu sa sličnim stresnim događajima podjednako nose te na njih imaju slične reakcije. Novije spoznaje govore o suočavanju usmjerenom na problem (djeluje se na pronalazak rješenja problema, smanjenje ili uklanjanje stresora) i suočavanju usmjerenom na emocije (a odnosi se na lakše podnošenje emocija izazvanih stresom).

Svi polaznici stekli su nove spoznaje o djelovanju i interakciji mnogobrojnih čimbenika stresa te posljedica za psihofiziološko funkcioniranje. Ovaj je skup dodatan naglasak stavio na istraživanje pozitivnih mehanizama suočavanja sa stresom kako bi se u programima prevencije mogli jasno definirati postupci sprječavanja negativnih posljedica stresa. Stanovita pozornost posvećena je i novim spoznajama o anksioznim poremećajima kao najčešćima u populaciji. Bilo je razgovora o anksioznosti u

djece, učenika, studenata te odraslih pojedinaca. Raspravljalo se o njihovoj etiologiji, prevenciji, određivanju i dijagnostičiranju, tretmanu te prognozi za budućnost.

Gdje je stres?

Znanja i iskustva stečena na kongresu pružili su eminentni stručnjaci s raznih područja. Ovim skupom članovi Udruge produbili su i proširili svoja znanja, koja su univerzalno potrebna svim društvima. Stres i anksioznost, koji ne mimoilaze nijednog pojedinca, mogu imati pogubne posljedice za funkcioniranje, a osobito zdravlje ljudi. Tek iznimno stručnim poznavanjem tog područja možemo pridonijeti društvu u kreiranju projekata radi učenja o načinima suočavanja sa stresom, ali ponajviše prevenciji doživljavanja stresa. Ove spoznaje umnogome će koristiti psiholozima Udruge u svakodnevnom radu s djecom, s mladima i s odraslim osobama.

Centar za kliničku psihologiju imao je privilegiju izložiti svoj rad „Gdje u tijelu osjećamo stres – dobne i spolne razlike“, koji su pripremili sljedeći autori: dr. sc. Nataša Jokić-Begić, izv. prof.; mr. sc. Anita Lauri Korajlija; Tanja Jurin, prof. psihologije; dr. sc. Lidija Arambašić, red. prof.. Iako je aktivacija autonomnog živčanog sustava u stresnoj situaciji univerzalna reakcija organizma, subjektivni doživljaji intenziteta i mjesta na kojem se promjena događa vrlo su različiti.

Crtnje stresa

Cilj je ovog istraživanja bio utvrditi spolne i dobne razlike u percepciji fizioloških promjena tijekom stresne situacije. Podaci istraživanja pokazuju novu i vrlo jednostavno primjenjivu metodu mjerenja stresa (na crtež siluete ljudskog tijela sudionici istraživanja koji su bili djeca i odrasli trebali su ucrtati gdje na tijelu osjećaju stres). Ova vrlo brza, ekonomična metoda pokazala se dobrim istraživačkim instrumentom te izvrsnom metodom za pregled fizioloških manifestacija stresa i mjerenja stresa.

Rezultati pokazuju da dječaci stres češće osjećaju u toraksu (prsima) i nogama, a djevojčice u glavi i abdominalnim organima. Djeca obaju spolova u dobi do 10 godina u odnosu na stariju djecu češće osjećaju stres u vratu i ramenima, rukama i nogama. S odrastanjem stres se intenzivnije osjeća u unutrašnjim dijelovima tijela, pri čemu žene u odnosu na muškarce češće percipiraju simptome u glavi, vratu, ramenima i prsima. Odrasli muškarci stres najviše osjećaju u gastrointestinalnim organima. Utvrđene su dobne i spolne razlike u percepciji fizioloških promjena u stresnoj situaciji o kojima treba voditi brigu pri provođenju preventivnih i terapijskih intervencija.

 Kakvu će tko imati reakciju na stres i koliko intenzivnu, ovisi o mnogobrojnim faktorima. O izraženosti i trajanju izvora stresa, osobinama ličnosti pojedinca i količini socijalne potpore.

 Odrasle žene simptome stresa češće percipiraju u glavi, vratu, ramenima i prsima, a muškarci stres najviše osjećaju u gastrointestinalnim organima.

Natalija Estemirova,
u srpnju ubijena ruska aktivistica za ljudska prava

Istraživala otmice, mučenja i likvidacije

Uvijek je bila među prvima koji su stizali na mjesto događaja, bez obzira na to je li lokacija na koju je išla u tom trenutku bila u sukobu te bez obzira na nepristupačnost terena i minska polja

Piše:

Martina Topić

Natalija Estemirova, ruska aktivistica za ljudska prava, ubijena u srpnju ove godine u ruskoj kavkaskoj republici Čečeniji, još je jedan primjer težine aktivističkoga poziva u navodnim demokratskim državama koje su demokracije samo deklarativno.

Naime, Estemirova je oteta i ustrijeljena u glavu i prsa nakon što je izišla iz svoje kuće u Groznom, glavnom gradu Čečenije.

Rusima nije odgovarala

U svojem radu bavila se problematičnim područjem ruskih otmica, mučenja i likvidacija u Čečeniji, a provodila je i brojne istrage, među kojima i istrage za rusku nevladinu organizaciju „Memorial“ te za „Human Rights Watch“.

Ovo je još jedno u nizu ubojstava novinara i aktivista koji o situaciji u toj problematičnoj regiji iznose svijetu podatke koji ne odgovaraju Rusiji. Razlog koji se navodi kao motiv ubojstva jest iznimno osjetljiv slučaj otmica, mučenja i izvanparničnih presuda te ubojstava koje je ruska vlada

„Sudje-
lovala
je na
mnogobrojnim
međunarodnim
konferencija-
ma, na kojima je
iznosila probleme
iz regije u kojoj
je bila simbolom
morala i nenasil-
noga čečenskog
otpora.“

provodila u Čečeniji. Za njezino ubojstvo otvoreno se optužuje čečenski predsjednik Ramzan Kadyrov, kontroverzni političar, potomak ubijenoga pobunjenika, a koji se s borbe za slobodu prebacio na prijateljevanje s Vladimirom Putinom, od kojega je dobio prestižnu rusku nagradu „Heroj Rusije“.

Incident nakon sprovoda

Nakon sprovoda Estemirove dogodio se incident koji dodatno svjedoči o njezinoj važnosti i važnosti njezina rada. Naime, devet dana nakon službenoga sprovoda, prema ruskoj pravoslavnoj tradiciji održana je komemoracija na kojoj se skupilo oko 150 ljudi. Nakon što se većina razišla, a ostalo je još samo dvadesetak sudionika, policija je uhitila Viktora Sotirka iz nevladine organizacije „Memorial“, koji je komemoraciju organizirao.

Sotirko je u policiji zadržan nekoliko sati pod optužbom za remećenje javnoga reda i mira, budući da je navodno izdana dozvola za komemoraciju od 30 sudionika, a došlo ih je znatno više. Ovo svjedoči o važnosti uklanjanja Estemirove te o snazi njezinih istraživanja, koja je očito trebalo zaustaviti. Estemirova je, naime, bila glavna istraživačica

za područje Čečenije, a za sada nije poznato ima li još aktivista koji bi mogli biti uključeni u nastavak njezine misije.

Ni mjesec dana nakon ubojstva Estemirove, u Groznome je ubijen mladi bračni par aktivista - Zarema Sadulajeva i Alik Džabrailov. Ubijeni su na jednak način, tj. oteti, a zatim pronađeni mrtvi. Par nije radio u istim organizacijama kao i Estemirova, nego su se bavili isključivo aktivizmom za prava i pomoć djeci stradalnicima. Međutim, nije nemoguće da su s njom surađivali te da su stoga i sami stradali kako bi se istraživanju zameo svaki trag.

Nastavnica, novinarka, aktivistica

Estemirova je rođena u federalnoj pokrajini Sverdlovska u Rusiji, a odrasla je u obitelji rusko-čečenskoga para. Diplomirala je povijest u Groznome, a do 1998. taj je predmet i predavala u lokalnoj srednjoj školi. Aktivizmom se počela baviti prije nego što je prestala poučavati u školi. Naime, 1991. počela je raditi kao suradnica u lokalnim novinama „The Voice and The Worker of Grozny“ te na lokalnoj TV postaji u Groznome. Za vrijeme rada na toj je postaji snimila 13 dokumentarnih filmova o ruskim progonima u Čečeniji, a svi su imali odjeka u aktivističkim krugovima, ali i u svjetskim medijima.

Za aktivistički rad dodatno ju je motivirala činjenica što je bila udovica čečenskog policajca. Zbog toga 1999., kada započinje tzv. drugi čečenski rat, kćer ostavlja s rođacima te se u potpunosti posvećuje aktivizmu.

Godine 2000. postala je predstavnicom ruske nevladine organizacije za ljudska prava „Memorial“.

Svakodnevno je radila je na sakupljanju informacija potrebnih za podizanje brojnih optužnica za kršenje ljudskih prava u Čečeniji: nestanci, otmice, pogubljenja i dr. Zbog naravi posla dosta je putovala, često i u nemogućim uvjetima. Uvijek je bila među prvima koji su stizali na mjesto događaja, bez obzira na to je li lokacija na koju je išla u tom trenutku bila u sukobu te bez obzira na nepristupačnost terena i minska polja.

Zura Bitijeva

MEDIJI JE OSLOBODILI, IPAK UBIJENA

Zura Bitijeva ubijena je zajedno s gotovo cijelom obitelji (brat, suprug, sin, unuk; samo jedan sin je uspio pobjeći na vrijeme) nakon što je puštena iz zloglasnoga ruskog zatvora. Puštena je uz pomoć medija budući da je štrajkala gladu, a nakon toga je u javnost iznijela informacije o torturama kojima su ona i njezin sin Idris (koji je zajedno s njom uhićen i zatvoren) bili izloženi. Nakon izlaska iz zatvora otišla je u Tursku na oporavak. Kad se vratila i nastavila raditi, ubrzo je ubijena. Estemirova je često na njezinu primjeru isticala moć medija.

NAGRADE

- 2004. nagrada švedskoga parlamenta „Pravo na život“
- 2005. odličje Europskoga parlamenta „Robert Schuman“
- 2007. nagrada vodećega borca za ljudska prava („Human Rights Watch“)
- Prva dobitnica nagrade Europske unije „Ana Politkovska“, nazvane prema ubijenoj ruskoj novinarki s kojom je za života surađivala

VJEROVALA JE U MEDIJE

S obzirom na to da su mediji svojom 'olujom', kako je nazivala medijske napise s naslovnica, spasili nekolicinu aktivista, Estemirova je isticala nužnost medijske potpore aktivističkomu radu. Mediji su važni jer je ruskoj i satelitskoj čečenskoj vladi među glavnim ciljevima održavanje imidža demokracije (Rusija) te mira i napretka (Čečenija).

Ana Politkovska

SURADNJA I BRZA SMRT

Estemirova je surađivala s glasovitom Anom Politkovskom, ubijenom ruskom novinarkom koja je za života razotkrila mnogobrojne slučajeve kršenja ljudskih prava, a neke je od zločinaca svojim napisima uspjela čak i dovesti pred sud. Na godišnjicu njezine smrti Estemirova je objavila članak u časopisu „The Nation“, u kojem je istaknula nužnost nastavka rada novinarkinje koja je godinama bila na 'prvoj liniji obrane najugroženijih'. Estemirova je nastavak tog puta smatrala svojom zadaćom. Međutim, ni dvije godine nakon objave teksta i sama je izgubila život.

Multikulturalizam

Obrazovanjem protiv predrasuda o drugima

Kupovanjem njihove robe simbolički zamjenjujemo njihovu prisutnost - na takvoj «toleranciji» parazitira današnja globalizacija, koja se uglavnom odvija kao veletrgovina

Piše:

Vjeran Katunarić

Na konferenciji o hrvatskoj kulturnoj politici krajem 1990-ih jedan je hrvatski političar u svojem izlaganju, obraćajući se posebno sudionicima iz niza europskih zemalja, istaknuo da Hrvatska poznaje multikulturalizam još od 12. stoljeća.

Konotacija poruke bila je shvatljiva utoliko što «jednom od najstarijih naroda u Europi» priliči takav pedigree, no teško je shvatiti što govornik misli pod «multikulturalizmom», osobito stoga što je u 12. stoljeću broj pismenih ili obrazovanih u Hrvatskoj bio gotovo zanemariv.

Teža pitanja

Imao sam početkom 1970-ih priliku sudjelovati na jednoj od sjednica tijela stručnjaka Vijeća Europe u kojem je iskovan termin «interkulturalizam», po značenju sličan nešto ranijem kanadskom «multikulturalizmu». Glavna ideja u biti je ista: obrazovanje(m) protiv predrasuda o drugima. U europskom slučaju radilo se o potrebi za većim upoznavanjem i razumijevanjem kulture imigra-

Je li moguće pomiriti razliku u shvaćanju po kojem ono što je ironija ili kritika u jednoj kulturi, zapadnoj, predstavlja smrtnu uvredu u drugoj, islamskoj?

Stoji li možda i hrvatska kultura izvan moderne zapadne kulture ili nasuprot njoj, budući da većina ljudi smatra da osobe zaslužne u Domovinskom ratu moraju biti izuzete iz sudskog postupka?

nata. Odnosilo se to prije svega na njihovu djecu u školama Francuske, Njemačke, Švedske i drugih zemalja imigracije.

Međutim, taj potez Vijeća Europe povukao je sobom mnogo teža pitanja. Na primjer, kako privoljeti domaće učenike, bolje rečeno njihove roditelje, da više uče o kulturama zemalja ili područja iz kojih dolaze djeca imigranata? Jer inter/multikulturalizam nije samo za manjine. To pitanje kao da je otvorilo Pandorinu kutiju, pa je multikulturalizam postao predmetom jednoga od najvećih sporova kako među političarima tako i akademikima. Može li se druge bolje razumjeti ako ne znamo što u njihovu ponašanju, drukčijem od našega, pripada njihovima kulturama, a što je plod naknadnih racionalizacija, obično dnevnopolitičkih? Na primjer, jesu li muslimani skloniji maltretiranju žena nego zapadnjaci? Drže li Hrvati «fige u džepu» radije nego, recimo, Slovenci? Nadalje, je li moguće pomiriti i takvu razliku u shvaćanju po kojemu ono što je ironija ili kritika u jednoj kulturi, zapadnoj, predstavlja smrtnu uvredu u drugoj, islamskoj (slučajevi britanskog književnika Salmona Rushdieja, nizozemskog filmaša Thea van Gogha)? Ili smiju li ili moraju li britanski Sikhi nositi zaštitne kacige umjesto svojih tradicionalnih turbana? Stoji li možda i hrvatska kultura izvan moderne zapadne kulture ili nasuprot njoj, budući da većina ljudi smatra da osobe zaslužne u Domovinskom ratu moraju biti izuzete iz sudskog postupka?

Multikulturalna demokracija

Takvih teških pitanja ima i previše da bi se sva svalila na pleća multikulturalizma. Pa ipak, postoje dugotrajne crte, bilo vjerovanja bilo običaji, koji razlikuju, a katkada i suprotstavljaju, jednu kulturu u odnosu na druge. I ključno je pitanje što je to loše i neprilagodljivo drugima, kao predrasude, i može li se to smanjiti ili eliminirati kroz obrazovanje, komunikaciju i druge oblike susreta s pripadnicima drugih naroda ili kultura.

Multikulturalizam tako, odnedavna i pod nazivom «multikulturalna demokracija», predstavlja najveći izazov razvitku demokracije, budući da su demokracije tradicionalno značile vladavinu većina više ili manje (bez)obzirnih, ali rijetko blagonaklonih, prema manjinama. U multikulturalnoj demokraciji, bila ona europska ili možda buduća svjetska, svatko najprije djeluje kao (brojčana) manjina, a do većine tek treba doći vještinom koaliranja i stvaranja što više saveznika, a što manje protivnika ili neprijatelja. Još ne znamo kako bi izgledala i je li moguća demokracija izvan nacionalnih država. A od toga ipak zavisi hoće li se trenutačna globalizacija prometnuti u diktaturu multinacionalnih korporacija i nekoliko jakih država. Jedno od presudnih pitanja na putu izgradnje globalne demokracije svakako je kulturno. Ako su neke važne razlike u kulturama nepremostive, onda je novi svijet demokracije nemoguć.

Stvarne razlike i opsesije

Prema nedavnom istraživanju američkog društvenog znanstvenika Ronalda Ingleharta, razlike u shvaćanju demokracije između stanovnika zapadnih i islamskih zemalja mnogo su manje nego što se prije mislilo, no dvije razlike ostale su bitne, a to su razlike u stavovima prema ženama, posebno njihovim

 Situacija je dovoljno ozbiljna i zabrinjavajuća da bi se pitanja javne kulture, politike i društva što ih je otvorio multikulturalizam prepustila (samo) ekonomistima.

reproduktivnim pravima, i prema homoseksualnosti. Jesu li stavovi većina u islamskim zemljama u tom smislu nepromjenjivi? Umjesto izravnog odgovora, navest ću riječi američkog sociologa Charlesa Tillyja: «Početkom 2001 vanjskim se promatračima činilo da su talibani zauvijek isprali mozak svojim afganistanskim sunarodnjacima. Krajem godine, međutim, sve to preobraćenje izgledalo je posve neuvjerljivo.»

Da bi se bolje razumjela situacija oko multikulturalizma, valja uzeti u obzir činjenicu da otvorenost Zapada, za razliku od Istoka, presudno zavisi od stanja na tržištima. Današnje pak razdoblje obilježava nova kriza zapošljavanja, rastuća antiimigracijska retorika i raširena islamofobija, potaknuta zbivanjima oko terorizma. Čini se da se dižu novi zidovi, unutrašnji i vanjski, prema drugima, ili barem najproblematičnijim drugima. No tu opet dolaze do izražaja predrasude i stereotipi koji su bili glavna meta multikulturalizma, a sada izgledaju opet premoćno: kao da je svaki musliman potencijalni terorist... O toj opsesiji nama u Hrvatskoj ne treba puno dočaravanja, budući da je kod nas ona poznata na primjeru sumnje prema Srbima.

Vidljiva nelagoda

Podsjetimo se da je 1970-ih od istočnoeuropskih zemalja jedino bivša Jugoslavija sudjelovala u stvaranju novog europskog dnevnog reda zbog toga što je iz nje do tog vremena na rad u Zapadnu Europu otišlo oko 700 tisuća ljudi, od čega najviše iz Hrvatske. Ta je činjenica izazvala vidljivu nelagodu u tadašnjoj vladajućoj ideologiji, migranti su tipičnom magijskom manirom proglašeni «radnicima na privremenom radu u inozemstvu». No nije prihvaćen ni «interkulturalizam». Bio je protumačen kao pokušaj asimilacije imigranata, kojim se podržava njihov ostanak, a obeshrabruje povratak u domovinu. Taj detalj ističem zbog toga što je do sličnog odbacivanja interkulturalizma, samo s drugih pozicija, došlo u Hrvatskoj 1990-ih, kada je označavan kao perfidan oblik obnove internacionalizma i „jugonostalgije“, iako to, vidjeli smo, za jugoslavenski režim interkulturalizam nije bio, baš naprotiv.

U Hrvatskoj je s vremenom došlo do recepcije multikulturalizma više zbog vanjskog pritiska (najprije Vijeća Europe, a zatim Europske Unije) i zbog nekoliko nevladinih organizacija koje su na tom području uspjele naići na istomišljenike unutar državnih struktura nego zbog pomaka u matici društva i javnih ustanova, zapravo konzervativnoj eliti koja kontrolira ponašanje dovoljnog broja ljudi da bi ga u pogodnom trenutku mogla suprotstaviti bilo Europi bilo balkanskim susjedima. Glavnina euroskeptika i protivnika multikulturalizma jedva čeka svoj ritorski-trenutak, a njih ima napretek. Zapravo, proizvode ih oni sami ili njihovi međunarodni istomišljenici.

„Uvoz sa Zapada“

Posljednjih se godina u Makedoniji i Bosni i Hercegovini, na primjer, javljaju mišljenja da je multikulturalizam, dakle ideja suživota ljudi različitih nacionalnosti koji dijele iste javne ustanove i sudjeluju u zajedničkoj vlasti, «uvoz sa Zapada». Ili, u inačici hrvatskih konzervativaca, pokušaj «obnove Jugoslavije»: „Europa nam zapravo poručuje: Put u Europu vodi preko vaših istočnih susjeda“ piše jedan od dežurnih euroskeptika na stranicama „Vjesnika“, otkrivajući tako dublju, domaću frustraciju u pozadini retorike uperene protiv multikulturalizma.

No postoji li alternativa toj uvoznjoj robi sa Zapada? Povijesno je postojala u obliku otomanskog miletskog sustava (vjerska razdvojenost i samouprava), ali on je neprimjenjiv u današnjim uvjetima bez daljnjega ili novog provođenja etničkog čišćenja, humanih preseljenja i sličnih nacizoidnih ideja kako bi se nacionalne skupine homogenizirale na vlastitim teritorijima. Bez obzira na trenutačno (jadno) stanje duha u vezi s time, teško da bi se netko usudio, bilo u Hrvatskoj bilo u Bosni i Hercegovini ili Makedoniji, pokrenuti nove pogrome stanovništva umjesto sadašnjeg stidljivog podržavanja povratka i repatrijacije prognanika i izbjeglica.

Puko podnošenje drugih

Američki antropolog Ralph Linton još je davno opisao sklonost Zapadnjaka prema „nerefleksivnom“ multikulturalizmu nazvavši je „kulturnom difuzijom“, budući da građanin obično nije svjestan da se „budi u krevetu izgrađenom po modelu s Bliskog istoka, (pod) pokrivačem od pamuka koji raste u Indiji ili od lana s Bliskog istoka“, a kasnije, kada se odijeva, stavlja na sebe „komad tkanine oko vrata... u stvari zakrčljali ostatak marame koji su preko ramena nosili Hrvati u 18. stoljeću“.

Činjenica da se nije odmaknulo daleko od onoga što se u literaturi o toleranciji naziva «hobsovskom ravnotežom», tj. pukim podnošenjem drugih, također je rezultat posredovanog, «nereflektiranog» načina na koji primamo druge. Zapravo, kupovanjem njihove robe simbolički zamjenjujemo njihovu prisutnost. Na takvoj «toleranciji» parazitira današnja globalizacija, koja se uglavnom odvija kao veletrgovina. Njezini protagonisti drže da je dovoljno razvijati tržišta dobara i usluga da bi se kulturno raznolika društva držala na zajedničkom okupu. U to valja sumnjati. Situacija je dovoljno ozbiljna i zabrinjavajuća da bi se pitanja javne kulture, politike i društva što ih je otvorio multikulturalizam, kao suvremeni žargon tolerancije, prepustila (samo) ekonomistima.

Kikiriki za mir

Naravno, natrag u «paralelne svjetove», kakvi su otprilike postojali u doba starih carstava, više ne možemo, osim ako nas tamo ne odvuče neka katastrofa velikih razmjera. Ne možemo, međutim, ni naprijed s ovako lošim (multi)kulturnim navikama, uzdajući se samo u objedinjujuću moć zajedničkog tržišta. Multikulturalizam vjerojatno podrazumijeva usporedne promjene u svim kulturama kako bi došlo do plodotvornog dijaloga i suradnje. No za takve teme, nažalost, nema (još?) dovoljno interesa. Kako je prije nekoliko godina istaknula Vera Boltho, svojedobno voditeljica Odjela za kulturnu politiku Vijeća Europe: «Za razliku od (financiranja) naoružanja, nudi nam se kikiriki za istraživanje mira i interkulturalne komunikacije».

Ako su neke važne razlike u kulturama nepremostive, onda je novi svijet demokracije nemoguć.

AJVAR I ČEVAPI

Hrvati su skloni «multikulturalnom» otvaranju u jednom drugom, «nerefleksivnom» smislu. To je ono kada rado kupuju ajvar ili čevape, ali s pripadnicima naroda koji tradicionalno proizvode takvu hranu ne bi rado surađivali ili družili se. Slično je s kebabom ili s kus-kusom, koji se rado jedu u mnogim europskim restoranima i kućama, pa ipak Arapi nisu rado viđeni na svim takvim mjestima. U tim slučajevima, čini se, ljubav ne ide kroz želudac. Ostvaruje li se na taj način, ili okončava, multikulturalizam simboličnom razmjernom stvari umjesto ljudi? Ili je ipak multikulturalna kuhinja prva prostorija iz koje se gradi budući Babilon?

JE LI ŠVICARSKA MULTIKULTURNA?

Valja se upitati je li veći kozmopolit gostoljubiv seljak ili putujući poliglot, budući da je prvi spreman pomoći drugim ljudima bez naknade, a potonji to čini zbog zarade ili ugleda. Također, pitanje je je li, na primjer, Švicarska, premda većina stanovnika govori najmanje dva jezika i razmjerno lako međusobno komunicira, u užem smislu multikulturalna zemlja, budući da u većini njezinih kantona postoji samo jedan službeni jezik. Mora li, međutim, čovjek poznavati barem još jedan jezik da bi bio multikulturalan?

Kategorizacija zbog arhivskoga gradiva

PITANJE:

Što je kategorizacija?

Piše:

dr. sc. Živana Hedbeli

Djelovanjem i radom registriranih i neregistriranih udruga nastaje registraturno i arhivsko gradivo. Sukladno Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima (NN 105/1997, 64/2000 i 65/2009), arhivsko gradivo nastaje odabiranjem iz registraturnoga gradiva.

Registraturno gradivo jest cjelina zapisa ili dokumenata nastalih ili primljenih djelovanjem i radom pojedine pravne ili fizičke osobe.

Odabiranje i vrednovanje

Odabiranje je postupak kojim se iz registraturnog gradiva, na temelju utvrđenih propisa, odabire arhivsko gradivo. Arhivsko su gradivo zapisi ili dokumenti koji su nastali djelovanjem pravnih ili fizičkih osoba pri obavljanju njihove djelatnosti, a od trajnog su značenja za kulturu, povijest i druge znanosti, bez obzira na mjesto i vrijeme njihova nastanka, neovisno o obliku i tvornom nosaču na kojem su sačuvani. Privatnim arhivskim gradivom smatra se arhivsko gradivo nastalo djelovanjem privatnih pravnih i fizičkih osoba ako nije nastalo pri obavljanju javnih ovlasti ili pri obavljanju javne službe i ako nije u državnom vlasništvu.

Prema Pravilniku o vrednovanju te postupku odabiranja i izlučivanja arhivskog gradiva (NN 90/02), vrednovanje je postupak kojim se procjenjuje vrijednost zapisa i utvrđuje rok do kojega će se čuvati određena vrsta gradiva ili jedinice gradiva te se određuje postupak sa svakom vrstom, odnosno jedinicom gradiva nakon isteka roka čuvanja. Popisi gradiva s rokovima čuvanja utvrđuju se radi postupka odabiranja i izlučivanja.

Posebni je popis popis gradiva s rokovima čuvanja, koji sadržava sve vrste gradiva koje je nastalo ili nastaje djelovanjem nekoga stvaratelja. Izradba posebnog popisa s rokovima čuvanja sukladno razredbenom nacrtu obveza je svakog stvaratelja gradiva.

Stvaratelji gradiva

Stvarateljima arhivskoga i registraturnoga gradiva smatraju se pravne ili fizičke osobe čijim djelovanjem i radom ono nastaje. Stvaratelj gradiva obvezan je prijedlog posebnoga popisa s rokovima čuvanja te svaki prijedlog za izmjenu popisa dostaviti mjerodavnom arhivu na odobrenje. Stvaratelj

Arhivsko gradivo

ima trajno značenje za kulturu i povijest, bez obzira na mjesto i vrijeme nastanka.

PREPORUKA

Onomu tko uništi, prikrije ili učini nepotreblijim arhivsko gradivo ili ga iznese u inozemstvo bez prethodnoga odobrenja mjerodavnoga državnog tijela zakon propisuje kaznu zatvora do pet godina. Stoga udrugama preporučujemo da pri mjerodavnom državnom arhivu provjere u koju su kategoriju stvaratelja razvrstani kao bi mogle izlučivati gradivo sukladno vrijedećim propisima. Popis državnih arhiva u RH, područje njihova djelokruga, sjedište i ostali relevantni podaci dostupni su na:

<http://www.arhiv.hr/hr/drugi-arhivi/fs-ovi/arhivi-hrvatska.htm>

gradiva obvezan je redovito provoditi izlučivanje gradiva čiji je rok čuvanja istekao, a najkasnije 5 godina od posljednjega provedbenog postupka.

Kategorizacijom se utvrđuje značenje cjeline gradiva nastalog djelovanjem pojedinoga stvaratelja za dokumentiranje djelatnosti i funkcija koje stvaratelj obavlja. Stvaratelji gradiva razvrstavaju se u tri kategorije. Stvaratelji gradiva prve i druge kategorije obvezni su za svako izlučivanje, odnosno odabiranje osigurati prethodno pismeno odobrenje mjerodavnoga arhiva. Stvarateljima gradiva treće kategorije mjerodavni može izdati odobrenje za izlučivanje određenih dijelova gradiva na određeno vrijeme prema odobrenom posebnom popisu, bez obveze da se osigura odobrenje za svako pojedino izlučivanje.

Kategorije

Hrvatski državni arhiv (HDA), kao središnji i matični državni arhiv, obavlja arhivsku službu u odnosu na arhivsko i registraturno gradivo državnih tijela, državnih i javnih ustanova i poduzeća te pravnih osoba, obitelji i pojedinaca čija se djelatnost prostirala ili se prostire na cijelom ili većem dijelu RH, odnosno koja ima značenje za RH. Uz HDA, u RH postoji mreža područnih državnih arhiva, koji obavljaju arhivsku službu u odnosu na arhivsko i registraturno gradivo državnih tijela, pravnih osoba s javnim ovlastima i javnih služba koje djeluju na njihovu području. U njima se nalaze fondovi regionalnih upravnih i sudskih tijela, lokalnih škola, bolnica, tvornica, kulturnih udruženja, zbirke posvećene temama od lokalnoga i širega značenja, obiteljski i osobni fondovi te razno drugo gradivo koje predstavlja vrijedan izvor za proučavanje političke, gospodarske i kulturne povijesti gradova i šire regije.

Popis stvaratelja arhivskoga gradiva prve i druge kategorije na području nadležnosti HDA objavljen je u „Narodnim novinama“ br. 42 iz 2007. U prvu kategoriju stvaratelja razvrstano je 13 udruga s javnim ovlastim, 34 strukovne udruge, 44 interesne udruge, 24 športske udruge, 4 humanitarne udruge, 15 hobističkih te 13 manjinskih udruga. U drugu kategoriju razvrstano je 17 strukovnih i 10 interesnih udruga.

U „Narodnim novinama“ br. 82 iz 2009. objavljena je kategorizacija stvaratelja arhivskoga gradiva na području djelokruga državnih arhiva u Bjelovaru, Dubrovniku, Karlovcu, Osijeku, Slavonskom Brodu, Varaždinu, Vukovaru te Državnog arhiva za Međimurje. U „Narodnim novinama“ br. 126 iz 2008. objavljena je kategorizacija stvaratelja arhivskoga gradiva na području djelokruga državnih arhiva u Pazinu, Rijeci, Sisku i Zagrebu.

Mjesto za izobrazbu o izgradnji suradnje i partnerstva

Otvoren IMPACT u Zadru

Novi Europski centar za međusektorsku suradnju Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva otvorila je 16. listopada u prostoru bivše vojarne "Franko Lisica"

Piše:

Tihana Ančević

Odlukom Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za upravljanje državnom imovinom, Nacionalna zaklada dobila je prostor bivše vojarne za potrebe djelovanja IMPACT-a.

Nakon gotovo dvije godine radova na rekonstrukciji, adaptaciji i opremanju prostora otvorena su vrata Centra svim zainteresiranim predstavnicima javnog, poslovnog i nevladinog, neprofitnog sektora u Republici Hrvatskoj i regiji jugoistočne Europe. IMPACT - Europski centar za međusektorsku suradnju je centar za izobrazbu o izgradnji suradnje i partnerstva između javnog, poslovnog i neprofitnog sektora.

Na otvorenju su govorili g. Alessandro Francasetti, zamjenik Stalnog predstavnika UNDP-a u Hrvatskoj koji je jedan od glavnih partnera u osnivanju IMPACT-a, prof. Radovan Dunatov, pročelnik Upravnog odjela za kulturu i sport Grada Zadra te gđa Cvjetana Plavša-Matić, upraviteljica Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva i voditeljica IMPACT centra.

Šef odjela za Hrvatsku u Općoj upravi za proširenje u Europskoj komisiji, g. Dirk Lang, u pratnji g. Davida Hudsona, privremenoga otpravnika poslova šefa Delegacije Europske komisije u Zagrebu, također je prisustvovao otvorenju te izrazio zadovoljstvo osnivanjem ovakvoga centra, kapacitetima i planovima koji će pridonijeti daljnjem razvoju međusektorske suradnje u Hrvatskoj i u regiji jugoistočne Europe.

KAPACITETI

RADNI DIO - Konferencijska dvorana sa 130 sjedećih mjesta s opremljenim prostorom za simultano prevođenje na četiri jezika, dvije radionice za po 30 osoba, knjižnica i Internet soba

SMJEŠTAJNI DIO - 10 jednokrevetnih, 4 dvokrevetne sobe i dva apartmana

OSTALO - Postoji još klupski prostor, uređeno parkiralište i prostrani vrt; cjelokupni prostor je prilagođen i pristupačan za osobe s invaliditetom

Prva velika međunarodna konferencija

Partneri civilnog društva

Odmah nakon svečanog otvaranja u IMPACT-u je održana i prva međunarodna konferencija.

Nastavak

Raspravljalo se na temu "Osnaživanje tripartitnih odnosa - organizacije civilnoga društva - nacionalne vlade - Europska komisija: Jačanje civilnoga društva diljem Europe i izgradnja partnerstva", u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, IMPACT-a i European Citizen Action Service (ECAS) iz Bruxellesa. Radi se o nastavku rasprave započete na konferencijama održanim u Ljubljani i Zadru prošle godine.

Izviješća

Predstavljena su izvješća iz Albanije, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Crne Gore, Srbije i Turske, a obuhvaćala su za svaku državu prikaze osnovnog stanja, način financiranja udruga, zakonodavni okvir, civilni dijalog te prikaz sljedećih koraka.

Konferenciji je nazočilo više od stotinu predstavnika organizacija civilnoga društva iz susjednih zemalja iz regije, država članica Europske unije, predstavnika donatora, stručnjaka iz europskih institucija i vlada pojedinih država.

Rasprava

Sudjelovanje predstavnika Europske komisije omogućilo je živu raspravu o dosadašnjim i očekivanim daljnjim koracima u vezi jačanja financijske održivosti te osnaživanju djelovanja organizacija civilnoga društva u regiji, s posebnim naglaskom na poteškoće uzrokovane aktualnom globalnom financijskom krizom. Također, detaljno su predstavljene inicijative i programi koje Europska komisija provodi i planira u regiji.

Cvjetana Plavša-Matić
PONOSNI SMO

- Nakon dvije godine intenzivnih radova na zgradi vojarnje koja je bila u znatnoj mjeri i zapuštena i infrastrukturom dotrajala, uspjeli smo obnoviti zgradu i prilagoditi ju zadaćama koje će IMPACT centar u njoj obavljati. Na sadašnji prostor u kojem će raditi IMPACT centar i zadaće koje smo pred njega postavili, smatramo da možemo s razlogom biti ponosni. Investicije u ovaj centar iznosile su oko sedam milijuna kuna.

Alessandro Francasetti
BOLJE PRILIKE

- UNDP u Hrvatskoj je od samih početaka bio partner u osnivanju IMPACT centra u Zadru. Smatramo to iznimno važnim iz više razloga, a jedan od njih je što razvoj međusektorskog partnerstva posredno treba pridonijeti borbi protiv siromaštva, demokratizaciji društva i razvoju civilnoga društva, a sve to može pridonijeti boljim društvenim i socijalnim prilikama, koje promiče UNDP.

Operacija: grad

Kad Grad gradi Grad

Priručnik za život u neoliberalnoj stvarnosti, Zagreb, 2008. Izdavač: Savez za Centar za nezavisnu kulturu i mlade, Multimedijalni institut, Platforma 9,91 – Institut za istraživanje u arhitekturi, BLOK – Lokalna baza za osvježanje kulture, SU Klubtura/Clubture.

Urednik: Tomislav Domes

Smisao i cilj je suprotstaviti se praksi sveopće privatizacije javnih dobara i razvlašćivanja u interesu nekolicine i kroz razne medije artikulirati i izraziti interese koji imaju opći značaj.

IZ UVODNIKA

Publikacija "Operacija: grad - Priručnik za život u neoliberalnoj stvarnosti" prikaz je niza događaja organiziranih u okviru programa treće po redu manifestacije pod nazivom „Operacije: grad” koja se tijekom prosinca 2008. održavala u Društvenom centru Kina „Mosor” u Zagrebu.

Za razliku od događaja („Operacije: grad” u bivšoj tvornici Badel 2005. i „Operacije: grad Jedinstvo” 2007.), kojima se kroz kulturni program osvajalo napuštene industrijske komplekse i pretvaralo ih u nove javne prostore, treća „Operacija: grad” 2008. okupila je aktiviste, umjetnike, stručnjake, teoretičare i širu javnost te propitivala prostorne i društvene promjene suvremenog grada.

Publikacija je kao i trojedni događaj sastavljena od tri glavna dijela: međunarodne konferencije "Poprišta neoliberalizma: Urbani sukobi u postsocijalističkim društvima", prikazom izvedenih umjetničkih intervencija u javnom prostoru naslovljenih "Ako ih

Gradski vodič za žene

Upute za nasilne situacije

Zagrebački vodič kroz socijalne usluge za žene koje su preživjele nasilje. Izdavač: Autonomna ženska kuća Zagreb, 2009.

Žene žrtve nasilja posebno su ranjive jer su često prisiljene zajedno s djecom napustiti dom i živjeti u ekonomski i financijski ograničavajućim uvjetima.

U izdanju Autonomne ženske kuće Zagreb, a u sklopu projekta „Žensko sklonište i savjetovište - pružanje i osnaživanje servisa i potpore ženama i njihovoj djeci koja su preživjela nasilje u obitelji”, koji provodi Autonomna ženska kuća Zagreb u okviru programa potpore Europske komisije CARDS 2004 u partnerstvu s Gradom Zagrebom, potkaj rujna je izdana knjiga "Gradski vodič za žene - Zagrebački vodič kroz socijalne usluge za žene koje su preživjele nasilje".

Namjera je vodiča senzibilizirati društvo na problem nasilja u obitelji i svakoj ženi ponuditi lepezu mogućnosti. Osim socijalne politike grada, u vodiču su predstavljene i socijalne usluge koje ženama pružaju nevladine organizacije na zagrebačkom području, poput smještaja te savjetodavnih usluga. Vodič sadrži i osnovne upute za postupanje u nasilnoj situaciji te pregled skloništa i savjetovišta na području Zagreba i Hrvatske.

Prema istraživanju Autonomne ženske kuće Zagreb iz 2003. svaka treća žena u Hrvatskoj doživjela je fizičko nasilje od bivšeg ili sadašnjeg supruga odnosno partnera, a podaci o psihičkom nasilju pokazuju da je tom obliku nasilja bilo izloženo više od 50 posto žena u Hrvatskoj. Svaka treća žena doživjela je neki oblik seksualnog nasilja.

BESPLATNO

Vodič je besplatan i distribuiran je po liječničkim ordinacijama, odvjetničkim kancelarijama, na tribinama, u knjižnicama i knjižarama. Može se naći i na internetskoj stranici Autonomne ženske kuće Zagreb: <http://www.azkz.net>.

sretnete na cesti, pridružite im se" te prikazom dokumentacijske izložbe "Grad gradi Grad"

Uz prikaz događaja, ova publikacija sakupila je i objavila relevantna teorijska utemeljenja, problemske tekstove, rezultate relevantnih istraživanja, razgovore sa stručnjacima, umjetnicima, aktivistima i drugim relevantnim akterima te druge tekstove i vizualni materijal koji su vezani uz tematiku grada u njegovim prostornim i društvenim aspektima te aspektu građanskoga aktivizma i sudjelovanja i uključivanja građana.

Publikacija „Operacija: grad“ izdana je uz financijsku potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

PRAVO NA GRAD

Ovo je svojevrsni zbornik radova o, može se kazati, najmlađem naraštaju prava, a to je pravo na grad. Ono se razmatra s aspekta teorijskih, socioloških, aktivističkih i umjetničkih promišljanja i izričaja nastalih iz nužde redefiniranja dosadašnjih pojmova. Neoliberalizam mijenja te pojmove i na globalnoj i na razini neoliberalnih postsocijalističkih hrvatskih prilika.

Naomi Wolf na „Zagrebi! Festivalu“

Američka društveno angažirana autorica Naomi Wolf je na „Zagrebi! Festivalu“ održala predavanje „Održiva demokracija“. U klubu „Močvara“ nakon predavanja 11. rujna premijerno je prikazan i film „Kraj Amerike“, snimljen prema njezinoj istoimenoj knjizi. Naomi Wolf je međunarodnim bestsellerom „Mit o ljepoti“ (u nas u izdanju Jesenskoga i Turka) početkom 1990-ih godina dekonstruirala mit o ženskoj ljepoti i upozorila na sveprisutne oblike socijalne kontrole kojima je izložena moderna žena. Iako je kao politička savjetnica sudjelovala u izbornim kampanjama Clintona i Gorea, danas je jedna od najžešćih kritičarki neoliberalizma i američke političko-kulturne dominacije.

„Terry Fox Run“

Na ovogodišnju tradicionalnu humanitarnu utrku „Terry Fox Run 2009“ na zagrebačkom Jarunu odazvalo se 5.000 građana, na čelu s premijerkom Jadrankom Kosor, suprugom Predsjednika Republike Milkom Mesić te ministrom znanosti, obrazovanja i športa Radovanom Fuchsom. Cilj utrke bio je prikupiti sredstva za istraživanje raka u Hrvatskoj, a ovogodišnja donacija ide u Institut „Ruđer Bošković“ za unapređenje liječenja raka dojke i jajnika u žena u kojih postoji nasljedna sklonost toj bolesti. Humanitarna akcija koju organizira kanadsko veleposlanstvo u Hrvatskoj u suradnji s Hrvatskom ligom protiv raka održana je deseti put, a tijekom proteklih devet akcija prikupljeno je više od tri milijuna kuna.

Diskriminacija žena u nogometu

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Gordana Lukač Koritnik izrazila je duboku zabrinutost zbog izjave glavnog tajnika Hrvatskoga nogometnog saveza (HNS) Zorislava Srebrića da u slučaju mogućeg spolnog uznemiravanja nogometašice od člana Izvršnog odbora HNS-a "ne može ništa dok mjerodavna tijela ne utvrde što se zbilo i ne donesu odluke".

– U članku 14. Statuta HNS-a stoji da je Savez neutralan u pitanjima politike i vjere, da je zabranjena diskriminacija bilo koje vrste te da to predstavlja razlog za suspenziju ili isključenje – objasnila je pravobraniteljica. – Osim toga, spolno uznemiravanje predstavlja diskriminaciju i prema odredbi članka 8. Zakona o ravnopravnosti spolova. Zato moguća spolna diskriminacija može i mora biti predmet postupanja HNS-a.

U Hrvatskoj prosječno 216 vukova

U Ministarstvu kulture predočen je prijedlog Plana upravljanja vukom u Hrvatskoj od 2009. do 2014. te izvješće o populaciji vuka 2009., koje je izradio Državni zavod za zaštitu prirode. Prosječna je brojnost populacije vuka 2009. 216 jedinki. Predloženo je da prihvatljiva smrtnost vukova kad je riječ o čovjekovoj intervenciji na godinu bude najviše 15 posto od procijenjene populacije, uz uvjet da se ona dobro održava i očuva. Zakonit zahvat u populaciju vuka, kao strogo zaštićene divlje sorte, provodi se u slučajevima čestih i velikih šteta na domaćim životinjama, dokazanoga neprihvatljivog utjecaja na divlje životinje, zaraznih bolesti ili neuobičajenog ponašanja i ugrožavanja ljudi.

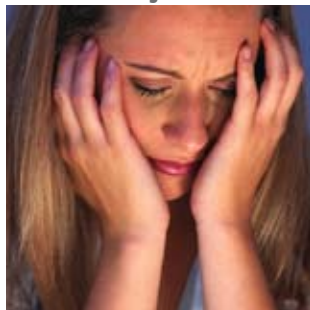

Svjetski Dan romskog jezika

Svjetski Dan romskog jezika prvi će se put obilježiti ove godine, a kao datum njegova obilježavanja odabran je 5. studenoga, najavili su predstavnici Udruge za promicanje obrazovanja Roma u Republici Hrvatskoj „Kali Sara“. U povodu toga u Zagrebu će se od 3. do 5. studenoga održati međunarodni stručni skup na kojem će ugledni hrvatski i svjetski lingvisti te predstavnici romske zajednice raspravljati o udjelu romskog jezika u procesu obrazovanja u Hrvatskoj, o uporabi romskog jezika u sustavima obrazovanja u svijetu te o stanju romskog jezika u Hrvatskoj godinu dana nakon izlaska prvoga romsko-hrvatskog i hrvatsko-romskog rječnika. Na skup su pozvana romska izaslanstva iz dvadesetak zemalja svijeta.

Protiv nasilja nad ženama

Članice Sigurne kuće Istra obilježile su u Puli Nacionalni dan borbe protiv nasilja nad ženama puštanjem u zrak 70 crnih balona s upisanim imenima i godinama žena koje su ubijene u posljednjih nekoliko godina. Članice i volonterke građane su upozorile na zabrinjavajuće podatke da je u

zadnjih nekoliko godina u Hrvatskoj ubijeno čak 70 žena. U prvoj polovici ove godine, naglasile su, najčešće od strane braćunoga ili izvanbraćnog partnera, smrtno je stradalo 17 žena.

Sigurna kuća Istra ima dva ureda i tri umrežena tajna skloništa, a u tri godine rada primila je ukupno 459 poziva zlostavljanih žena. Njih 279 javilo se u Sigurnu kuću, dok je 179 žena primilo psihološku ili pravnu pomoć.

Žene obrazovanije, ali potplaćene

Iako su prosječno obrazovanije od svojih muških vršnjaka, žene i dalje prednjače među nezaposlenim i neaktivnim stanovništvom, objavio je Državni zavod za statistiku u publikaciji „Žene i muškarci u Hrvatskoj“. Među diplomiranim na visokim učilištima 2007. bilo je 58,1 posto žena, među magistrima znanosti bilo ih je 51,7 posto, a među doktorima znanosti 52,1 posto. Muškarci i dalje drže primat u tehničkim znanostima, dok u medicini, prirodnim i društvenim znanostima i u pravosuđu prevladavaju žene. Unatoč tomu, što se plaća tiče, žene su u Hrvatskoj izjednačene s muškarcima samo u rudarstvu i građevinarstvu, dok su u svim ostalim sektorima potplaćene.

Potpora rehabilitacijskom jahanju

Udruga za terapijsko i rekreacijsko jahanje „Nada“ objavila je svoj humanitarni telefon s brojem 060 888 900 i žiroračun kod Zagrebačke banke 2360000-1101897373 kako bi se novčanim uplatama pomogao njihov rad te poboljšali uvjeti rada za dobrobit djece. U njihov program do sada je bilo uključeno tridesetak djece. U udruzi se koriste sa sedam konja, a troškovi držanja samo jednog konja na godinu iznose više od 10.000 kuna. Terapijskim jahanjem može se postići znatan napredak pri mišićnoj distrofiji, cerebralnoj paralizi, Downovu sindromu, smetnjama s vidom i sluhom, mentalnim retardacijama, autizmu, multiploj sklerozi, ozljedi mozga i leđne moždine, amputaciji, poremećajima u učenju te poremećajima pozornosti s hiperaktivnošću.

„Imamo pravo znati“

Transparency International Hrvatska (TIH) i GONG ove godine zajednički provode akciju „Imamo pravo znati“, a ključni je cilj akcije približe upoznati građane s temeljnim značajkama Zakona o pravu na pristup informacijama. Smatraju zabrinjavajućom sadašnju otvorenost tijela javne vlasti u Hrvatskoj budući da su na upit o novcu isplaćenom političkim strankama u 2008. odgovori stigli iz 90 posto županija i svega 76 posto gradova, premda je Zakon o pravu na pristup informacijama stupio na snagu prije više od pet godina. Sve o akciji na www.imamopravoznati.net.

Nacionalna zaklada sufinancira

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva dodjeljuje jednokratne potpore međunarodnim razvojnim inicijativama preko Programa sufinanciranja odobrenih projekata i programa u okviru programa „Europa za građane“ i „Suradnja na Euro-Mediterraneanu“. Na taj način Zaklada želi podupirati kvalitetne projekte kojima je već odobrena novčana potpora iz međunarodnih izvora, ali im nedostaje obvezatni dvadesetpostotni udio sufinanciranja cjelokupne vrijednosti odobrenoga projekta. Kriteriji za sufinanciranje mogu se naći na internetskoj stranici (zaklada.civilnodrustvo.hr).

Crtići iz Ceaușescuova bunkera

U sklopu 4. festivala animiranog filma „Anim'est“ u Bukureštu održana je retrospektiva filmova japanskog majstora animacije Hayaa Miyazakija, a u povodu 20. godišnjice pada diktatorskog režima Nicolae Ceaușescu prikazani su i rumunjski crtani filmovi koje je cenzurirao bivši komunistički režim. Cenzorske škare, naime, nisu štedjele ni animaciju, iako je te radove financirala država. Publika je tako mogla vidjeti i film „Casa“ („Kuća“), čiju režiju potpisuje Zeno Bogdanescu. Film su cenzori ocijenili nostalgичnim prema starim kućama koje je Ceau escu dao porušiti kako bi sagradio svoju megalomansku predsjedničku palaču u južnom dijelu Bukurešta.

Književne nagrade EU-a

Prva književna nagrada Europske Unije uručena je u Bruxellesu autorima iz 12 zemalja, među kojima je i mlada hrvatska književnica Mila Pavičević. Nagrade su dodijeljene na svečanosti kojoj je nazočilo oko 800 ljudi s europske kulturne scene. Hrvatski nacionalni žiri izabrao je pjesnikinju Milu Pavičević iz Dubrovnika, rođenu 4. srpnja 1988., za knjigu „Djevojčica od leda i druge bajke“, objavljenu 2006. u izdanju Naklade Bošković iz Splita. Mila Pavičević bila je najmlađa od 12 dobitnika, a svatko od njih dobio je i novčanu nagradu od 5.000 eura. Osim toga, EU će poticati prevodjenje njihovih djela na strane jezike.

„Jedi, pij, pokreni se“

Europska komisija pokrenula je kampanju za promicanje zdrave prehrane i zdravog načina života među školskom djecom. Vođeni sloganom „Jedi, pij, pokreni se“, predstavnici Europske komisije obići će u iduća dva mjeseca sedam europskih zemalja – Belgiju, Francusku, Veliku Britaniju, Irsku, Estoniju, Litvu i Poljsku – kako bi djeci pružili prigodu da sudjeluju u mnogobrojnim obrazovnim aktivnostima i igrama na tu temu. Kampanja će obuhvatiti 18.000 djece u 180 škola. Ispitivanje Eurobarometra pokazalo je da gotovo 22 milijuna djece u EU-u ima prekomjernu težinu, pet je milijuna od njih pretilo.

U sklopu 4. festivala animiranog filma „Anim'est“ u Bukureštu održana je retrospektiva filmova japanskog majstora animacije Hayaa Miyazakija, a u povodu 20. godišnjice pada diktatorskog režima Nicolae Ceaușescu prikazani su i rumunjski crtani filmovi koje je cenzurirao bivši komunistički režim. Cenzorske škare, naime, nisu štedjele ni animaciju, iako je te radove financirala država. Publika je tako mogla vidjeti i film „Casa“ („Kuća“), čiju režiju potpisuje Zeno Bogdanescu. Film su cenzori ocijenili nostalgичnim prema starim kućama koje je Ceau escu dao porušiti kako bi sagradio svoju megalomansku predsjedničku palaču u južnom dijelu Bukurešta.

Hrvati bolji od europskog prosjeka

Nešto više od 60 posto učenika u višim razredima srednje škole u 27 zemalja članica EU-a 2007. učilo je dva ili više stranih jezika. Hrvatska je u tom pogledu pri europskom vrhu s 89,9 posto, a hrvatski građani, prema vlastitom mišljenju, nešto su bolji od europskog prosjeka po znanju stranih jezika, objavio je statistički ured EU-a Eurostat. U Hrvatskoj nema učenika koji u višim razredima srednje škole ne uči nijedan strani jezik, dok je u Europskoj uniji takvih učenika u prosjeku 6,4 posto. Najviše učenika koji ne uče nijedan strani jezik ima u Velikoj Britaniji (51,4 posto), a slijedi Irska s 18,8 posto.

Prijevod Lisabonskog ugovora EU-a

U Splitu je predstavljen hrvatski prijevod Lisabonskoga ugovora Europske Unije. – Europska Unija ima 40 temeljnih akata, ali nijedan od njih izravno ne omogućuje proširenje EU-a s 27 zemalja članica, koliko ih sada ima, nego se odnose na tih 27 članica. Lisabonski je ugovor vrlo važan akt za ulazak Hrvatske u EU jer se njime olakšava taj ulazak – rekao je akademik Davorin Rudolf, glavni redaktor hrvatskog prijevoda Lisabonskog ugovora. Čelnici svih 27 država članica EU-a Lisabonski su ugovor potpisali 13. prosinca 2007. Prvotno je bilo planirano da taj ugovor stupi na snagu 1. siječnja 2009., ali ga je Irska na referendumu 11. lipnja 2008. odbila ratificirati. Na ponovljenom referendumu 2. listopada 2009. Irci su ugovor prihvatili.

U Splitu je predstavljen hrvatski prijevod Lisabonskoga ugovora Europske Unije. – Europska Unija ima 40 temeljnih akata, ali nijedan od njih izravno ne omogućuje proširenje EU-a s 27 zemalja članica, koliko ih sada ima, nego se odnose na tih 27 članica. Lisabonski je ugovor vrlo važan akt za ulazak Hrvatske u EU jer se njime olakšava taj ulazak – rekao je akademik Davorin Rudolf, glavni redaktor hrvatskog prijevoda Lisabonskog ugovora. Čelnici svih 27 država članica EU-a Lisabonski su ugovor potpisali 13. prosinca 2007. Prvotno je bilo planirano da taj ugovor stupi na snagu 1. siječnja 2009., ali ga je Irska na referendumu 11. lipnja 2008. odbila ratificirati. Na ponovljenom referendumu 2. listopada 2009. Irci su ugovor prihvatili.

Potpora marginaliziranim

UNHCR i Europska komisija (EK) potpisali su sporazum o provedbi Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) kojim se podupire regionalni projekt nazvan „Društvena uključenost: Regionalna potpora marginaliziranim zajednicama“, koji se već provodi u regiji.

Cilj projekta vrijednoga 1,25 milijuna eura i u trajanju od 18 mjeseci odnosi se na pomoć vladama u uključivanju Roma i drugih marginaliziranih zajednica u društvo, sprečavanje apatridnosti i pružanje besplatne pravne pomoći Romima u regiji. Projekt se provodi u suradnji s Uredom pučkog pravobranitelja i s romskom zajednicom te s ostalim mjerodavnim tijelima. Procjenjuje se da bi taj projekt mogao olakšati daljnju integraciju za otprilike 2.000 Roma u Hrvatskoj.

Zastarjela razmjena studenata

INTERNATIONAL EXCHANGE ERASMUS STUDENT NETWORK

Europska unija treba modernizirati svoj 22 godine star program studentske razmjene „Erasmus“ i krenuti prema drukčijim obrazovnim politikama, rekao je jedan od utemeljitelja tog programa, Franck Biancheri u intervjuu za internetski portal „EUobserver“. U sklopu tog programa, utemeljenoga potkraj 1980-ih godina, oko dva milijuna studenata provelo je semestar u drugoj europskoj zemlji, uz priznavanje tog dijela studija u matičnoj zemlji. Biancheri danas smatra da je programska shema koja stoji oko 440 milijuna eura na godinu postala inertna. – „Erasmus“ je bio novina prije dvadeset godina, ali danas je iznimno star kao obrazovni program – kazao je.

Kritika Italiji zbog imigranata

Nevladina organizacija za zaštitu ljudskih prava „Human Rights Watch“ kritizirala je Italiju zato što je ilegalne imigrante koje su njezine snage presrele na moru vratila u Libiju, gdje su bili izloženi lošem postupanju. U izvješću HRW-a kaže se kako Italija presreće afričke imigrante i tražitelje azila, ali ne provjerava mogu li dobiti status izbjeglica, nego ih silom vraća u Libiju, gdje velik broj njih

biva zatvoren u nehumanim i ponižavajućim uvjetima. HRW navodi kako talijanski brodovi vraćaju čamce s ilegalnim imigrantima ne provjeravajući ima li među izbjeglicama bolesnih ili ranjenih, trudnih žena i maloljetnika.

Kritika Litvi zbog gay-prava

BALTIC PRIDE
For human rights

Europski parlament osudio je litavski zakon koji zabranjuje raspravu o homoseksualnosti u školama, a koji bi mogao ograničiti objavljivanje gay i lezbij-skih časopisa i staviti izvan zakona povorke ponosa u toj zemlji. Litavski parlament Seimas još je prije zabranio svako javno izražavanje i oglašavanje seksualne pripadnosti, uključujući škole i javno informiranje dostupno djeci. Velika većina europarlamentaraca iz više stranačkih blokova prihvatila je rezoluciju koja kritizira tu baltičku zemlju zbog novoga Zakona o zaštiti maloljetnika od štetnog utjecaja javnih informacija. Ukupno je 349 zastupnika glasovalo za rezoluciju, dok je 218 bilo protiv, a 46 suzdržanih.

Ukupno je 349 zastupnika glasovalo za rezoluciju, dok je 218 bilo protiv, a 46 suzdržanih.

Sporni novi telekomunikacijski paketi

Telekomunikacijski paket Europske unije dovest će do prepuštanja kontrole nad Internetom mrežnim operaterima, upozoravaju internetski aktivisti, koji kod europskih ministara i parlamentaraca lobiraju uoči trećeg čitanja zakona o tom paketu. Jeremie Zimmerman iz nevladine organizacije za građanske slobode „La Quadrature du Net“ rekao je da bi tako mogli pretvoriti Internet u neku vrstu globalne kabelaške televizije koju će kontrolirati mrežni operateri. – To će biti kabelaška 2.0 – kaže Zimmerman, koji tvrdi da će telekomunikacijski paket dati operaterima uporište na tržištu medijskih sadržaja i omogućiti im da kontroliraju cijelu infrastrukturu Interneta.

Vožnja za slobodu

Više od 400 sudionika akcije Vožnja za slobodu iz više od 21 zemlje javno s okupilo ispred Europskog parlamenta u Strasbourg. Šetali su, vozili kolica, hodali uz pomoć pratitelja ili pasa vodiča te predsjedniku Europskog parlamenta Jerziju Buzeku uputili svoje zahtjeve. Organizacija „Europska mreža za samostalni život“ (ENIL) predstavlja filozofiju i pokret osoba s invaliditetom koje se bore za samoodređenje, jednake mogućnosti i samopoštovanje. Oni zahtijevaju jednake izbore i kontrolu u svakodnevnom životu u kojoj uživaju i osobe bez invaliditeta, što uključuje odrastanje u obiteljima, pohađanje škole u susjedstvu, korištenje javnim prijevozom, zaposlenje koje je u skladu s obrazovanjem i interesima, zasnivanje obitelji i dr.

Protiv proljetnog lova na ptice

Europski sud pravde presudio je da Malta krši europske propise nekoliko desetljeća starom tradicijom proljetnog lova na ptice. Već nekoliko godina malteški lovci u proljeće love grlice i prepelice usprkos tomu što europska smjernica o pticama jasno zabranjuje lov u to godišnje doba. Smjernica omogućuje iznimke samo ako zemlje mogu dokazati da se ptice love samo u proljeće.

Pravni postupak protiv lova počeo je nakon pristupa Malte u EU 2004. U presudi Sud je istaknuo da je broj ulovljenih ptica, naveden u vladinim podacima, nerazmjerni i da je lov prema propisima Europske Unije nedopušten.

Odustali od zabrane izlova tune

Europska je Unija zbog snažnog protivljenja svojih mediteranskih zemalja članica odustala od planiranog uvođenja privremene zabrane lova na plavoperajnu tunu, koja se zbog pretjeranog izlova nalazi na rubu istrebljenja. Prijedlogu zabrane usprotivili su se Francuska, Španjolska, Italija, Malta, Grčka i Cipar, iako je Francuska prije bila spremna poduprijeti taj plan. – Slijepi stav mediteranskih vlada dovest će do istrebljenja plavoperajne tune, a ribari neće imati što uloviti za samo nekoliko godina – izjavila je Saskia Richartz, direktorica „Greenpeacea“ za pomorsku politiku EU-a. „Greenpeace“ poziva ministre okoliša zemalja članica EU-a da poslušaju savjete znanstvenika i spase plavoperajnu tunu njezinim uvrštavanjem na listu ugroženih vrsta.

Kalendar događanja

Zagreb

KNJIŽEVNI FESTIVAL

U organizaciji udruge „Kulturtreger“ i kluba „Booksa“ od 6. do 10. listopada 2009. po peti put je održan književni festival Revija malih književnosti, na kojem su ove godine gostovali književnici iz Srbije, a selektor je bio Teofil Pančić.

Ideja Festivala je ugošćavanje mladih književnika iz zemalja regije (od Austrije do Grčke) koji dosad nisu objavljivali u Hrvatskoj, a kako bi se dobio uvid u zbivanja na tim scenama te uspostavila književna razmjena između gostiju i domaćih književnika i izdavača. Dosad su u „Booksi“ gostovali književnici iz Bosne i Hercegovine,

Slovenije, Crne Gore i Bugarske. Teofil Pančić odabrao je osam pjesnika i prozaista: Andriju Maticu, Borivoja Adaševića, Daniela Kovača, Ota Oltvanja, Srđana Papića, Srđana V. Tešina, Draganu Mladenović i Danu Todorović, koji će gostovati u Zagrebu, Rijeci, Zadru i Dubrovniku od 6. do 10. listopada.

Ovogodišnja Revija malih književnosti organizirana je uz podršku Gradskog ureda za kulturu Grada Zagreba, Ministarstva kulture, Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva i SKD-a „Prosvjeta“, a suorganizator Revije je SU „Klubtura“.

Dubrovnik

SUSRET MLADIH

Na Dubrovačkom sveučilištu od 11. do 18. rujna održan je međunarodni susret mladih "Zajednička prošlost, zajednička budućnost" u organizaciji Europskog doma Dubrovnik. Povod za njegovu organizaciju bio je promišljanje o zajedničkim korijenima i kulturnoj baštini kao temeljima zajedničke

budućnosti u ujedinjenoj Europi. Sudionici su bili mladi od 18 do 25 godina iz Francuske, Njemačke i Hrvatske. Prigoda je to bila za razmjenu iskustava te stjecanje novih spoznaja i umrežavanje za zajedničku budućnost.

Karlovac

SAJAM UDRUGA

Grad Karlovac prvi je put ove godine organizirao Sajam udruga Karlovca, jednodnevnu manifestaciju koja se održavala 26. rujna 2009. Cilj Sajma bio je promovirati lokalne udruge, njihov rad i djelovanje u lokalnoj zajednici te informiranjem uključiti što veći broj građana u rad organizacija civilnoga društva.

Na Sajmu je svoj rad i brojne oblike podrške razvoju civilnoga društva u Republici

Hrvatskoj predstavila i Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva. Valja podsjetiti da je Karlovac već ranije prepoznat po suradnji s udrugama i građanima te da je za primjer dobre prakse za razvoj sudioničke demokracije 2008. dobio nagradu "Zajedno za bolje", koju svake godine jedinicama lokalne (regionalne) samouprave dodjeljuje Nacionalna zaklada.

Nova Gradiška

PEDAGOGIJA ULICE

Udruga Prevencija iz Nove Gradiške, koja okuplja stručnjake iz različitih područja, godinama s mladima radi izvaninstitucionalno u njihovo slobodno vrijeme služeći se neformalnim metodama rada. Projekti provođenja slobodnog vremena provode se na načelima „socijalne pedagogije ulice“, što znači da se pojedini dijelovi projekta i

programa provode na uobičajenim okupljačkim mjestima mladih. Kroz aktivnosti se pružaju usluge izvaninstitucionalnog obrazovanja i odgoja mladih, najranjivijih skupina te prevencija neprihvatljivog ponašanja uzrokovana prevelikim korištenjem slobodnog vremena mladih i djece bez ikakva nadzora.

Koprivnica

KNJIGA POD MIŠKOM

Međunarodni dan pismenosti 8. rujna ove godine najspremniji su dočekali Koprivničani, odnosno koprivnički ogranak Hrvatskoga čitateljskog društva i knjižnica »Fran Galović«. Na taj dan izveli su akciju nazvanu »Čitanje na g(radskim) točkama«. Od jutarnjih sati čitalo se u parkovima i na ulicama, pokraj fontana i na trgovima, a osnovni modni dodatak toga dana bio je knjiga pod miškom.

Tko do sada nije čuo za »bookcrossing«, imao ga je priliku upoznati na domaćem terenu. Riječ je o inicijativi oslobađanja knjiga odnosno ostavljanja knjiga na javnim površinama kako bi ih neki nepoznati budućni čitatelji pokupili. Knjige inače nižemo na policama, no ne smijemo zaboraviti da je knjiga koja se ne čita zapravo mrtva. Zato je ova inicijativa poziv da se knjige puste u svijet kako bi doživjele nova čitanja i nove živote.

Beli Manastir

MREŽA ZA MLADE

Klikom računalnoga miša gradonačelnik Belog Manastira Ivan Doboš pustio je u rad internetski portal »Mreža za mlade«. Radi se o dijelu projekta Infocentar za mlade koji Baranjski civilni centar partnerski provodi s gradom Belim Manastrom. Najzanimljivije je bilo na tzv. Kids partyju gdje su informacijske tehnologije najmladima predstavljene kroz interaktivne igrice.

Rijeka

FESTIVAL SOLIDARNOSTI

Četvrtu godinu zaredom održan je međunarodni festival "Moje, tvoje, naše", koji je organizirala udruga »Drugo more« iz Rijeke. Interdisciplinarni festival do sada je tematizirao vlasništvo, tranziciju i konzumerizam, a ove godine u fokus je smjestio pitanje solidarnosti.

U četiri dana događanje je okupilo teoretičare, umjetnike i aktiviste koji su se solidarnošću bavili kroz različite medije.

Program problematizira pojam i raznolikost značenja solidarnosti kroz konferenciju, predavanja, okrugle stolove, izložbu, filmski program, kazališnu predstavu, igranja strateške igre, razgovore o knjigama i radionice.

"Plastično nije fantastično"

Reci NE plastičnim vrećicama

„Zelena Istra” početkom godine pokrenula je kampanju "Plastično nije fantastično" u suradnji s gradovima Pulom i Rovinjom te uz potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Kampanja je nastala kao odgovor na sve češći problem onečišćenja okoliša plastičnim vrećicama, a do sada je provedeno niz aktivnosti, od edukacije predškolske i školske djece, akcija na trgovima, dijeljenja platnenih vrećica kampanje do izrade tiskanih materijala.

Inicijativi se priključila „Puljanka grupa” te će u više od 50 svojih prodavaonica uvesti prodaju ekološki prihvatljivih platnenih torba po promotivnoj cijeni. U kampanji sudjeluju sve njihove prodavaonice, te „Istrine” prodavaonice Robna kuća, Tekstil i Urban flava. „Zelena Istra” je za sve trgovine osigurala plakate i edukativne letke kampanje da bi informirali građane o štetnosti korištenja plastičnih vrećica.

Go-
dišnje
umire
milijun ptica i
100.000 morskih
sisavaca zamje-
njujući plastiku
za hranu!

500.000.000.000

(500 milijardi) plastičnih vrećica
upotrijebi se u svijetu svake godine,
odnosno milijun njih svake minute

1.000

godina je potrebno da se razgradi jedna plastična vrećica

12

minuta u prosjeku koristimo
jednu plastičnu vrećicu

Jeste li znali ...

da plastičnu vrećicu koristimo u prosjeku samo **12 minuta**, a okoliš zagađujemo **1000 godina!**
Platnene torbe su i ljepše.

plastično **nije** fantastično!

Zeleni EPF

GRAD PULA
CITTÀ DI PULA

GRAD ROVINJ
CITTÀ DI ROVINJ

GRAD ŠIBENIK
CITTÀ DI ŠIBENIK

Ova trgovina podržava
kampanju "Plastično nije
fantastično"

KORISTITE PLATNENE TORBE
KADA KUPUJETE U NAŠOJ TRGOVINI.

